

Radevski Teodor
SZIGETLAKÓK

Masszi Kiadó
Budapest, 1999

A könyv megjelenését
a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért
Közalapítvány,
valamint a Fővárosi Bolgár Önkormányzat,
a Zuglói Bolgár Önkormányzat,
a Bolgár Országos Önkormányzat,
a Bolgár Önkormányzat, XVII. kerület
és a Bolgár Kulturális Intézet
támogatta.

IKERKÖNYVEK 1.
(Magyar-bolgár páros könyv)

(C) Radevski Teodor, 1999

Masszi Lap- és Könyvkiadó Kft.
(1136 Budapest, Pannónia u. 6.)

A kiadásért felel: a kft. ügyvezetője
Felelős szerkesztő: Szondi György
Sorozatszerkesztő: Bognár Antal
Borító és illusztrációk: Roszen Ruszev
Tördelőszerkesztő: Szondi Bence

ISBN 963 86015 07
ISSN 1585 4795

Tartalom

Születésnapomra
A gyerkőc
Az öreg
Ördögcsomó
Hobbi
A tisztaság őrangyalai
Monszun
Archibald
Karrierék
Egy szigetlakó
Az irori füstje
A Sebész
A megkötözött bábu
Betlehemes játék
Időtényező
A néma próféta
Mesék egy internetes levélváltásból

Radevski Teodor sajátos hangú, eredeti elbeszélő. A világot járva filmrendezőként sok színhelyen sokféle kis jelenetet, szokást, drámát figyelhetett meg, de nem egyszerűen csak leírja őket, hanem valamilyen különös, szinte mitológiai atmoszférát ad nekik, a köznapi rendkívüliségek odisszeáját. Szokatlannak és rendkívülinek tartom azt is, hogy valaki, aki nem magyar környezetben nőtt fel, ilyen szinten képes az irodalmi magyar nyelvet kezelni. Hasonlót legfeljebb csak a nagy nyelvek néhány szerzőjének esetében tudnék példának felhozni, de ott sem gyakori. Különleges nyelvi és irodalmi érzékre vall. *(Szász Imre)*

Születésnapomra

Profán viaskodás egy telefonkagylóval

Trimurti - a hinduizmus szentháromsága. Brahma, Visnu és Siva, a háromarcú Egyistenség, a titokzatos, transzcendens világ teremtetője a mai napig is születésnapját ünnepli. Békésen, egyetértően... egymagával. Így mesélik Indiában.

Ma nekem is születésnapom van. Nem? Nekünk, mert mi is hárman vagyunk: Múlt, Jelen és Jövő. E hármas az én nem transzcendens személyemet alkotja vagy ha úgy tetszik - az Énszentséget. Ahogy az Újtestamentumban. Szóval, mi hárman: Múlt, Jelen és Jövő, Én vagyok az ünnepelt. Itt valahol, Európa peremén.

Most csak ketten üldögélünk a szobában. Éppen ezért csak két pohár konyakot töltöttem. Egyet a Múltnak, egyet a Jelennek. Mind a kettőt a Jövő szponzorálja. Magát a Jövőt sehol sem látni. Biztosan valahol a novemberi szmogon túl a jogaiért harcol, mert infantilis viselkedése miatt sosem kapott pecsétetes elismerést. Léhasággal és korrupcióval vádolják. A megfelelő kuratóriumok pedig a mai napig nem akarnak dönteni. Kötéltáncos - politikus és illuzionista - ideológusok harcolnak egymással, ahogy annak idején a Szentlélek esetében is megtették. Oszd meg és uralkodj! Nem ismerik el, hogy a triádánk alkotó eleme, mert tudják, a Jövő az egyetlen, bár sokszor hamis, reménykeltő ígélet ebben az egyre reménytelenebb világban. Viselkedése már régóta engem is idegesít.

Koccintottunk. Benyaltam mind a két adagot. Kétarcú megoldás. Igyekszünk kettesben monolitikus, megbonthatatlan, teremtető többséget alkotni (mint a parlamenti frakciók kétharmadosat).

Az egész otthonunk lázban van. A telefonzsinór hajnal óta görcsöl türelmetlenségében. Izgatott merevedése - az első nászéjszaka előtti fokozat. Egy (nem tudni, kitől és mikor) a fürdőszobában felejtett intimbetét segítségével sikerült eltávolítanom a szalonnás ujjlenyomatokat a telefonkagyló testéről, amely most ünnepélyesen csillogva domborodik az asztalon. Miskehelynek képzele magát. Undort lehelő mosollyal birkózik a gondolattal, hogy egy terhes, de kétségtelenül nagy eseménynek nemcsak tanúja lesz, hanem aktív résztvevője is. Próbálom felvidítani azzal, hogy egy ilyen eseménydús nap a legrosszabb esetben is egy évben csak egyszer fordulhat elő. S még erre sincs garancia! A szerencsétlen, nem sejtí, hogy ne adja Isten még egy ilyen napot együtt eltölteni. Vén csoroszlya! Egyébként az előző távlocsogók sokkal türelmesebbek voltak. Különösen az utolsó. Igaz, tízéves együttélés után, de sajnos ottmaradt az Utolsó Feleségemnél. Most ez a negyedik (telefonkagyló). Nemrégén költöztünk össze. Kényszerhelyzet volt.

Ma reggel mindenesetre felemeltem a kagylót.

- Remek, van vonal - jegyeztem meg.

- Az van. Megsüketültem már tőle - válaszol álnokul a kagyló. - És ez a zsinór... Légy szíves, vedd le a hamutartót róla, mert unom már az örökös célzásait. Impotens pedofil! A stekkere állandóan bont.

Tejesítettem az óhaját. A zsinór gyűrötten lehullt az asztal alá, és sértetten motyogta:

- Te sem vagy az a zsinórállító állom... Emlékszem...

- Na, abból elég legyen! Én is emlékszem - szakította félbe a kagyló -, amikor a szobafestők véletlenül rád borították a habarcsot. Állt is... a balhé! Aztán egy hétig jártad a gyógyfürdőket. Ugyan már... Neki áll feljebb!

Ilyen mozgalmasan kezdődött a nap. Közben behoztam a konyakosüveget. A másodikat. Ne kelljen később szaladgálni, amikor megtelik a szoba, és a gratulációktól és a jókívánságoktól meg sem lehet moccanni. Mert volt olyan is, amikor harminc áldott lélek is eljött megünnepelni minket. Szerezni, meg dicsérni az asztal terítéket. Ma jó, ha leszünk annyian, mert fogytában van a hívők száma, de úgyis kicsi a „szentély”. Csakhogy egyelőre csak ketten üldögélünk itt: a Múlt és a Jelen. De azért nem unatkozunk. Ki a dugóval... és emlék, emlék után... pohár, pohár után... Csak a kívánságok maradtak ki, mert ahhoz a Jövő is kell. Időnként kacsingatok a bejárati ajtó felé, és felemelem a telefonkagylót.

- Működik. Van vonal - mondom reményteljesen.

Késik a hívők serege, de ebben az ateista világban így is szent nap a mai. Az önbecsülés jele, hogy díszpoharakból iszunk. Azokból a bearanyozott szélűekből. A Múlt hozta magával. Messze földről. Kedves tőle, mert anyára emlékeztet. S így, egészen estig. Nem! Éjfél. Kifelé vittem már a sokadik félig üres konyakosüveget és terítéket, amikor két pohárka leesett. Eltörték. Az egyik, a Jelené, aranyszélű szilánkokra pattant szét, és szétrepedezett reménnyé változott, mert megígértem, hogy összeragasztom. A másik, a múltjé, sajnos porrá vált. Mint minden más ezen a világon. A Múlt pora. Szétszéledt. De ilyet még nem tapasztaltam. Finom és illatos üvegpor, Nostalgia és csodatettek emlékei áradtak belőle. Egyszerűen kedvem támad belelegezni. Gondosan összeszedtem a földi maradványokat, és jobb híján az egyetlen épségben maradt harmadik pohárba helyeztem el, amely nyomban, egyetértően aranyszegélyű halotti urnává változott... A Jövő urnája... Csak el ne kiabáljam!

- Az Úr így akarta - felsóhajtottam. - Mindnyájunknak ez a sorsa! Töltök még egy utolsó kortyot a Jövőnek - javasoltam szándékosan, és töltöttem. Abba a harmadik pohárba! Valami furcsa kényszer vezényelt. Emberi, genetikai kényszer - oszd meg és uralkodj!

A Múlt hamvai és a Jelen szilánkjai szikrákat spricceltek a Jövőnek szánt aranyszín folyadékba. Mint a betlehemi csillagok az égbolton. Csak kövezni kell. Feleltem a tekintetemet. Havazott. A piszkosszürke novemberi ködrongyok között ott a Jövők! Ragyog, mosolyog. Akár az Isten. Az is! Megállj csak...

- Gyere már, mondj legalább te is egy tósztot! - biztattam júdásmosollyal.

Akár egy nagy gyerek, seggen csúszott a latyakon, belekezdett valami zsoltárba, de azután hirtelen váltott.

- A Szentháromságra! Happy birthday to you... Sosem gondolkodott. Inkább papolt. Most is. Színpadiasan emelte poharát. Bele sem nézett. Kiittam a pohár tartalmát A Múlt csillagpora és a Jelen bearanyozott szélű üvegszilánkjai - széthasították szívünket.

A Múlt eltűnt a feledés gödrébe, ahol májas hurkához hasonló kövér, fehér kukacok nyomban kicsontozták.

A Jelen befejezetlen múlttá változott Egy be nem teljesült, hamis reményfoszlányoktól bűzlő koporsó.

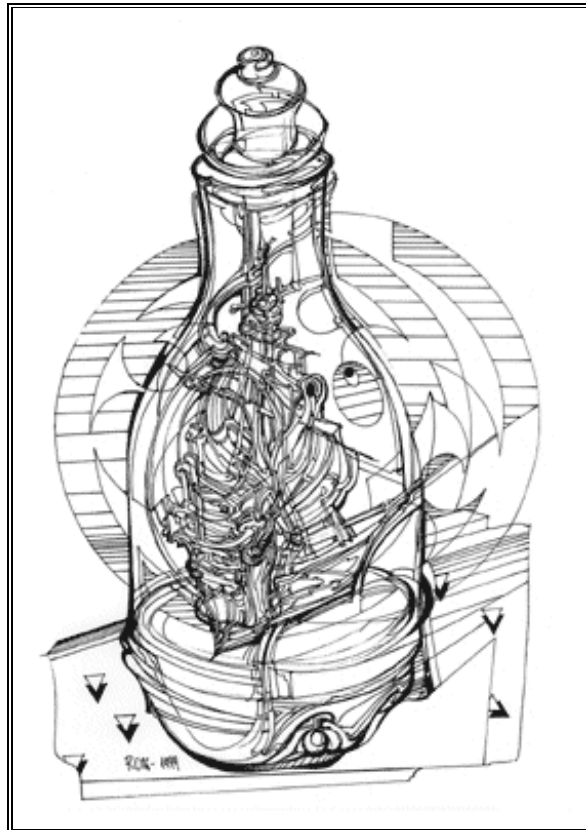
A Jövő alvadt vért köpött, és fuldokolva rázuhant a telefonkagylóra.

- Nem volt elég nekem a zsinór, hanem ez az álszent is idejött dörgölődni - nyugoszkodott a kagyló.

- *Teremté az Isten az embert az Ő képére...* - súgott a Jövő, és illúzióvá változott.

Büszke voltam magamra. Maradtam egyedül...

Illúziók nélkül.

A gyerkőc

Dél volt. A templom árnyéka, miután bejárta a kertet, lekuporodott a harangtorony tövében. Szorosan behúzódott a díszes kapu küszöbéhez, ahonnan vékony résen keresztül a templom tömjénillatú, hűvös lehelete áramlott ki. Ilyenkor a fákon hangoskodó madarak is elhallgatnak. Csak a röpködő rovarok zümmögése és a távoli vonat füttyülése hallatszik. A gyerkőc hanyatt fekszik a fűben és akácmagokat szopogat. Sírhatnékja van, de hogy miért - ezt soha, senkinek nem fogja megmondani! Neki sem... Nem messze tőle kíváncsú, kamaszodó lány hever - Magdaléna, a sekrestyés lánya. Most éppen perecet rágszál. Ropogósat. Messziről megismerni arról, hogy mindig szép kendőt visel. Nyáron sosem hord bugyit. Ez izgalomban tartotta a kis pöcsösöket, és fő témája a sutyorgásuknak. A környéken élő léhűtők élnek is a helyzet adta lehetőséggel. Alkonyat után egyik-másik elvonul vele a széles utca közepén kiásott légoltalmi óvóhelyre, ami cikcakkosan húzódik egészen a salakos futballpálya deszkakerítéséig. Egy szakasz katona több mint egy hónapig dolgozott rajta, amíg ez a kupleráj elkészült. Amikor a futóárkot fagerendákkal fedték le, és vastag földréteggel letakarták, inkább hatalmas tömegsírra emlékeztetett.

- Bombabiztos! - szólt mosolyogva a százados, és tisztelgett az összecsiszított környékbeli bámészkodóknak, akik kelletlenül megtapsolták a létesítmény átadását. Azután a katonák elvonultak. Csak egy szénakazal maradt utánuk.

A gyerkőc azóta gyakran álmodik arról, hogy Magdalénával kettesben az óvóhelyen bujkálnak. Hallani, ahogy a bombák jajgatva hirdetik közeledésüket, és hatalmas robbanással ünnepélyesen osztják a halált. Testrészek röpködnek, a lángok sisteregve a vért nyaldossák, mint ahogyan ezt a moziban lehet látni. A lány félelmében az ő hideg kezét keresi, és a lába közé szorítja. Hányszor képzelte, sőt érezte már ezt a kétségbeesett, néma kiáltást! Olyan érzés lehet ez, mint amikor télen bedugja átfagyott kezét a vizslájuk füle mögé, de mégsem egészen... A nedves, csiklandósan szúrós melegség lassan felkúszik a kezén, áthatol a szívében, lágyékába költözik, és megtölti eddig ismeretlen vágyakozással és titokzatossággal. Kint csak tomboljon a háború - ő megvédi a lányt, mert szereti. A bagzó jampecektől nehezebb megóvni, mert ők sokan vannak, és erősebbek nála. De Magdaléna sem kérte még a segítségét, az igazi háború pedig késik. Viszont e nélkül a szerelem szart sem ér. Így van ez, mióta világ a világ.

Tegnap is - mint mindig - a szülei munkába indultak, és amíg a házbeliek - a nagyszülők és cselédek - nekiláttak a főzésnek és a mosásnak, a fiúk elfoglalták helyüket a légoltalmi barlang tetején. Kis lovas kordéjával a tejes már rég elment. A perces hosszú rúdra fűzött ropogós, szezámmal fűszerezett ínycsiklósokkal még messze járt, Legalább háromsaroknyira innen hallatszott a hangja. Ez azt jelentette, hogy az ellenség éppen most készül támadásra. Azt ígérték, hogy még a zöldséges targonca érkezése előtt szétverik a pofájukat. Ezek voltak az időegységek, mert senkinek nem volt órája. Igaz, Ljubennek van órája, de az sosem jár pontosan. Azért volt olyan hájas, mert rendszeresen lekést a perecest, és ehelyett kénytelen volt hazaszaladni, ahol teletömte magát az őrizetlenül hagyott spájz háborús tartalékaival.

Tegnap ő is időben jelent meg, sőt elhozta a sörétes flóbertpuskáját is, ahogy megbeszélték. Mert múltkor ezek a seggfejek benzinespalackokkal dobáltak meg őket. Most megkapják! A többi srác fegyverzete nagyon vegyes volt: nagyméretű csúzlik, hozzá egy vödörnyi - saját készítésű - ólomgolyó, parittyá, amivel fél téglányi köveket is el lehet hajítani, íjak s hozzá vékony acélvesszőből készült tühegyes nyilak. Csupa igazi gyilkos! A gyerkőc félméteres,

csillogó rézcsővel a kezében csatlakozott a többiekhez. Zsebében nagy fémdoboz lapult, tele lövedékekkel: nagyméretű varrótűk végükön gyapjúfonalból készült, jókora pamaccsal. Ha bedugod a csőbe, és erősen belefűjsz, akár tíz méterről is eltalálsz vele, és átfúrja a verebet. Nemrégén a moziban leste el, a pigmeusoktól. De erről később...

A fiúgyermek nemán szorongtak az óvóhely tetején, és mereven bámulták az utcasarkot, ahonnan a támadást várták. Csata előtti csend! Csak a pereces távoli, vontatott hangja vágott léket időnként a csend burkán, amely körülvette őket. Aszen volt az, aki hirtelen izgatottan felszisszent:

- Ott vannak! A bunker túlsó bejáratánál lopakodnak, láttam a fejüket!

Húsz pár szem arra villant. Valóban két fej kandikált ki a mélyből, és lassan mászott fölfelé. Ljuben már emelte a puskáját, amikor-mindenki szerencséjére - észrevette, hogy ez mégsem az ellenség.

- Barom, nem látod?! Azok ott Kecskabak és Magdaléna, biztosan a tízórai dugás után. Ha sikerült nekik, peracet fog kapni. „Ropogósat, ha lehet” - utánozta a lányt. Az ösztűz elmaradt. Csak a gyerkőc emelte föl csillogó csövét, és a szájához illesztette. A halk pukkanás nyomán felcsapó ordítástól sejteni lehetett: nagy gáz van.

- A kurva anyátok! - üvöltött Kecskabak. - Most kibelezlek benneteket! Te pedig ne bámulj, szedd le ezt a szart a fejemről! - fordult Magdalénához. Bozontos, fekete hajzatát pontosan a feje búbján egy lángvörös pamacs díszítette. A tú jó mélyen a fejbőre alá fúródott, nem volt könnyű kiszedni. Ezzel a gyerek időt nyert, és futásnak eredt, Amit tett, azt Magdalénáért tette, és reménykedett, hogy értékelni fogja hősiességét. Mert ez bizony az!

Kecskabak húszéves volt, és rettegésben tartotta a környéket. Felségterülete egészen a villamosmegállóig, avagy a mentőkórház bejáratáig terjedt. Amikor szóba állt az utca apróságaival, mert volt ilyen is, úgy emlegette öklét: „pörölyök”. Volt benne igazság... Most azok elől menekül. Nem nagy dolog. Ismeri a kerítéseken az összes titkos rést, melyeken Kecskabak át sem férne. Ez biztos. Azt is tudja, hogy az utcaháborúnak kampec, ő pedig sötétedésig nem mehet haza, mert ez a lépegető verőgép várni fogja. Most a saját harcát kell megvívnia. Magdalénáért!

A gondosan, tervszerűen megrongált kerítéseken át gyorsan el lehet jutni a tömb túlsó oldalára. Még egy ugrás, és Rézkakas kertjében köt ki. Ebben az udvarban még sosem járt. Bent pompázik a legnagyobb és legszebb ház a környéken, és itt lakik anyjával Rézkakas. Gúnynevét a haja színének köszönhetette. Messziről úgy fest, mintha egy frissen fényezett rézüstöt hordana a fején. Járás közben pedig úgy lóbálja réztaréját, hogy szinte hallani lehet kotyogását. Titokzatos és botrányos srác volt. Ritkán keveredett el a többiekkel, de amikor ez megtörtént, bunyó volt a vége. Nem félt senkitől és semmitől. Zokszó nélkül viselte el, ha megruházzák, mert így volt szokás, és sohasem panaszkodott. Nem is volt kinek. Úgy került ide, hogy nem tudni hány évvel ezelőtt csipkés pólóban, egy kosárban a ház kapuja előtt találták meg. A gyermektelen házaspár magához vette. Bár nem vízen érkezett, zsidó származású fogadóapja kívánságára a Mózes nevet adták neki. Mint aki jól végezte dolgát, az öreg nemsokára meghalt. Ekkor a keresztény mostohamama előrelátóan gyorsan megkeresztelte a gyereket Kristóf névre, és ő maga belépett valamilyen vallási szektába, amelynek fő célja az „szövetség tagadása. A környéken élők rövidesen boszorkának nevezték. Közismert hittérítő volt. A legnagyobb sikert a hatodik gépesített ezrednél érte el, amely az utca másik végében tanyázott. Ezekben az években nem volt nehéz ilyesmire rávenni az embereket, mert elkezdődött már a sárga csillagok „tündöklése”. Csak fogadott fiával nem tudott boldogulni. Rézkakasa druszája, Mózes kőtáblájához ragaszkodott, és e szerint beszélt és cselekedett is.

Honnan vette az ortodox makacsságot, csak sejteni lehetett. A boszorkány csodafegyverei rendszerint kicsorbultak a Sínai-hegy gránitlogikáján. Most a kertben ülnek, és a gyerkőcöt figyelik.

- Ki vagy te? - kérdi szigorúan a boszorka. Ősz haját lángvörösre festi, olyan, akár Kristófé.

- Én ismerem, mami, a szomszéd utcában lakik - mondja Rézkakas. - Rendes srác. A múltkor az apja hozott haza - és ujjával a homlokán ragasztott ragtapaszt simogatja.

- Tudom már, annak a szemüveges magas férfinak a fia vagy, ugye? Maholnap elmegyek hozzátok. Te hogy kerültél ide? - egyenesedik fel a mami, Hajlott hátához és görbe orrához csak a seprű hiányzik.

- A kerítésen át - válaszol a gyerkőc. „Ez a rémség biztos gyerekeket zabál” - gondolja, s megremegetti hangját: - Kecskék ki akar szűni velem.

- Mi az? Csak nem egy áldozati állat?

- Az egy vadállat, mami - tájékoztatja Rézkakas.

- Istenem, s miért? - érdeklődik, már megértően, a boszorka mami.

- Nála sose lehet tudni - ravaszkodna a gyerkőc, de inkább az igazat mondja -, ő az erősebb.

- Ez igaz - bólint elismerően Rézkakas, és a jövevény kezében levő csövet mustrálja. - Hadd nézzem meg ezt a varázspálcikádat. - Megforgatja, és belefúj. - Nem rossz - ismeri el. - Beakasztottad neki?

Érti, hogy mi történhetett, de nem firkál tovább. Rézkakas ilyen!

- Mi az? - kérdezi a boszorka gyanakvóan. A fiú szeme összeszűkül, és pajkos lángokat lövell:

- Jehova rettentő kürtje, mami. Az hirdeti a megjelenését. Mindjárt itt lesz.

Most a gyerek az, aki zavarában félreérti.

- Nem hiszem, nem tud átbújni a kerítéseken. Nem is ismeri ezt az utat.

Ettől az asszony arca átveszi hajzata színét: mintha egy hatalmas, lángoló luftballon lebegne a fekete ruha fölött. Nem boszorkányság.

- Butaságok! Jesszusom, hova kerültem? - és a nevéhez illő gyorsasággal beszalad a házba.

- Be vagy tojva, mert nem tudsz hazamenni, mi? - érdeklődik a vörös fejű fontoskodva. - Nekem nyugodtan megmondhatod.

- Sötétedés előtt nem merek - válaszol a gyerkőc. Érzi, jó helyre került.

- Maradhatsz itt. Rá se ránts, úgyis unatkozom, de figyelmeztetlek, ne játszd a hülyét!

Mami vastag könyvvel a kezében és nagyon szigorú arckifejezéssel közeledik.

- Te is ülj le! - mutat az egyik üres székre. - Meg vagy keresztelve?

- Azt mondják...

A náluk töltött délutánt, azt hitte, nem fogja egyhamar elfelejteni. Hatalmas, fahéjjal megszórt tejberizsadagok, hideg kakaó és hűtött gyümölcsök - pazarul vendégül látták. A „boszorkány” konyhája jól működött. Betegre tömte magát. A többi olyan, mint egy ismeretlen kerítés. Nem tudni, mi van mögötte. Itt, a fiú és a mama között mesében élő csetepaté dühöngött. Az evangélium jámbor példabeszédei összecsaptak a Talmud ravaszkodó magyarázataival. Eleinte a

gyerkőc megpróbálkozott pontozni az eredményt, de vereségét elismerve - szent ige ide vagy oda - többször is elszendergett. Valami rosszat álmodott, amikor Rézkakas hangja dörrent rá:

- Ne öl, mert aki öl, méltó az ítéletre. - A gyerkőc felugrott, azt hitte, itt van Kecskabak, és eljött a világ vége. Ijedten körülnézett. Csupán ők hárman ülnek a kertben, meg a madarak a fákon.

- Ez igazán felebaráti gondolat, ugye, mami? Mit szólsz ehhez?

Erre a boszorka oly dühösen csapja össze két kezét, hogy a madarak rémült ciripeléssel szétrepülnek. Csak egy maroknyi pihe szállong. Ezután lázasan a könyvet kezdi lapozgatni, Máté evangéliumát.

A gyerkőc azért megért egyet-mást. Például azt, hogy a kálvária stációit a mai napon neki is meg kell járnia Magdalénáért! Csak így nyerhet üdvösséget... Hosszú még az út, pláne tele gyomorral - böffent egyet. Vajon hány állomás van még hátra?

Valamivel sötétedés után sikerült visszalopakodnia. Kecskabak néhány másik seggfej társaságában még mindig ott őrködött a villanypózna alatt, amelyre a szénakazal támaszkodik. A szénát annak idején a katonák hozták. Lovas szekereken szállították ide a gerendákat, és amíg ők dolgoztak, a lovak lakmároztak az illatos kupacból, amely lócitromkoszorúval övezve azóta is itt tornyosul, alig néhány méterre a házuktól. A pózna tetején világít az utca egyetlen épségben maradt villanykörteje. Azt is a katonák rakták fel. „Bunkók! Nagy mulasztás volt ezt az egyet kihagyni a csúzlizásból” - gondolta a gyerek, de a sok teendő: a Magdaléna-szerelem, az utcaháború meg miegymás miatt egyszerűen megfeledkezett róla. A „tömegsír” mögött lapít, és tudja, nincs kitől segítséget vámi. Amíg ezek a szarháziak nem kotródnak el, nincs hazatérés. „De hogy a csudába lehet őket onnan kifüstölni?” Ekkor jutott eszébe az újítás, amit a pigmeusok fegyverére alkalmazott. El kell ismerni, a fejlesztés ötlete apjától származott, amikor nevelési szándékkal magyarázta neki a régi idők tüzeszközeinek használatát. Tőle lopta el a hozzávalókat. Előkotort nadrágzsebéből egy kis bőrzacskót, és kibontotta - benne kovakő és tapló. Egy darabkát odailleszt a kovakő széléhez, ügyesen rásuhint az acéllemezzel, és fűjni kezdi. A taplógombán apró parázs keletkezik, ami minden fűjás után egyre nagyobb lesz. Rátűzi a zsarátnokot a tű hegyére, és a csőbe csúsztatja... A kicsiny hullócsillag halvány ívet rajzol az égbolton, és eltűnik a szénakazalban... Nem telik el bele egy-két perc, és a sűrű füst nyomában lángok csapnak fel. Ekkor a gyerkőc - ezt is a moziban látta, de egy kicsit módosít rajta - feláll, éghez emeli a kezét, és akár egy indián varázsló, ünnepélyesen kántál:

- Magdalénáért! Süsd meg a tököt, te herélt bakkecske - és eltűnik az éjszakában.

A környék összes lakója az utcára vonult. Szaladgáltak, ordibáltak. Barátok és ellenségek, mindenki ott volt. Csak a sarokházban élő, nyugalmazott tábornok lógott az ablakban, és hülyeségeket kiabált:

- Nyugalom, emberek! Ez politikai provokáció, terrorista akció. Már telefonáltam. Mindjárt itt lesznek a tűzoltók és a rendőrség.

Utolsó pillanatban tette, mert a lángok feliramodnak a pózna tetejéhez, megnyalják a vezetőkeket, és a civilizáció hordozói sisteregve földre hullanak.

Egy órával később a tömeg és a füst is szétszórt. A tűzoltókocsi elment, és az utca sötétségbe borult. A rendőrök tehetetlenül botladoztak még egy ideig, a „merénylőt” keresték az elhamvadt szénakazalban. Helyette egy megfeketedett tűt találtak...

A gyerkőc az utolsó villamos hátsó ütközőjén lóg, és a szíve örömlángokat lehel. Megvédte, és bosszút állt a szerelméért, a Magdalénán esett sérelemért. „Fogat fogért” - mondaná Rézkakas. Boszorka mami pedig hiába lapozgatná az evangéliumot... - „Süsd meg a tököt, te herélt bakkecske!” - ilyet úgysem talál. A villamosozás, az az ő ünnepi alkalmakra tartogatott kedvtelése... szóval, nem véletlen. Ezért is arrafelé menet kövel megdobta a megállón árusító újságost. Hadd káromkodjon: „Az anyád, ha még egyszer meglátlak itt.” Oltári jó film volt, amiben ezt látta. Emlékszik még, hogyan festett a plakátja: „Százszázalékos alibi”.

Éjfél is elmúlt, amikor a fiú mindenesetre keresztet vet, majd - „Legyen meg a Te akaratod” - belép a házba. Lesz nemulass ma is. „A legrosszabb korban van” - mondja erre az anyja. Már megszokta. A nevelés egyhangúsága, ami unalmasabb, mint a hittanóra, ma este áldásnak fog tűnni. Hiszen nem lesznek benne a „pörölyök”. A többit kibírja. Megint késett, no és... Volt ennek oka, nem is akármilyen, de erről nem dumálhat. Helyette ezt mondja: a haverjainál volt. A téma tehát nem új. Először vacsora, utána nagykanálnyi csukamájolaj. Ezt követően csattan az első, bemelegítő pofon - a haláltusát kifejező grimaszért kapja. A második az Isten nevét is tartalmazó, kiváló mimikával előadott káromkodás megfajtásáért dukál. Következik a hányásveszélyt elhárító, kiskanálnyi birsalmadzsem élvezetes szünete. Az anyja iktatja be, mert ezt is már eljátszotta. Majd kérdések sora zúdul rá. És most jön a meglepetés - az apja igen jó tájékozottsága a mai nehéz nap részleteiről, az utcaháborúról, Kecskébakról, a pigmeusfegyverről... - „Három... négy... öt...” - számolja gyerkőc a poflétet. Hál’istennek a szénaügy nem került terítékre.

- Ígéred, hogy holnaptól megembereled magad? - hangzik el a záró kérdés. Jelentése: az apja már fáradt, de az utolsó súlyosbító körülmény közlése előtt azért odacsap még egyet.

- Hat... - gyűjti a pontokat a gyerkőc.

- A vörös hajú lidércnyomás, akit a nyakamra küldtél, ő is azt mondta, reménytelen eset vagy, de legalább jó az étvágyad.

- Nesze neked tejberizses délután! Boszorka... - és a fejében máris egy új, összetett ökumenikus igazság fogalmazódik meg: „Ha Isten teremté meg hat pofonnal a világot, a hetedik a boszorkány égetésére rendeltetett! Csak így lehet tökéletes a mindenség!”

- Igen, papa... megízélem magam... embernek... - Hogy milyen ember, azt már nem tudja. - ... és ígérem, ez soha többé nem fog megismétlődni. - Ebben tényleg nem hazudik, mert másnapra mindig újabb és meglepő produkcióval rukkol ki. Ezt viszont mindenki tudja - szegény apja is... A hálószoba küszöbén még egyszer utoléri az apa hangja:

- Hé, kisöreg - szól gyöngéden -, hogy ne felejtsem, nem lesz többé szénaégetés, Magdalénáért sem, ugye? - Anyára kacsint, és cinkosán mosolyog.

Ez váratlan volt. Nem válaszol, csak bambán néz, és a fejét csóválja.

- Nem, papa, szénát soha többé.

Micsoda leégés... „Honnan szedte az őszám a tudományát? - töpreng. - Valaki beárult”

Lámpaoltás, anyai simogatás és szeretetteljes suttogás következik:

- Szép álmokat, boldogságom. Hányszor mondtam, ne barátkozz ezzel a... Magdalénával! - Megpuszilja a gyerkőcöt. - Nem neked való. Az óvóhelyen járt egy fiúval, és mindent hallott, látott. A rendőröknek is ő mondta el. Holnap apunak meg kell fizetnie a kárt.

Most csattant el a hetedik, legfájdalmasabb nyakleves! Rohadt ribanc! Egy peregért...

Erre gondolt, amikor másnap ott feküdtek a templom csendes kertjében. Már majdnem elbőgte magát, amikor hirtelen egy hatalmas madár árnyéka átölelte a mindenséget...

Egy évvel ezelőtt történt ez...

Most is dél van. Ebben a mély szurdokban ilyenkor a napkorong pontosan a két szürke sziklafal közt tatonógó, égszínkék hasadéokban izzik. Alatta egy sas kering, és a szárnyak árnyékával ritmikusan időjeleket rajzol az égbolton fénylő óralapon. Valahol, túl a hegyeken, tombol a háború - kíméletlenül, vég nélkül. A gyerkőc hanyatt fekszik egy szikla tövében, és a templom kertjére emlékezik. A tömény illatú csendre, a távoli vonat füttyülésére és még valamire... Emlékeit a sas szakítja meg. Valami elválik tőle, és feléje zuhan. A gyerek arcát félelem torzítja el, befogja a fülét, és a fejét a kövek közé túrja. A teste görcsösen vonaglik... A „valami” tompa puffanással csapódik a földre, és játékosan vérvörös pöttyöket spriccel a fehér kavicsokra. „Persze, csak a teknőc érkezett” - gondolja szégyenkezve a gyerek, és máris odarohan. Hatalmas darab volt. A gyerkőc gyors mozdulatokkal alumínium ételhordóba gyömöszöli a még remegő, véres húscsapatokat, és pimaszul a madárra néz. „Balfácán” - int kezével a gyerkőc. A sas leiramodik a zsákmánya felé, de félúton hirtelen lefékez, és dühös vijjogással eltűnik a sziklák rengetegébe.

A gyerkőc a kedvenc, hínár borította kövön üldögél, és a vízben cikázó pisztrángokat nézegeti. Az előbb még gombostűvel snúrozott Fogott is két pöttyöst, de már unja. Eszébe jut az anyjának adott ígéretet, és beveszi az undorító pirulát. Azt mondják, idegnyugtató. Hülyeség. Az égte tekint. A sas megint ott kering a nap előtt. Most újra eszébe juttatja, ahogy akkor a templom tornya mögül kibújt az az óriás termetű madár, beárnyékolta a napot, és hangtalanul, akár a sas, körözve ereszkedett. Valami elvált tőle, és feléje zuhant... „Balfácán, leesett a kereke” - intett neki, majdnem vidáman, amikor a „valami” fülsiketítő robbanással, valahol a közelben csapódott be.... és felugattak a szirénák... Semmi több.

A pázsitot csodálatos alakú vérvirágok díszítették. Fehér köpenyes emberek alumínium teknőbe gyömöszöltek még remegő, véres húscsapatokat, és időnként az égre néztek. „Érdekes, ha a lélek kiköltözik, két ember maradványa egy lavórban is elfér” - állapította meg tárgyilagosan a gyerkőc. A rengeteg kíváncsiskodó félig takarta a történeteket, de azért hallani lehetett a suttogásukat:

- Állítólag ott ültek a kertben.

- Hol? - kérdi Magdaléna.

- Ott, már mondtam, ahol most ez a nagy gödör van. Szegény boszorka! Mi is volt a neve, ott ült a zsidó fiával. Beszélgettek.

- Ott? S miről, nem tudja?

- Honnan tudjam, hál’istennek, nem én tartottam a gyertyát.

A gyerkőc tudta, mind a ketten Isten szavaira hallgattak:... „Az Úr uralkodik mindörökkön örökké! Dicsérjétek az Urat!”

Ő pedig hallgatni fogja, ahogy a folyó habzó dübörgése kergeti a csendet; ahogy utoléri és magával ragadja egy könyörgés szavait, s ahogy a sziklafalaktól megsokasodva, egyre feljebb és feljebb kényszeríti... És, ahogy az ott a sas szárnyán kering, és az idő fájdalmas visszhangjával jeleket vés az égbolton fénylő óralapon:

- Hol vagy, Magdalénaaaaa...

A gyógyszert még egy darabig szednie kell. Azt mondják - bedilizett... Micsoda hülyeség!

Az öreg

A csenevész fenyőfán néhány szeszinű gyertyacsonk pislog. A szokatlan alakú apró, de súlyos díszek megalázó erőszakossággal feszítik szét az egyébként is vézna faágacskákat. A fényfoszlányok reszkető ujjakkal tapogatják végig a vonagló fa testét, behatolnak a legeldugottabb hajlatokba, és sejtelmes, erotikus képeket vetítenek a falra. A karácsony megérkezett. Szenteste van.

Alig hallhatóan, ki tudja honnan, érzelmős karácsonyi zene botladozik a sötétségben, és bizonytalanul próbálkozik meghittsége és szeretetre bírni az emberiségnek legalábbis azt a részét, amely kereszténynek vagy kereszténynek nevezi magát. De amíg a zene és a papok hirdetik az ígét, a szent ünnep jámbor tanai már rég elhagyták az oltárt és kiköltöztek az utcára, ahol egy kis plasztikai műtét után, de eredeti nevükön - *Hit és Remény* - ruhátlanul kínálják magukat az ott csencselő muzulmán araboknak, bálványimádó zsebeseeknek, sámánista pártvezetőknek, sőt a kóser zsidóknak is, akik szívesen megvesznek mindent, amit később el lehet adni. Hit és remény a boldogsághoz és a megváltáshoz - piaci áron!

Egy öreg ember ül az asztalnál, bámulja a kis fenyőfát, és ezeket a különös gondolatokat forgatja a fejében. Már néhány éve hangos gondolkodásra kényszeríti magányossága. Most is ezt történt. A hangja érdesen, nyersen ácsolja gondolatait:

- Az Istenbe vetett hit és remény, mondják, szeretetre tanít, és lelki erőt ad a hívőknek a fohászkodáshoz, zsoltárok énekléséhez és a jámborsághoz, de szerintem csak addig, amíg meg nem jelenik a sekrestyés a csengetős persellyel. - Az öreg pipára gyűjt és a hatalmas füstfelhőben egyszerűen eltűnik. Csak a hangja marad. Zengő és haragos.

- És itt megette a fene! A jámbor nyáj megsejti, hogy a pénz az úr. Mert rajta meg lehet venni nem csak a misebort, a gyertyákat és a füstölőket, hanem embereket is, testestül-lelkestül. Buzikat és kurvákat, fából, vasból és agyagból formált fél vagy egész isteneket és kiszáradt szent teheneket. Sőt szabályozni tudják a hús-vér Megváltók születését is, és ha a kaparás nem sikerült, az sem baj, ácsolhatnak annyi keresztet, amennyi fa van az erdeinkben. Megtanulják fizetségért megrövidíteni az életet és meghosszabbítani a kínok és az orgazmus idejét.

- Úgy tűnik, a pénz uralkodik az idő fölött! Új dimenzió - morfondíroz. - A kormányok és az egyházak időmonopóliumra törekednek. A börze - időrészvénnyeket követel, a szakszervezetek - időtörvényre voksolnak. S végül az emberiség, először a történelmünkben, közös akaratra megszüli az átdolgozott tízparancsolatot kiegészítő tizenegyedik egyetemes alkotmányerejű baromságot! Az idő - pénz! Az ige hallatára hozsannázik a tömeg: piaci kofák és miniszterek, börtönőrök és kuplerájtulajdonosok, cigányvajdák és az analfabetizmus művelői. És elkezdik rángatni a minket anyaméhként ölelő idő végtelen függönyét, mert azt hiszik, hogy minél nagyobb darabot birtokolnak belőle, annál több hitelkártyához, hatalomhoz jutnak - latolgatja tovább.

- Szerencsétlen pöcsök, birtokolni az időt! - Az öreg indulatosan, mind két kezével az asztalra csap, és eredménytelenül próbálja életre kelteni a kialudt pipáját, amely szörcsögve sóhajtozik, és a szája megtelik keserű dohánylével. Összeszorított fogakkal mondja:

- Seggfejek! A vízjegyekkel óvott profán papírfétisekért cserébe egy szikrányi időt sem lehet kapni. Az idő végtelen, sebezhetetlen és megvesztegethetetlen. Az idő a mindenható, nem a pénz! - Így mormog pipával szájában az öreg, miközben óvatosan leszed a fáról néhány fityegőt. A keze kissé reszket, s a bütykös ujjak sem engedelmeskednek úgy, ahogy elvárja tőlük

az ember. Talán ezért telik el annyi idő, amíg kiszabadít egy-egy apró csingilingit, és gondosan, szinte gyengéden belecsúsztatja egy pisztoly forgódobjába. Az ágak hálásan felhúzódnak, igyekeznek szemérmesen betakarni az ünnepi fa lecsupaszított testét. A hat csillogó életoltó kattogva piruetteznek, amíg a forgódob a helyére nem csúszik. Az öregember a pisztoly csövével elégedetten megvakarja fehér szakállát, és a fegyvert a fa alá helyezi. Oda, ahol a karácsonyi ajándékokat szokás elhelyezni. Van ott még egy pakli drága pipadohány és egy befőttesüvegben jókora adag kolbászos bagulyás is.

Mozgalmas délutánja volt ma az öregnek. Mivel a busz már nem járt, gyalog sétált le a piacra. Teljesen üres volt. A szeméthegek vonulatát követve rábukkant a rengeteg eladatlan fenyőfatörmelékre. Innen választotta a kis korcsot, és nyomban nevet is adott neki: a Szemét Szüze.

Szeretett csúfolódni mindennel és mindenkivel. Ezért az emberek lassan-lassan eltávolodtak tőle, a tárgyából is alig maradt valami. A sok viszálykodás folyamán, aminek ők is részesei voltak, szétszóródtak.

A visszaút latyakos volt és csúszós, hosszúnak tűnt. Az öreg lófingatónak nevezte, bár erre felé évek óta csak a luxusautók verték föl a port meg a csendet. Lihegve ballagott. Bosszús volt és fáradt. Ilyenkor legjobb elkerülni, de a szegény fa ezt nem tehetette meg. Az öreg megállt, fölemelte kezét, ránézett a csúfságra, és dühösen megrázta. Végiggondolta, vajon mivel fogja feldíszíteni a fát, hiszen otthon már nem maradt semmi. Az utolsó karácsonyfadíszek a nyáron törtek össze. Gondolatban végigfutott azokon a csillogó tárgyakon, melyek még számításba jöhettek volna. Azt a néhány ezüst kávéskanalat kivéve, ami megmaradt, más nem jutott eszébe. Elképzelte a látványt, és elmosolyodott. Kész röhej! Maga előtt látja a rendőrségi fényképet, amely majd a helyszínelésen készül: szétlőtt fejjel fekszik a Szemét Szüze alatt, fölötte kanalak csüngnek - sosem célba érő, óezüstbe mártott óriási spermiumok! A megdermedt megtermékenyülés szimbólumai...

- Mókás sírkő lenne, ha valaki megfaragná. A sírom biztosan szeplőtlen asszonyok zarándokhelye lenne.

Gonosz vigyorgással lépkedett tovább.

A gondolat már régóta a fejében motoszkált, de az, hogy ezen az estén fogja megvalósítani, akkor fogalmazódott meg benne, amikor a belvárosban sétált. Ez tegnap történt. Nézte Isten megtévelyült bárányait, és arra gondolt, hogyha Krisztus most megjelenne, hogyan tudná közönséges korbáccsal szétkergetni ezt a kufárlelkű sokaságot? Sehogy! Majd az idő megoldja. Ő pedig bebújik az idő ölébe, és onnan fogja élvezni a megkerült nyáj vesszőfutását.

Nyugalankodott, hogy élete utolsó mutatója nem lesz méltó végső tettének jelentőségéhez. Úgy rakosgatta a részleteket, mint egy színházi jelenetet: külön a kép, külön a szöveg. Még ezeket a befejező gondolatokat is be kell írnia a naplójába. Ez nem búcsúlevel lesz, hanem a tudathasadás dialógusa - így nevezte hangos töprengéseit.

Csak a díszlet részleteivel volt baj, ezért ismét megállt az emelkedőn, és bosszúsán felnézett az agyonhasznált mosogatószivacsra emlékeztető égboltra. Mint mindig, most is ösztönösen onnan várta a segítséget, de a betlehemi csillag elbújt a vastag ködtakaró mögött, nem üzent semmit. A fényes csóva helyett egy sátáni sugallat ereszkedett le: a Megváltó születésnap szimbólumát valódi halálhordók csillogása fogja ékesíteni!

Így kerültek a fára ezek az átkozott, istenkáromló töltények. Egy egész dobozzal. Amíg díszítette a fát, kissé feszengett, de a benne rejtőző jámborság, ismerve gazdáját, nagyon ritkán merészelt harcba szállni évek alatt felerősödött, romboló cinizmusával. Most is ez történt.

- Ilyet még nem pipált a jóisten! - vigyorgott.

Megtörtént már vele többször is, hogy templomba ment. Csak úgy. Állt valamelyik sarokban, és bámulta a freskókat, mintha keresne valamit. Ilyenkor meglepően tisztán emlékezett saját keresztelésére - ahogy belemártották egy lavór vízbe. A víz hideg, de ő nem sír, mert az arcát fölfele tartják, és ott fent, a felhők között, egy másik gyereket lát, és az sem sír. A szeme szomorú. Beszél hozzá, ő hallja szavait és megérti őket. Mindent, szóról szóra. Sokszor tűnődött, ki lehetett az a gyerek, és mit mondott neki akkor, de képtelen volt visszaemlékezni. Ilyenkor, amikor hazament, leitta magát, és aludt. A templomi látogatásokról meg a többiről soha senkinek nem beszélt. Félt a kérdésektől, amelyekre nem akart, sőt az igazat megvallva nem is tudott válaszolni.

Az üveg babot és a dohányt Uf hozta. Az igazi neve az Utolsó Feleség, de az öreg ezt túl hosszúnak találta. Úgy történt, hogy éppen befejezte a karácsonyfa megszenteltetését, amikor csengett a telefon. Ő volt az. A kocsija kívül állt a kapu előtt. A telefont még a kezében tartotta.

- Űlj be gyorsan, és csukd be az ajtót, mert működik a klímaberendezés! - mondja. Az öreg becsúszik a puha ülésre. Uf drága parfümfelhőben és vakító szőkeességben, csücsörítve előre nyomja az arcát.

- Nem adsz egy pusztit?

Az öreg engedelmeskedik. Utoljára.

- Hoztam neked kolbászos babgulyást, tudom, hogy szereted. És itt van a pipadohány, ha jól emlékszem, ez volt a kedvenced. Különben hogy vagy?

S meg se várva a választ hátravetett fejjel folytatja:

- Jól nézel ki! Ne haragudj, de sietnem kell. Én vagyok az ügyeletes Jézuska. Várnak.

- Egyáltalán nem vagyok jól. Holnap biztosan eljön az orvos - mondja komolyan az öreg. A rendőrségi orvos szakértőre gondol.

- Mi az, hogy biztosan eljön az orvos? Mi a baj? - kérdi majdnem aggódva Uf.

- Tudod... - kezdi vonakodva az öreg -, elhatároztam valamit, és már napok óta nem alszom.

- Miért?

Az öreg majdnem elsírja magát, mert legszívesebben elmondaná, hogy ő is vágyik a szeretetre - mi több: a szerelemre -, és egyedül nem tud, nem akar élni... Beszélne ő, akár egy évig is, de ehelyett pimasz mosollyal az asszony hideg, kékes szemébe néz, és rövid gondolkodás után újra a régi:

- Mert nem értem... Gondolom, ti, zsidók meg tudjátok magyarázni. Mivel jobb egy körülmetélt farok az enyémnél? Nincs hiányérzeted? Olyan, mint egy petróleumlámpa bura nélkül. Különben kösz az ajándékokat. Mindjárt odateszem a többihez.

Ezzel az öreg kikászálódik a kocsiból. Uf elképedve csak annyit mond:

- Te szerencsétlen, tényleg fel kell hívni az orvost! Boldog ünnepeket...

A kocsi kerekei felszisszennek, és a szózott homok, akár a sörét, fájdalmasan megfricskázza az öreg arcát.

Ördögcsomó

- Valamikor a fateknőkön, uram, vasból kovácsolt legények hajóztak. Most a vashajókon... tessék körülnézni! Ez a cucc itt - néhány nevető tengerészre mutat - egy kalap szart sem ér - dühöng a fedélzetmester, mert az egyik tanuló elvágta a kezét, amikor patkányfogó pajzsot szerelt le a rögzítőkötélről. Most pedig büszkén mutogatja a többieknek a túlméretezett, rikító fehér kötését. A legfőbb tulajdonsága - kísértetiesen hatalmas péniszhez hasonlít.

- Be ne dugd kezedet a seggedbe, mert azt már nem varrom össze! - ad még egy utolsó jó tanácsot az öreg, és meggyújtja kialudt szivarját. - Eltelik még néhány nap, uram és meglátja, igazam van. Itt nem babra megy a játék. Figyeljen csak, amikor nekiesnek kibogozni az *ördögcsomót!* - Egy gazdagon díszített fogakkal, fehér, vészjósló mosollyal fejezi be mondókáját. Bütykös kezével kopasz fejét dörzsölgeti, amelyik a Cucc szerint erősen emlékeztet egy gyűrött celofánba csomagolt, mumifikált koponyára, szemüveggel.

A két vontatókötél majdnem egyszerre csobban a sárgászöld, bűzös vízbe. A Főgép, egy álmóból felriasztott kan, megrázza a hajót, és ütemesen rőfögni kezd. Maas folyó felett sűrű köd. A torkolatnál feloszlik. Az Északi-tenger. Néhány erősségű szél. *Sebesség: tizenöt csomó...*

A hajókürt unottan felhorkan, jelt ad a több hónapig tartó melodráma - a „golgotajárás” - megkezdésére. Tessék helyet foglalni!

- Azért ne gúnyolódjon! Mert bokszt ez a javából, uram. Harc a megmaradásért. Higgye el! A kiütést elkerülni győzelemnek számít.

Ellenvetést nem tűrő, öblös hangjából nem lehet kivenni, hogy az apró emberke tréfálkozik-e vagy sem.

- De ha eddig nem hallotta volna, akkor most füleljen!

Hallani, ahogy a Főgép dugattyúi - akár a puha bokszesztyűk - pajkosan megpaskolják a rop-pant acéltest gyomrát. Tudják ők, ott bujkál az a Másik, a Cucc... A végtelen nézőtér - a tenger - elégedetten felmorajlik, és hullámai türelmetlenül megrugdossák a hajó oldalát. S ezzel az imbolygó szorítóban - hát legyen - egy ökölvívó-küzdelembe burkolt színjáték előadása kezdődik.

- A szorítóban „csomózott frigy”-nek nevezem - pontosítja az öreg. - Könnyű megkötni, de ha belegabalyodsz, véged van! - Ezt legjobban ő tudja, mert nagyon régen, egy ökölvívó-világbajnokság döntője után, egy hétig kómában feküdt.

Résztvevők:

1) A Főgép: a szelek legyőzője. Azóta ő a hajó lelke. Ő a bajnok. A hajón bálványként tisztelik, mert ő itt és most a lét szimbóluma. A folytonosság ígérete és a reménység megtermékenyülésének kultikus phallosza. Őszinte közönséges, szertelen és ravasz.

2) A Cucc: én, te, ő, mi, ti, ők. A fedélzetmester szerint: egy kalap szar - sem!

- Ooo... Lassabban a testtel! A szorító uram, franciaágy, nem kupleráj. Csak két személynek és egy vágyálmoknak van helye. Tolongás kizárva... A küzdelem, mindenki a magáét, kíméletlen és, ha így jobban tetszik, olyan, amilyen az életben az igazi szerelem. Mert anélkül nem vállalná az ember, pláne amikor tudja is: győztes nem lehet. A célja: csak épségben maradni, az időn áthatolni, a távolságot leküzdeni, és valahogy révbe jutni... hogy finom

legyek - kacsint az öreg. - De nem hordágyon! - Az ötdioptriás szemüveg mögül, hatalmasra nőtt kacsintásából kiolvasható a vállveregető megértése.

A Főgép által megsarkantyúzott hajóorr *tizenöt csomóval* szántja a vizet. Fehér habkokárda övezi a hajót. Delfinek játéka! Az óceán hullámai pedig simogatóan lapozgatják egy képeskönyv varázsos, délibábos oldalait. A fények játéka!

A rezgő óriás vibrálásai is játékosan körül táncolják a hajót, és játékos balegyenesek végtelen sorozatával kezdik az ismerkedése. Fitogtatják az ittlétüket, de ezt oly ügyesen teszik, hogy egyelőre csak kellemes bizalmaskodásnak tűnik, és észre sem venni, hogy a szív a Főgép andalító dübörgésének ritmusára kezd dobogni. Eleinte úgy véljük, hogy az ütések - gerjedelmet okozó szerelmi pacskolások. A dohogó dobolás pedig - különös, erotikus tánc kísérő üteme. A kezdetnél...

A hajóorr *tizenöt csomóval* aprítja a napsugarakat. Gyönyörű!

- Dehogy is tévedtem, uram! Majd meglátja. Addig, amíg látnak engem a kötelek mögött, nincs baj. Nem tudják, de olyan vagyok nekik, mint a napsugár. Amíg ott csüngök a fejük fölött, van mibe kapaszkodniuk. Térdig ér a tenger, és ezt a ringó vascspadát bölcsőnek képzelik. A rozsdás korlátokat talán cuclinak? Balekok! Figyeljen csak, amikor odafent eloltják a díszvilágítást, és megérkezik önagysága - a Sötétség. Az orruk lelóg, mint... Hadd ne rontsam a vacsoráját, uram... Ma éjjel ügyeletes vagyok. Ha nem álmos, a hídon leszek. - Sarkon fordul, és meglőtt kacsá járásával távozik.

A Sötétség meszelője lassan kúszik a tájképen. Egyre feljebb araszol, amíg el nem éri, és feketére nem mázolja az egész égboltot. Csak a csillagoknak hagy helyet. Ahogy az Isten megalkotta.

- Csakhogy helyettem ott csüng most a Dél keresztje. Annak az ízéjébe kapaszkodhatnak majd - vigyorog celofánmosolyával az öreg. - Szegény párák!

A Cuccra gondol.

A fény utolsó pislogása átadja a helyét a szorongás és félelem első hírnökének.

- Így van, uram, mert szájtáti vakondok. Képtelenek különbséget tenni az elképzelés és a valóság között. Nem tudják! Amúgy elég teret foglalnak, de belül üresek. Göngyöleg, Bámulnak, néznek, de nem látnak semmit. Nem veszik észre, hogy a délibábnak vége. Meresztgetik szemüket az égre, és attól várják a megvilágosodást. Nem értik meg, hogy ebbe a vaskoporsóba a megoldást a sötétség hozza. Nem, nem az, amire gondol. Ez nem fentről ereszkedik, mint „lág, illatos takaró”, ahogy a költészetben van, hanem felkúszik a tenger ronggyá dült méhéből, és hangtalanul befekszik az ágyadba. Ott folytatódik a harc. Elfogadni, szeretni kell... és ha nem szenvedsz, mondjuk, krónikus agyimpotenciából, megvilágítja számodra a kilátástalanságból és félelemből kivezető utat, ezt csak magának mondom, egészen a megnyugvásig, a pollúcióig...

Vészjósló mosollyal fejezi be az öreg.

- Tudnék én magának mit mesélni...

A semmibe bukdácsoló, tapogatózó Cucc ehelyett megfutamodik, elesik, hanykolódik... Hangtalan imák csüngnek az ajkán, néma könnyörgések, érzéki vallomások:

A kurva életbe...

Ütések... kitöltik az egész mindenséget.

Felütések - a képzeletek fájdalmas torzítása.

Lengők - az érzések szétesése.

Horgok - a távolság reménytelensége.

Kínzók, mint beteljesülhetetlen vágyak.

Ütések...

Megremegtetik a hajókorlátokat. Megpengetik a húgyízű, verejtékező köteleket. Áthatolnak a kajütök acélfalain, melyek rezgő membránként visszanyomják a levegőt és a könnyörületet a feladó összeszorított torkába: „Nesze... Nesze... Nesze, te akartad...”

A Cucc menekül, hátrál, menedéket keres. Körülötte a tárgyak láthatatlan mozgásukkal, hol kopogva, hol csengetve, ritmikusan - mint egy pontjelző készülék -, ridegen számolják a rá mért csapásokat. A puha kesztyűk döngetik a mellkasát, ott, a szíve táján. Aztán a fejét keresik... A vacogó fogak rezgésbe kényszerítik az agysejteket... A becsúszt mélyütések - véget nem érő, fájdalmas erekció: „Szeretsz még?” Micsoda butaság!

A harctér sötét, fekete gömbbé változik. Nem lehet hátat fordítani, sem a szorító köteleibe kapaszkodni. De félbeszakítani sem lehet ezt a mérkőzést. A bedobott törülköző sosem ér célba. Egy elkalandozott üzenethez, egy, a távolságtól és szélről vibráló arc emlékéhez vagy a gyötrő, kielégítetlen vágyhoz hasonlóan mindig ott kering a fejek fölött, akár ez a vihar-
dár...

- Elnézést uram, egy kicsit elkalandoztam, de tudja, hogy van ez... Jó éjszakát, és vigyázzon a sötétben, mert messze a part!

Hátul, a taton szélcsend van. A fedélzetmester a felcsörlőzött rögzítőkötelek tetején ül. A kezében vékony kötél darabot lenget. „A lét egy darabja” - így nevezi. Az újoncokat *csomó-kötésre* tanítja.

- Ez itt a *gyémántcsomó*! - a keze lassan hajlítgatja a kötelet, hogy mindenki lássa, hogyan kell ezt csinálni.

Gyakran előfordul, hogy órákon keresztül ezzel foglalkoztatja a szabad embereket, mert fontos.

- Mert a hajó és a... Cucc sorsa sokszor egy csomóra kötött szál kötélről függhet.

- *Horgócsat... félcsomó... törökfej... félcsat...* - majd egy könnyed mozdulattal feloldja némelyiket. - Egyszerű? Nem? - kérdi. - Mint ebben a kurva életben. Nem kell betojni, csak a megfelelő végét kell megrántani, és kész! No persze, itt van még az *ördögcsomó* - mondja befejezésül. - Azt aztán kibogozni nem lehet. Csak elvágni! Tudjátok! Vagy nem?

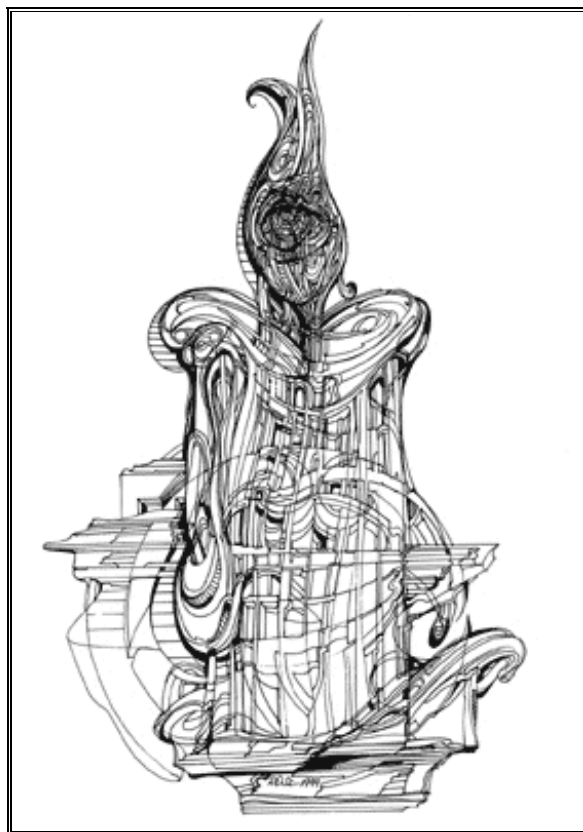
Ezt az ördögcsomót a fedélzetmester többször is emlegeti, de senki sohasem látta. Lehet, hogy ez az, ami a szívünkhöz van csomózva, és aminek összekuszált szálait minden éjjel véresre tépkedjük, de a csomót kibogozni... soha senkinek sem sikerült. Eddig.

A hajó óránként tizenöt *csomót* halad. Át az időn és a távolságon.

Fölötte a viharadár!

- Menekülnek uram, menekülnek akár a patkányok a süllyedő hajóról - dühöng az öreg. - Nem bírják. Megcsinálnak két-három utat, és elmennek a fenébe. De azt mondják, nem csak nálunk van így. Rákfenéje ez az egész világhajózásnak, az élet *ördögcsomója*.

Pedig egy nagyokos megmondta: „Hajózni kell!”

Hobbi

„...Második hete vagyunk a nyílt tengeren. 37 °C, 87 % relatív páratartalom. Délután a szakácsnál voltam. Születésnapját ünnepelte. Az ágyán ő és egy karton sör heverészik. Szerinte: »Rajtunk kívül mindenki seggfej, ezért vagyunk kettesben...« Egy óra alatt berúgott. Sokféle hobbija van. A kedvence: a második világháború vezető politikusainak porcelán- és bronz-másai. Bábuzik velük. »Szimbolikus beszélgetés az eszmékkal« - így nevezte. Bár lehet, hogy tévedek... Mindenesetre a párbeszédekben minden káromkodás hőse anyanyelvén hangzott. Este eldicsekedtem, hogy születésnapon voltam. Mindenki röhögött. Ezen az úton ez volt a harmadik. A szakácsunk nem szeret egyedül inni. Ez is hobbija. Hideg vacsora volt...”

(Naplófelfeljegyzés)

Jobb híján a verőfényes téren álltam, és néztem a monumentális szoborcsoportot. Vagy egy tucat jobb sorsra érdemes figura néma nyögések közepette hatalmas sziklát húzott. A munka dala - ez volt e mű költői címe. Buenos Aires egyik nevezetessége.

Egymagamban voltam, és unatkoztam. Leroskadtam egy padra. Nagyon meleg volt. Ilyenkor a legvédtelenebb az ember. A képtelen gondolatok pedig csak arra várnak, hogy megostromolják képzeletünket. Mint most is. Tiszta örület! Vajon a hajószakács barátom képes-e elbeszélgetni ezekkel a kőfejű figurákkal? Hobbiból. És mi lenne, ha én is megpróbálnám? Igaz, semmi tapasztalatom nincs, de úgyis csak játék az egész. Közelebb léptem, és körülnéztem. Sehol senki. Lehet kezdeni:

- Hé, hova cipelitek ezt a követ? - kérdeztem hangtalanul.

Az élen álló felemelte madárürülékkel koronázott fejét, és rám nézett.

- A célhoz! - válaszolta. - Egyébként ez nem kő, hanem egy nemes eszme jelképe; de különben is, mi köze hozzá? Netán ön is a szimbolikus kompozícióhoz tartozik?

Tetszeni akartam. Kinek, máig sem tudom! Így szoktam meg.

- Egy valódihoz, de nem mindegy? Csak azt akartam kérdezni: merre van a cél?

- Előttünk.

- S hogy kerültök oda?

- Egyszerűen. Mindig előre kell menni.

- Mikor értek célhoz?

- Azt mondták, nemsokára.

- Mikor mondták ezt nektek?

- Amikor megszűnt a hegy, és helyette megalkottak bennünket.

Meg voltam lepve a riporter teljesítményemtől.

- És amikor megérkeztek, mire használjátok majd ezt a követ? Pardon, kőbe véssett eszmét.

- Eszme, kőbe véssett szimbóluma - kijavított. - Építéshez.

- Mit fogtok építeni belőle?

- Egy ennél is nagyobb új talapzatot.
- Az minek?
- Mert ezen nem férünk el.
- Miért? Mire gondolsz?
- Mert közben a fenti eszme is növekedni fog. Elmélet lesz belőle.
- Ez lenne a cél?
- Nem. A végső cél: a tökéletes szimbolikus ideológia. Egyszerűen helyet cserélünk! Önök a szimbólum, mi a valóság.
- Van ennek értelme?

Valahonnan hátulról egy lihegő hang ingerülten közbeszólt:

- Ide figyeljen! Mi, ásványfigurák, akár tetszik, akár nem - mert nekem sem -, a maguk félreértett libidójának egyértelmű áldozatai voltunk. Évezredekken keresztül mi magyarázgattuk pironkodva meddő erőlködésüket. De ahelyett, hogy fecsegne, nem lenne jobb, ha idejönne, és húzná a kötelet?! Ideje megszokni!
- Nono! Lassabban a testtel! - kezdtem hátrálni. - Mivel vádolnak?
- Hogy kaparással kikaparták a hegy méhéből a valóságosat, és szimbólumot faragtak belőle.
- Nem faragtam semmit... Én csak egy turista vagyok... és a melegtől egy kissé... - hebegtem. Úgy tűnt, mintha le akarnák tenni a kötelet, és le akarnának szállni a talapzatról. Futásnak eredtem.
- Ezen a bolygón már régóta mindenki turista, de nem sokáig! - kiabáltak utánam, és kifütyültek.

A tér szélén megálltam, és visszafordultam. Nem attól féltem, hogy az elmeszesedett, kőlábú eszmehordók utolérnek, hanem - ha elhagyják a talapzatot és szétszóródnak a közeli parkba - hogy engem fognak megvádolni egy szimbólum életre keltésével, ami egyenlő az istenkáromlással. Mert köztéri illúziókkal klónozási kísérleteket végezni bűn. Szerencsére nem történt semmi. Szimbolikus dalra fakadtak, és folytatták szimbolikus útjukat.

Játszódozó gyerekek megrázták a padot, amelyen ültem. Úgy tűnik, elszenderedtem egy kicsit. Riadtan felkaptam a fejemet, és körülnéztem. Semmi. Csak a remegő forróság és a szoborcsoport monumentális délibábja...

„...Négy év után Santosban. Betértünk a Macambóba. Az emlékek miatt. Majd hanyatt estem! A bárpultnál a régi hajószakácsunk ült. Két éve kis vendéglőt nyitott São Paulo peremén. Megtudta, hogy itt van a hajónk, ezért jött. Kérdeztem, mi lett a szoborgyűjteményével? Elmesélte, hogy a kollekciójában szereplő politikusok válogatott beszédei megjelentek hanglemezen. Megvásárolta az egész sorozatot... Azután vett hozzá egy kis kaliberit hatlövetűt - »úgyis kellett az üzlethez«, mondta -, és lemezhallgatás közben szitává lőtte szoborgyűjteménye minden darabját. »Tudod, utálom a seggfejeket!« Most aritai porcelánokat gyűjt és madeirai csipkéket...”

(Naplófelfeljegyzés)

Soha többé nem próbálkoztam faggatni - álmomban sem - érc-, ásvány- vagy fából faragott, ismeretlen eszméket hordozó szimbólumokat vagy szimbólumok mögé rejtőző, kiagyalt eszméket.

Nem szeretem az erőszakot. A szimbolikusét sem! Különben irigyeltem a szakácsot hobbijai miatt. Mert nekem nincsenek.

A tisztaság őrangyalai

Randevúzni a hajnallal ez itt a legalkalmasabb találkahely ezen a hajón. Öröm felébredni. Érezni a levegő érintését. Finom és üde, akár az egzotikus trópusi madarak szárnysuhanása. A nap kipirosodott. Még álmos arca ásítózva, nedvesen bújik ki az éjszaka takarója alól, a tengerből. Ezekben a percekben sugari még kímélően adagolják a forróságot. Csak gyengéden simogatják szempilláidat, kiszínezik álmaidat, melyek észrevétlenül beleolvadnak a valóságba. Odahaza a férfi talán így fogja elkezdni a mai nap történetét. Ha kérnék. Valójában most a legfelsőbb fedélzeten heverészik. Az éjjel is ott aludt Ott, a mozdulatlan radarantenna alatt. Hatalmas gondolatjel a halványkékre festett égbolt üres lapján. Mintha új bekezdésre csalogatna. A férfi ránéz, felül, és kinyitja a kemény fedelű füzetet, ami eddig a hálósákja alatt lapult. Állandó útítársa vagy ennél is több. Szinte soha nem válnak el egymástól, minden titkukat megosztják egymással. Ő meg a napló. Hasonlítanak is egymáshoz. Mind a ketten gyűröttek a naptól, és a sós levegőtől foltosak, de azon vannak, hogy tiszta legyen benne az írás, kacér és vonzó, mint egy érett asszony, aki nem szégyenli az őszinteség ráncait: „...Az anyád... megint leszart egy sirály... röptében. Büdös és olajos. Olyan gyógyíthatatlan hegeket hagy a hálósákon, akár egy repülő nehéz fedélzeti gépágyú lövedékei. A helybeli verebek apró tarka papagájok, inkább zöld színűek. sűrű rajokban támadnak, kis kaliberű söréttel töltött seggükkel. Fent a magasban a vijjogó sirályok fölött a dögkeselyűk. A nehézbombázók. A rádiós szerint - az arkangyalok.

Másfél mérföldnyire vagyunk a sziget partjaitól. Azt mondják: itt fogunk vesztegelni egy hétig, amíg nem kapunk rakodóhelyet a kikötőben. Addig verhetik a... Mert partra szállni tilos!” Tudja, „verhettük...” többes számban, legalábbis nappal nem egészen korrekt, mert a Cucc - így nevezte a matrózokat a fedélzetmester - legalábbis nappal rozsdátlanítani és festeni fogja a hajótest meghorzsolt oldalát. Éjjel pedig biztos álmodozik az itt olcsó áron megszerzett drágakövekről. Meg a vele járó rizikóról. Izgató álmok, mint az első kuplerájlátogatás előtt. Esténként a Cucc hátul, a bakon gyülekezik, és fojtott hangon latolgatja a hajó minden zugából csábítóan suttogó ígéreteket.

- Olyan ez az egész, uram, akár Kirké hangja az Odüsszeiában - mondta a fedélzetmester - vagy egy erotikus látomás, egy eltérített iránytű merevedése. Utánamenni - tökön rúgás. Érti, miről beszélek.

Azt, hogy ő, az Úr is szentelt néhány órát ennek a vonzó gondolatnak, a naplójától is eltitkolta. De más bűne is volt. Nem túl régen, valamelyik éjjel, be nem teljesült álmaitól gyötörve felébredt, és lopakodva, hangtalanul kitépett a napló elejéről egy sűrűn teleírt oldalt. Apró darabokra szaggatta, és a sötét óceán vizébe szórta. Tudta, hogy ez gyarló emberi cselekedet, pedig látszólag semmi különös nem volt benne.

Eleinte gyanútlanul leírta a történeteket, de később rájött, hogy átverték. Arról volt szó, hogy az első napon, amikor hajóra szállt, különös fogadtatásban részesült.

- Mi van ezekben a csodakofferekben? - sorra kérdezte tőle a legénység csaknem minden tagja. Amikor megmondta, hogy kamerák és fényképezőgépek, csak annyit mondtak:

- Ajaj... Drága holmik ezek?

- Több ezer dollár.

- Háát, akkor maga tudja - válaszolták, és sarkon fordultak.

Csak a pincér sajnálta.

- Tudja uram, a tengerésznek nem kenyerre a beszéd. De tudnia kell, a tengeri levegő kész Mengyelejev-táblázat. - Ezután megmagyarázta, hogy a sós levegőtől néhány hét alatt a lencsék tönkremennek, a drága optikákat legjobb esetben is kaviáros csészének használhatja. Bár ha tiszta szesszel áttörli mindennap, talán nem történik nagy baj. Tapasztalatból tudja. Írjon csak egy kérvényt („Az optikák megőrzése céljából tíz liter tiszta szeszt szíveskedjék biztosítani...”) a kapitánynak. A többi ő elintézi. A dolog megtörtént még hetekkel ezelőtt. Nemrégén rájött, hogy ezzel ő is a Dögkeselyűk Ltd. tagja lett. Most pedig inkább horgászik. Hacsak nem történik valami. Mindig reménykedett, és várt. Ha nem halra, valami másra. Most is ezt teszi. Reggeli előtt legalább befejezi a naplóírást: *„Ha felszáll a pára, látszik a város. Balra tőle egy hatalmas hajóroncs hasal a keskeny sziklagerinc tetején. Látni az oldalán, bordái között jókora lyuk tátong. Még nem kezdődött el a dagály, de a hullámok átcsapnak a roncs parancsnoki hídján is... mögötte sötétedik a bozót...”* Ez így nagyjából igaz is volt, de eszébe jutott még valami. Ismét ránézett a megcsönkített vashalmazra, és kiegészítette gondolatát: *„...Olyan látvány ez, mint a hatalmas hal csontváza, amely Hemingway regényében szerepel. Az emberi hiábavaló győzelem monumentuma. A különbség: a regénybeli szimbólumot a mélyvizek rablói, a cápák alkották meg. Ezt pedig az emberi kapzsiságra és tudatlanságra leső dögevői. Így mesélik. A fedélzetmester szerint is ezen a fertályon sok a döglég és a keselyű...”*

Kihajol, és köp egyet. Lent, a hajó körül parányi csónak kering. A csónakos, aki tíz busznyakért kész bárkit kivinni a partra egy sejtelmes „pleased massage”-re, most felnéz. A közönség láttára kóbor dalnokhoz hasonlóan, énekelve sorolja fel szolgáltatásait. A refrénből kiszűrődik homályos ígérete a formalitások és tilalmak elkerüléséről. Akkor eszébe jutott, hogy az első tiszt, aki a múltkor is sokat pofázott, mit mondott még: „Aki akar valamit ezen a szigeten, annak először le kell győznie az itt uralkodó legnagyobb ragadozót - Charley-t. Ez nem gyerekmese, hanem élő legenda. Tudta nélkül innen egy kavicsot nem tudsz kivinni, nemhogy drágakövet.” Tíz busznyakért találkozni egy élő legendával, megéri - latolgat. Sőt hajlandó bedobni még egy üveg konyakot is erre a Drakulára. Nem valószínű, hogy ez a dzsungellakó vérszopó észreveszi, a Dögevők Ltd. különleges íz.

- A hajópincér találmanya ez, uram. Nemhiába nevezik sakálnak. Olyan bűdös a lelke, hogy csalira sem lehet használni - így kezdte a mesét egyik éjjel az első kormányos. Két vizespohár házi pálinka és a telihold társaságában. A hármas számú raktár langyos tetején ültek, amikor a Dögevők Ltd.-ről lehullott a lepel.

Egyszóval: a pincér éveken keresztül, a világot járván, italok címkéit és receptjeit gyűjtötte. Ez volt a hobbija. Több tucat dobozban tartotta.

- Most is tele van velük a festékraktár. Maga tanult ember, uram. Biztosan megérti, hogy a mennyiségi felhalmozás, mint minden más esetben, itt is minőségi torzításhoz vezetett. Elcsicseregte látomásait az akkori gépház parancsnokának, és azóta együtt járják a világot. Ők a Dögkeselyűk Ltd. Az egész hajó a kezükben van, mert itt minden ember tagja a társaságnak.

- Sőt úgy tudom, maga is.

Most megértette.

A gépházparancsnok biztosítja a sugallat megvalósításához szükséges légköre, és ő a vállalkozás szóvivője is. A hajópincér viszont, receptre és e nélkül, diszkontáron vásárolja kis és nagy tételekben a tiszta szeszt és mindazt, aminek színe, szaga vagy íze van. Hogy mit és miért, csak ő tudja. Színes palettájával, top secret-ihletének köszönhetően elő tud varázsolni bármilyen fajta szesztartalmú impressziót, ami az emberiség történetében előfordult. Az alko-

tások hatástelítettségét, ahogy ő becézi a szeszfokot, vízzel szabályozza. A kísérletezéshez szükséges alkotói szabadság gondja is a gépházparancsnoké. A kapitány vagy nem tudott, vagy nem akart tudni alkimista melléktevékenységről. A férfi ezt sosem derítette ki. A kapitány minden második este berúgott a saját első osztályú pazar whiskygyűjteménye valamelyik fajtájából, és készenlétet színelve a kabinja előtt aludt el. Délutánonként pedig kivonultak a gépház parancsnokával a fedélzetre, ahol órákon keresztül kondicionáló biciklitornával harcoltak az elhízás és emésztési zavarok ellen. A kormánynál mindig a kapitány ült, Mögötte a főgépész pedálozott. Tandemen! A fedélzeten! Hármas erősségű szélnél a mutatóvány különösen érdekes volt. Ezért a produkcióért legjobban a fedélzetmester haragudott, mert ilyenkor a Cucc abbahagyta munkáját, és kórusban biztatta őket.

Ez idő alatt hátul a taton a pincér, a sakál, fürdőgatyában és festékfoltokkal tarkított fehér köpenyben, a szakács segédletével csomagolta a kész alkotásokat. A penészszagú forgács, a kotyvalék színe, a flaskók, a címkék és a dugók mennyei harmóniát alkottak. „Nirvána! Garantált reinkarnáció!” Így reklámozta termékeit a hajópincér, és röhögött. Nem mindig, mert főköstoló is a gépházparancsnok volt. Mint mindig, itt is pedáns és szigorú. Könyörtelenül visszaminősítette, sőt lefokozta a gyenge termékeket. Különösen a „12 years old” és efféle felirattal díszelgő csemegékre vigyázott, amelyek csak magasabb rangú karhatalmi dögevők elkábítására készültek. Tudta, az ilyenfajta szükséges szociális megkülönböztetés be nem tattósa gyakran okoz kellemetlenségeket. Pláne ott, ahol a társadalmi lépcsőfok már születéskor eldöntött állapot. E törvény nem ismerete itt sem számított enyhítő körülménynek. Azt mesélik, hogy a kikötő előtt látható hajóroncs ennek a tudatlanságnak szomorú szimbóluma. A dögevők húsz napig várakoztatták a hajót nyílt vízen, amíg meg nem érkezett a menetrendszerű hurrikán. Így mesélik. Ezért most „sürgősségi” rakodóhely és más privát engedmények reményében egy különleges whiskypárlat előállításán fáradoznak. Desszerthez ajánlott drága italcsemege. Draumboi a neve. Az itteni kikötő vámparancsnoka részére készül, aki a múltkor jól sikerült „tequilaköstoló” után rájött az „igazi ízekre”.

A férfi döntött. Vételez a pincértől egy neki járó kiemelt high qualityt és egy szendvicset a hajószakácstól, s amíg a többiek reggeliznek, lelép a lélekvesztőn. A naplóját nem viszi magával, de mielőtt elbúcsúzik tőle, beírja: „A rádiósnak igaza van.”

- Egyébként a hullarágók is Isten teremtményei - mondta a rádiós. - Őrangyalok. A tisztaság őrei. Nélkülük betemet minket farizeusságunk szennye.

Így vélekedett a rádiós, aki klerikális ember létére efféle bibliai bölcsességek elejtése után mindig az égre nézett, és keresztet vetett. Ha úgy adódott, a felette keringő, vijjogó dögkeselyűkre.

És a csónak elbukdácsolt új utasával a hullámok között.

Monszun

A kikötő bejárata 30-40 méter széles, két oldalán kőből épült tornyok emelkednek. A jobb oldali toronyból karabélyos őr bújik elő. A csónakos abbahagyja az evezést, és néhány szótagot elordítva a tengerre mutogat. Az őt továbbot int. E rövid pantomimjáték után a csónak orra már a kikötő sima és piszkos vizét szeli. A közel egy kilométer hosszú és négyszáz méter széles mesterséges öböl jól kiépített betonpartjain raktárak, rakodó-berendezések és hivatalok szürke kőépületei sorakoznak. Mögöttük magas kőfal, mely az egész kikötői területet körülveszi, és masszív mólóba torkollik. Vagy húsz kereskedelmi hajó horgonyoz itt. Többségük bójához van kikötve, és a partra rakodást durván ácsolt csónakokkal - maunákkal - végzik el.

Hol sima és frissen festett, hol tengeri moszattal tarkított, rozsdátt hajókolosszusok mellett siklik a csónak. Bennük rotyog az élet. A szennyesatornák perisztaltikus végbélnyílásaiból vastag sugarakban bugyborékol a trutymó. Kis gyakorlat után akár fogadásokat is lehet nyerni, hogy milyen származású a szakács, és mit evett, ivott előző nap a legénység. Sőt csukott szemmel is. Az öreg, akit hullámozó gerince miatt magában a férfi kúszó légylárvának nevezett, a kikötő legbelsőbb sarkához igyekszik. A dagály még mindig nem étkezett meg, ezért a kikötői rakodószint szegélye legalább két méterrel magasodik a fejük fölött.

- Have you got a passport? - kérdi a csónakos. A férfi nagyot bólint.

- This is good - mondja, bár nem tudni mire gondol, az útlevele vagy arra a helyre, ahova éppen irányítja a csónakot.

A rakpart szintjéhez keskeny, rozsdás, nyálkás moszattal és apró kagylókkal ellepett vaslétra vezet. Dél van. Az Egyenlítőn. A nap függőleges sugarai, mint ösztökék, kegyetlenül kergetik a kövezette tévedt árnyékokat, melyek ijedten húzódnak a változatos tartalmú szemétkupacok alá. Néhány halász saját árnyékát taposva egy sós víztől megfeketedett hálót tereget. Messziről pókhálóban vergődő rovarokra hasonlítanak. Az öreg Légylárva megveregeti a bámészkodó férfi vállát.

- That way - mutatja az egyik kezével, a másikat pedig elé tartja.

Odaadja a tíz buznyákot, és indul egy alacsony szürke épülethez.

A vasajtón túl, folyosó nyílik. A jobb oldalon néhai fehér fal. A másikon kis beüvegezett nyílások sorakoznak. Némely mögött emberekhez hasonló döglegyek ülnek, és szenvtelenül a szemüket meresztgetik. Nem mozdulnak. Talán éppen petéznek... Tisztára mint az állatkertben, ahol a rovarokat felirattal ellátott akváriumokban mutogatják. Faj szerint.

Egyedül van, és lassan lépked az elhelyezett táblák előtt: útlelvizsgálat, vám, egészségügyi és így tovább... A folyosó végén újabb üvegajtó - vakító fénynyaláb, mert mögötte süt a nap. Vakon keresi a kilincset, amikor két rendőr elállja az útját. Lárvaszínű inget, hasonló rövidnadrágot és széles karimájú kalapot viselnek. Oldalukon igazi, nagy kaliberű pisztoly lóg. Rendkívül udvariasak, mert észreveszik, hogy a férfi a hátsó zsebéből elővesz egy lapos üveget. Tévedésből. Az útlevele után kotorászott. Már késő - egy kéz bűvészi gyorsasággal emlékké változtatta a flaskót.

- Kellemes itt-tartózkodást uram! - így a rend őrei, és tisztelegnek neki. Mind a négy kezük üres!

Valamit nem jól csinált. Merre kell indulni? Ezek aligha énekelik el neki, hol fészkel a ragadozókirály, Charley. A titokzatos Élő Legenda. Vidám képet színlelve a homlokára csap, és visszaindul a rakparthoz. Ott a halászok még mindig a hálót buzerálják. Egy halom kimustrált autógumi árnyékában ül a Légylárva. Valamit rágsál. Biztosan bétellevelet, mert súlyos, téglaszínű köpetet köp.

- What's the matter? - kérdi inkább a szemével, és kézfejével a száját törli.

Nem könnyű megmagyarázni, de az öreg e témára meglepően fogékonynak bizonyul.

- A bosst keresed? Gyere velem - és feláll.

Visszaülnek a csónakba, és tovább siklanak a rakpart mentén. Ezen a helyen a kövekből kiálló rozsdás vaskarikához több csónak van kikötve. Kiszállnak. Megkerülnek egy hosszú raktár-épületet, majdnem a magas kőkerítésnek ütköznek. Az épület és a fal között másfél méteres, csípős vizelet szagú folyosó nyílik. A falnak támaszkodva, egymás mellett néhány ember guggol; akár a hűsölő döglegyek - gondolja. TAMILOK. Meditálnak és cigarettáznak. Egyik-másik a dolgát végzi. Mellékesen. Ezért a bűz. Felsőtestük meztelen, derekukon fehér vagy színes ágyékkötőt viselnek. Olyan szoknyafélét. Némely kockás mintázatú, tisztára kocsmai asztalterítő. Olyan piszkos is. A nyakukon vaskampó lóg. A világ sok kikötőjében használják ezeket a kampókat. Sarló formájuk van, de gömbvasból készítik, és a vége mindig csillogó és nagyon hegyes. A kampó másik fele egy tenyérhez simuló, párbajtőrhöz hasonló famarkolatban végződik. Többször megfigyelte már, milyen bámulatosan bánnak ezzel a szerszámmal. Elmozdítani egy ládát vagy legurítani egy mázsás bálát gyerekjáték. Csak jó erősen kell odaszógni.

Megjelenésükkor a társaság abbahagyja a meditációt. Egyikük felegyenesedik. Ötven év körüli lehet. A tamilok általában nem magasak, de izomzatuk erős és ruganyos, fonott, akár a bikacsők. Ez a férfi itt a legjobb példányokhoz tartozik. Bal kezében cigarettáját fogja, a jobb pedig a nyakán lógó kampó markolatán pihen. Mozdulata természetes. Legalább olyan természetes, mint amikor mi a hüvelykujjunkat a mellényzsebbe dugjuk... Persze ha van rajtunk mellény! Beszélgetésükből nem ért semmit. A csónakos hosszasan magyaráz valamit. A többiek hallgatnak. Az öreg feléje fordul:

- Van cigarettád?

- Van! - válaszol.

- Kínáld meg őket, mert segíteni akarnak.

Eléjük tart egy csomag Pall Mallt. A szóvivő, az, aki elsőnek felállt, hirtelen mozdulattal kihúzza kezéből az egész csomagot, belenyúl, és mindenki kap egy-egy szálat. A maradékot mindenestül ágyékkötője ráncaiban tünteti el.

- Te most kimész a kikötőből. Ez a jó barát kint vár céged - mondja a csónakos, és a szóvivőre mutat.

Az utca olyan, mintha forró lávával mosták volna fel, minek folytán minden élőlény elpusztult, kivéve azt a néhány, lesben álló riksást a kikötői kerítés mellett. Az áldozat megjelenésével karicsálva, hollórajhoz hasonlóan rárepülnek az áldozatra.

- Jöjjön egy jó sétára, sir. Pleased massage?

Az úr feltartja kezét, s udvariasan akarja tudomásukra hozni: hagyják békén, amikor valahonnan, mint a mesében, előkerül a kampós ember. Ordítózik, kampójával suhint a kulik felé, akik ijedten a kerítés mellett keresnek menedéket. A kampós mosolyog. Nincs idő végig-

gondolni, mihez is hasonlít. De igen! A furcsán mintázott ágyékkötőjében: vicsorító foltos hiénához.

- Te meg én menni a bosszhoz - és egy kissé parancsolóan int kezével.

Egymás nyomában lépkednek. A kikötőnegyedek a volt gyarmatokon mindenütt a világon hasonlítanak egymáshoz. Az itteni sem különbözik nagyon a többiektől. A kikötői kökerítés mellett haladnak. Kis térség után az utca kiszélesedik. Balra nyílik a piac. A túlsó oldalán talán több az árnyék, mert ott sorakoznak a bankok, a közhivatalok és a szállodák masszív épületei. Mehetnének ott is, bár a vastag bűzpaplan alól akkor sem menekülhetnek.

Néhány perc, és egy csillogó üvegajtóhoz érnek. Fölötte túlméretezett felirat: „Hotel Taprobane”. Egy rikító, zöld döglégyszínű egyenruhában pompázó portás kitarja az ajtót. A kíséző nem jöhet be, de nem is kell. A Döglégyszínű tudja a dolgát. Betessékel.

Tágas, légkondicionált hall. Innen nyílik a kávéház. Elegáns bambuszbutorok, süppedő szőnyegek, csend, hűvös levegő és félhomály. A kora délutáni órákban a terem majdnem üres. A portás előresiet. A vastagon befüggönyözött ablak melletti asztalhoz megy. Egy férfi ül ott. A Döglégyszínű ráborul, súg valamit, és a jövevényre mutat. A másik feltekint, és bólint. A portás visszarepül, és zümmög:

- Charley úr várja önt.

Tehát ő Charley, a hírhedt ragadozó, és ma itt tart fogadóórát...

Amíg közeledik, megpróbálja szemügyre venni a hírhedt ragadozót, aki máris feláll, és széles vicsorgással várakozik. Fehér cipőt, fehér zoknit, fehér, európai szabású öltönyt, fehér inget és alatta tűzpiros nyakszálát látni. Az arcát hatalmas napszemüveg borítja, ami amúgy jól egészíti ki oldalra fésült koromfekete haját. Óriási! Kezet nyújt:

- Örvendek, Charley vagyok.

Bennszülött dravida. Kissé elhízott arcát vékony bajusz díszíti. Leülnek. Beszéd közben a két fekete csík úgy hullámozik a szája körül, akár két kiéhezett pióca. Negyvenesnek látszik. Napszemüvege rettenetesen zavaró. Mintha falon keresztül társalognának.

- Beszélhetünk angolul vagy franciául, hacsak nem akarja megpróbálni a szingaléz nyelvünket - szellemeskedik Charley. - What's the matter?

Ugyanaz a kérdés! Mint kint a kikötőben. Be kell ismerni, ezeket az embereket csak azok keresik fel, akiknek valami különleges elintéznivalójuk van.

- Hajónk kint horgonyoz az öbölben...

- Remek! Tudom. Valamit ki kell hozni onnan? - segít az Élő Legenda.

- Hát, igen. Egy...

- Ládát, zsákot? - brillírozik tovább.

- Csak egy táska az egész... filmkamera - improvizál a férfi. - Filmezünk.

- Csaaaak! - Csucsorító szája körül a piócák felszöknek, akár két kérdőjel. - Propaganda, kémkedés... Itt ilyesmiért tudja, milyen sokat mérnek? Ön nem ismeri az itteni törvényeket, barátom. A rizikó persze az én gondom, mikorra kell ez a... „csak”?

- Ha lehet ma, holnap... mielőtt befut a hajó.

- Mit iszik, whiskyt, konyakot...?

- Köszönöm, whiskyt.

Csak remélni lehet, hogy nem pincérünk, a Sakál kotyvasztott remeke.

- Hová megy az áru?

- Ez nem áru...

- Értem, nem áru, „csak”. O. K. Hova vigyük?

- A városba.

- Holnap félórával éjfél előtt jön a motoros. Megfelel?

Gyorsan beszél és túl hangosan. Ha beszélgetésük illetéktelen fülekbe kerül, senkinek nem tudná megmagyarázni, hogy „csak” a kíváncsisága, ami ide hozta. Éjféli csónakozás, meg az áru... Te jó Isten!

Kihozzák a whiskyt. Csak egy pohárral. Charleyra pillant. Megérti.

- Én nem iszom. Egészségére!

Saját magának vizet tölt, és a két pióca az orra alatt kiegyenesedik, olyan széles a mosolya.

- Ki jön a csónakkal? - kérdezi a férfi.

- Két jó ember. Nekem elhiheti. Az egyik az, aki ide hozta. A másik is jó barát. A parthoz viszik, s onnan autóval, erdőn át a városba. Megfelel?

Meg sem várja a választ.

- Egyébként mit szól ehhez?

Kabátzsebéből összehajtott fehér zsebkendőt vesz elő. Gyengéden széthajtja, és egy kissé teátrálisan asztalra gurítja a tartalmát. Az egres nagyságú aranysárga kő néhány lendületes piruett után lelassul, és fokozatosan elhalkuló kasztanyetták kíséretében remegve megáll. Charley öndicsérően, de diszkréten megtapsolja a miniatűr balettelőadást, és a férfi arcát figyeli.

- Padparadsa vagy lótuszvirág. Nagyon ritka fajta zafír. Összesen kettő létezik belőle. A másikat tavaly Sean Connery vette meg. Tudja, aki James Bondot játszik. Ők is filmet forgattak. Csak jó barátoknak adom el.

Ebből nem készült!

- Vegye a kezébe! Megérzi a súlyát - biztatja.

Kezébe veszi. Érzi a kő égető simaságát. Mint a moziban! James Bond. De azért műkedvelő közönyösséggel megforgatja ujjai között a kincset, és a kendőre helyezi.

- Köszönöm a lehetőséget, erre még visszatérünk.

- Hatezerért odaadom, de ez az ár csak önnek szól.

Közben visszacsomagolja, és zsebre teszi a követ.

- Igazán méltányos ár - motyog, s közben azon gondolkodik, vajon miféle hatezerrel fizethetett Sean Connery?

Már komolyan kezd félni. Látni rajta. Hátrafordul, hátha valaki hallgatózik. Meglepetésére, mi több, legnagyobb nyugtalanságára a háta mögött a portás, a Döglégy áll. Mióta, nem tudni. Egyébként hatan vannak a teremben. A többi: három német hiéna. Az ajtó mellett ülnek, és hangosan vihorásznak. Mint egy bajor sörözőben.

Charley megnyugtatóan ütögeti a férfi karját. Ő pedig csak számolja a rizikófaktorokat: éjjeli csónakozás, autózás az erdőn keresztül, meg a „jó ember” a kampójával... James Bond és a lótuszvirág... A Döglég a háta mögött... Ideje elmenni, de nagyon gyorsan! Sürgeti a finálét:

- És mit kér a fuvarért? - kérdezi.

- A pénz... persze, persze. Majdnem elfelejtettük - s úgy tesz, mintha gondolkozna.

- Nehéz, kockázatos feladat... No persze nem önnek. Önnek biztonságot és titoktartást biztosítunk, Discretion et sécurité - ismétli franciául a lényeget - Dollárral fizet?

- Igen.

- Iszik még egy whiskyt?

- Köszönöm, nem.

Pedig igazi Chivas volt, és most szívesen inná még egyet, de ez már túlzottan lekötelezné, és ezt nagy meggondolatlanságnak tartaná. Charleyval szemben különösen.

- Ezeröttszáz dollár - mondja kurtán Charley, és kezet nyújt. - Jó business, nem gondolja?

Nem ad kezet. Ettől Ragadozó egy kissé elbizonytalanodik. Sőt lehet, hogy zavarba jön, mert leveszi napszemüvegét. Az érzelmeket el nem áruló, nagy, opálfekete szempár tompán mered rá.

- Köszönöm a whiskyt - mondja udvariasan a férfi. - Ön nagyvonalú. Tájékoztatom a barátaimat - és most már ő nyújtja a kezét. Charley átkarolja a vállát, és az ajtóhoz kíséri. Az ajtó előtt még egyszer kezet ráznak. A Döglég ajtót nyit.

- Holnap is itt leszek. Mondja meg a barátainak, Charley segíteni akar.

És újra mosolyszerűen vicсорít.

A férfi nem győz eleget visszamosolyogni, és az arcán felejtett vigyorral kilép a fülledt forróságba. Siet a kikötőbe, hogy megkeresse a csónakost. Vissza kell térnie vacsorára, mert balhé lesz. Az öreget nem találja, de legnagyobb meglepetésére hajója ott horgonyoz a kikötőben, meghorzsolt oldalával. Pedig azt mondták, hogy egy hétig kell várakozni a nyílt vízen. Csoda történt. Vagy nem? Feltekint. A fedélzeti mellvéden a legénység esküdszéki szigorú, vádoló arckordonja ülésezik. A csodatevő Dögkeselyű Ltd. összes tagja. Szemük, akár egy imafüzér, rideg csillogással sorolja fel bűneit.

Lebukott. A rádiós felfelé mutogat. Ott köröznak a kopasz nyakú dögkeselyűk. Egyre lejjebb és lejjebb. A közeledő monszun orákulumai ők. Fölöttük ólomszürke lepedő ereszkedik alá. A szél eláll. A fülledt némaság rátelepszik a mindenségre. Mint a nagy történések előtt. Ekkor a vészjósló, rothadt dermedtségben megszólal a rádiós:

- Megérkezett a gyónás ideje! Valld be bűneidet, mert közeledik a Mindenható hírnöke, a monszun. Ha úgy rendeltetik, feloldozást hoz neked. Felszabadít a bűneid terhe alól, lemossa a nyomait is, a lelked újra tiszta lesz és érintetlen. Vagy nem!

És hálaadó keresztet vet, mert nemcsak klerikális ember volt, de valaha egy határ menti iskolában kvantumfizikát is tanított.

És megnyílnak az ég csatornái.

Archibald

„Az éjjeli vonattal Tokióba. Sok a részeg, de jópofák. Az egyik rám ragadt. Valamit gagyogott, és megbámulta, ahogy éppen az ujjaimmal számoltam. Azután megmutatta - japánul: egy a mutatóujj. Kettő a középső. Három a gyűrűs. Négy a kicsi. Ötnél pedig a hüvelyujjunkt is... Mind a két keze hüvelykujja hiányzott! Nagyon röhögött, és leszállt. Vicces barom... Éjjelkor... Az üléseken szétdobált olcsó képregények és esti lapok. Az egyikből - *Tour Companion in Tokyo* - egy sárga notesz esett ki. Cikktervezet vagy ilyesmi. Angolul... Valaki járt valahol, találkozott valakivel - egy szamurájjal? -, és elbeszélgetett vele a Buddha fájáról!? A leírt helyek szállodám közelében vannak... Fura egy írás! Valószínűleg fotós is lehetett, mert a leírásait mintha fényképezőgép keresőjéből merítené. Miféle seggfej ez, Meg a Buddha fája?... Szignó nincs. Férfi kézírásnak tűnik... ügyes firkász, divatos amerikai magazin munkatársa. Egy ilyen figurát csak Archibaldnak hívhatnak!”

(Naplófeljegyzés)

Ahogy közeledik a lejáróhoz, az emberár közepe megfeszül, majd megtévesztően lomhán, de kérlelhetetlenül lezúdul. A zuhatag sodrása gyengéden öleli Archibaldot, és ami meglepő, bőven van benne levegő és világosság. A férfi feje jócskán kiáll a körülötte csapkodó - emberfejekből alkotott - tarajok közül. „*Akár két joint utáni delíriumban*” - gondolja, és beírja a sárga noteszába. Lent az áradat imbolyog, szétterül. Lendületéből veszítve, tarka patakokban hömpölyög a föld alatti labirintus fényes vágataiban. „*Délután hat óra - Shibuya metróállomás*” - csak ennyit jegyez fel.

Ilyenkor Shibuya metróállomás mozgólépcsői, emeleti folyosói és alagútjai csordultig megtelnek emberekkel. Nem, nem! Inkább emberi fejekkel. Szemtől. Enyhe imbolygó vonalakban, egymás után, előbukkannak, közelednek, kitöltik a képkeretet, majd továtűnnek. A szemüveges arcok rá vannak montírozva egy-egy nyakkendő fehér gallér tartójára. Jönnek vég nélkül. Az egyik olyan, mint a másik. „*Konzerveket címkéző gépsor. Tartalmuk - hétköznapi tókiói befőtt - Made in Japan*” - enyhe rasszista fölénnel írja újra be sárga noteszába Archibald.

Mint az egyetem néhai baseballjátékosa hat láb magasságból könnyen alkothat véleményt ezekről a dolgokról. Itt Japánban, a tranzistoros óriások földjén... Ha megáll például a sodrás közepén - súlyánál fogva ő megteheti -, pontosan láthatja a két, ellentétes irányba suhanó emberszalag enyhén kirottosodott választóvonalát is. Az egyik oldalán csupán arcok szemtől szemben, a másikon - tarkók. Kezében a sárga notesz: „*Itt két áramlat uralkodik: csak menni és csak jönni.*” Elmosolyodik, és mert tetszik neki a gondolat, aláhúzza. Ezután belegazol a „csak menni” áramlatába, amely egy hosszú üzletsor partját nyaldossa.

Egy-egy bejárat előtt kisebb örvények keletkeznek. Az elektronikus ajtók kortyonként nyelik le az odaszédült emberáradat planktonját. „*Ragadozó virágállatok*” - így nevezi Archibald ezeket a felszín alatti létesítményeket. Leér egészen odáig, ahol a meder hittelen kiszélesedik. A fölötte, alatta és mellette érkező szerelvényekből kiáramló folyamok itt csapnak össze. Hullámaik egymásba ékelődnek, tévován forgolódnak, mint esővíz a bedugult csatorna fölött, majd valamelyik uralkodó áramlat elragadja őket dübörgő ölelésébe. Itt Archibald átevickél a túlsó oldalra, és visszasodródik. Fáradni kezd. Egyre nehezebb ellenállni az örvények szívó hatásának. Megszomjazik. Piros papírlámpások között megbújva egy önműködő ajtó nyílik

előtte. „Ragadozó virágállat” - gondolja, és planktoni magatehetetlenséggel, megadóan besétál.

Egy kis bisztróban ül, és kólát iszik. Itt bent csend van, és hűvösebb a levegő. Figyeli poharában a gázbuborékok pazarló produkcióját, és hallgatja a csendet. A kirakatban - damilszálakon - műanyagból preparált gasztronómiai csemegék lebegnek. „*Műcsalik*” - írja a férfi. Időnként egy-egy lény elszakad az örvény sodrából, és megáll előttük. Nézi. Táto. Néha rajban érkeznek. Archibald belülről csak a fejüket látja - a felaggatott tányérok és csészék között -, meg azt, hogy mozgatják a szájukat, Jegyzetel: „*Akár egy mélytengeri oceanárium! A fauna billegeti magát az üveg mögött, meresztgeti a szemét és táto. Biztosan mondanak valamit... Egy lepényhal képű engem szúrt ki. Táto valamit...*” - A te anyádba! - mutogatva visszatáto Archibald, és a lepényhal megrémülten tovaúszik. Csak a damilszálakon csüngő csalik maradnak. „*Nemsokára kezdődik az apály*” - véli. Akkor kimerészkedik.

Az árhullám elvonul. Olyannyira, hogy a meder tarka kövekből kirakott feneke is kilátszik. Járhat-kelhet az ember, amerre akar, Saját lába kopogását hallhatja. És valahonnan messziről egy szájharmonika jajongását.

A sokszintes áruház egyik felszín alatti bejárata előtt valaki furcsán kuporog. Térdel és a teste előrehajol. Az arca majdnem eléri a mozaikpadlót, Csak a kopasz tarkóját látni, ahogy görcsösen kapaszkodik vékony testébe. Előtte a földön kis faládikó. Rajta rögzített szájharmonika. Zenegép. Onnan jön a zene. A gerincoszlop vonaglására hullámszik a muzsika. A muzsika ritmusára himbálózna az üres kabátujjak.

Az áruház valamelyik oldalbejárata lehet, mert alig akad járókelő. Némelyik a ládikó elé tesz egy-egy tizjenest. Meg sem állnak. Archibald az újságosbódé előtt áll. Kezében a notesz. A tolla többször is érinti a papírt, de az csupán apró maszatokat hagy rajta. Ezúttal nem jut eszébe semmi. „...közhely... *melodráma*...” Azért odakanyarítja ezeket a maszatok közé. Fel-néz. Egy zömök öregember - róla mondták, hogy szamuráj - közeledik a muzsikushoz. Szól hozzá. A zene félbeszakad. A szamuráj felszedi a pénzérméket, és a muzsikuszébe teszi. Azután átkarolja vézna testét, és felsegíti. Vele együtt meglendül a szájharmonikás faládikó is. Mert vékony zsinóron lóg a nyakán. Mielőtt tovább menne, Archibald beírja: „*Nonszensz!*” Mint amerikai a pénzre gondol, ami a kabátzsebébe raktak. „*Vajon, hogyan veszi ki onnan?*”

A Tokyu Department Store acél és ütészálló üvegből készült ajtóóriásai becsukódnak. Egyenruhás örök formatervezett zárral bajlódnak. A fő fényeket lekapcsolják. Záróra.

Ilyenkor Shibuya metróállomás mozgólépcsői, emeleti folyosói és alagútjai felsóhajtanak. Megtelnek levegővel. Hűs és átlátszó. Ilyesmit lehet érezni eső után.

Kint az égbolton már este van. Alatta a nedves aszfalttükrökben - színpompás délibáb. A neon-hegyek tükröképei szinte pattanásig feszítik szét a víztől csillogó aszfaltot. Samrat, az indiai étterem sokszínű reklámja, egy zsebkendőnyi víztócsában külön helyet foglal el. Ezt Archibald is észreveszi.

A hetedik emeleti vendéglő előcsarnoka már egy ideje megtelt várakozó vendégekkel. A halk zene és illatos füstölők türelmet árasztanak. Akinek ez a filozófia nem tetszik, kifelé igyekszik. Ő is. Tíz perc is eltelik, amíg a gyorsliftek elszállítják a távozókat. Elég hosszú idő ahhoz, hogy kint újra eleredjen az eső. Apró és sűrű cseppekben esik. Innen az árkádok alatt száraz lábon el lehet jutni egészen a Seibu Building sarkáig. Archibald is ezen az úton jön. Itt a távbeszélőszalon csiszolt üvegfelületei előtt meg kell állni. A széles sugárút nem nyújt többé védelmet. A szalonban sárga, kék, piros és rózsaszínű telefonok, használati utasítások, reklámplakátok, márványasztalok és tükrök. Legkevesebb a telefonáló. Leginkább a környéken portyázó, többségükben rövid lábú kurvákat látni. Ázott frizurájukat igazítják, cigarettára

gyűjtanak, majd telefonhívásra kilépnek az éjszakába, hogy mások jöjjenek a helyükbe. Később visszatérnek, és a dolog megismétlődik. Néha hajnalig.

Egy öregember papírzacskóval a kezében lép be. Esténként mindig ebben az időben jelenik meg. Az állandóság jelképe. És mindig annál az asztalnál ül, a piros és a sárga telefon között. A papírzacskó ételmaradékokkal tele. Itt vacsorázik. A falatokat nagy kezével lassan emeli a szájához. Hiányosak a fogai. Talán ezért rágja így az ételt, mintha magában beszélne. Nehéz, tömör fejét rövidre nyírt haj borítja. Narancsszínű flannelszalag szeli a homlokát. Öltözete viseltes pulóverből és kertésznadrágból áll. Zsebében tollak és ceruzák végei feszengnek a kicserződött nyaka alatt. Ő az. Az öregember, a szamuráj, aki kísért a rokkant muzsikust az aluljáróban. Őt figyeli Archibald a kirakatüvegen keresztül. Bemegy, és leül az öreggel szemben. Rámosolyog. Az öreg mosollyal válaszol. Beszélgetni kezdenek. Igen, beszélgetni, mert Archibald előtt most is ott van a sárga notesz, de csak annyit ír: *„Beszélgetés egy igazi szamurájjal a Buddha fájáról.”*

Alatta egy fát ábrázoló firka. Az egyik ágon egy felakasztott nagy kérdőjel!

„...A muzsikust megtaláltam. Ugyanott, a Tokyu Department Store földalatti bejáratánál... Záráskor, éppen indult. Mindkét kabátujja tényleg üres... Tényleg, hogyan és hova tette a pénzt?

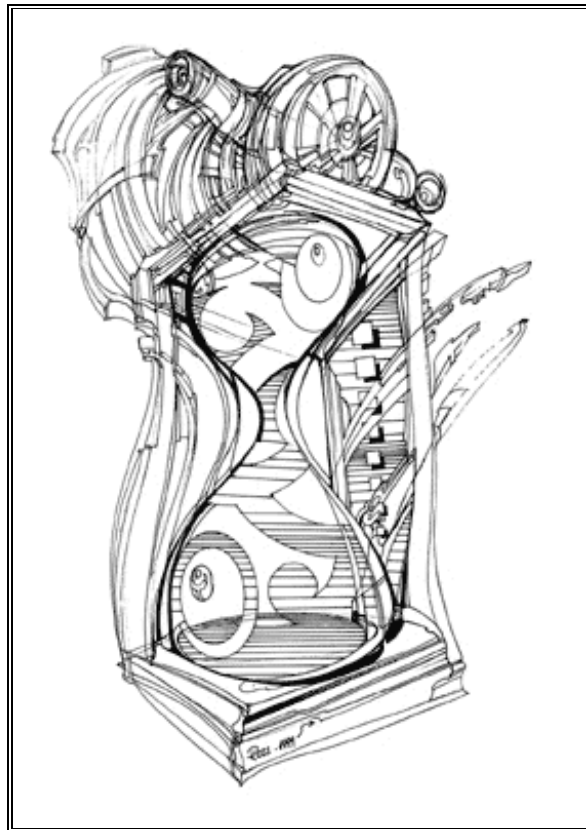
...Az Archibald-féle »szamurájjal« ma este találkoztam. Két telefonkészülék között vacsorázott. Papírzacskóból... Koshóval mentük be hozzá... - »Azt beszélnek rólad, hogy szamuráj vagy.« Nevetett. Valamikor tornatanár volt, most kedvtelésből - csavargó.

- A nevem Samura - mondta. Lehet... Lefényképeztem... Összeszedte az ételmaradékot, és elment... Kyotóban a Daisen-in-kolostor buddhista papjától viszont megtudtam, melyik a Buddha fája.

- Buddha egy fa alatt halt meg - mesélte. - Sarasoju a neve. Csodálatosak a virágai, de csak egy napig élnek. És ez volt a Buddha üzenete: Nekünk, embereknek nem a virágok szépséges mulandóságából, hanem a fa minden évben megújuló erejéből kell példát venni. Csak így maradhatunk fenn!”

(Naplófeljegyzés)

Archibald sárga noteszát egy nyelvész-grafológusnak küldtem el. Kíváncsiságból. Íme a válasz: „Gyarmati angol nyelv. Stop. Valószínűleg színes bőrű. Stop. Jellegzetes kolerikus alkat. Stop. Női írás! Stop. Stop. Stop.”

Karrierék

„...Abban az útszéli bisztróban, ahol megkérdeztük, merre van Gill farmja, nagyon megnézték minket. Négy-öt kalapos »cowboy« ült a bárpultnál. Kérdésünk hallatára az egyik nyomban felállt, és kísétált. Itt is üvöltetik a wurlitzert. A hamburger benzinszagú...”

(Naplófeljegyzés)

Több mint félórája, hogy elhagytuk a sztrádát. A bisztróban is azt mondták: „...Északkeletre kell menni!” Az utak, bár még mindig aszfaltozottak, egyre keskenyebbek lettek. A felforrósodott útszalag kis falun keresztül futott. Italy a neve. A kora délutáni órákban az utcán nem mozgott se kutya, se ember, és a csukott ablakú házak némán, akár egy kolumbáriumfal, sorakoztak az út menti árkok mögött. Csak a posta kis új faépülete előtt ácsorgott valaki. Ugyanaz, aki kiment a bisztróból. A falu végén, a kocsi kerekei alatt megszakadt a „civilizáció” utolsó aszfaltszínű szalagja, és egyszerűen kirepültünk a naptól és a szélről kitikkadt texasi végtelenbe. Innentől kezdve csak a keréknyomok jelezték a lehetséges haladás irányait. Az égen kifeszített vakító fehér lepel forró dühvel nyomta vissza a kerekekről felvert port, és gyömöszölte a kocsi belsejébe. A luxus Plymouth klímaberendezése hörögve kavarta a kissé lehűtött por szemcséit, melyek fogaink közt találtak menedéket.

Talán tíz mérföldet tettünk meg ezen a dombságon, amikor jobboldalt a mellettünk húzódó enyhe magaslaton durva cövekek sora jelezte, hogy ez a föld itt valakié. A keréknyomokat követve felkapaszkodtunk egy dombra, ahol egyszerű fasorompó zárta el utunkat. A durván összeácsolt, inkább szimbolikus kapu fölött, egy - az időtől fényesre csiszolt - szarvasmarhakuponya meredt ránk. Behajtottunk. Pár száz méterrel arrébb a kis bekerített, zöldellő oázis közepén kétszintes faház hűsölt a fák között. Barna, fehérrel festett szegélyével olyan volt, akár egy westernfilm díszlete. Lassan hajtottunk feléje. Ötvenméternyire lehattunk tőle, amikor két nőalak jött ki a házból puskával a kezében, és gyors léptékkal elállták utunkat a kerti ajtó előtt. Az idősebb - 35 év körüli asszony - álljt intett. Megálltunk. Az asszony csinos volt, szőke, és farmernadrágot viselt. A puskát csípője magasságában tartotta, ujját a ravaszon. Vágott, nagyöblű csőve csonttörő kaliberről tanúskodott. A másik, a fiatalabb, 15 évesnek látszó kamasz volt. Vézna karjaiban karcsú fegyvert szorított. A zár alatt kikandikáló tár ismétlőfegyverre utalt. A gyerek fehér, szabályos arcán furcsa szempár ült. Úgy látszott, a kislány ereiben indián vér is folyik.

Ez volt tehát Gill családja. Megkértek, maradjunk a helyünkön pár percre. Szót fogadtunk.

Vagy negyedórát vártunk odakint, amíg a házigazda meg nem érkezett. Kis teherhordó Fordja sűrű porfelhő kíséretében nagy sebességgel hirtelen felrobogott az úton, és fékcsikorgatva a hátunk mögött állt meg. Ahogy a por elült, megláttuk a szélvédő mögül bennünket figyelő Gill széles arcát. Széles mosolya jelezte, hogy ránk ismert, és azt is lehetett látni, ahogy a térdén nyugvó puskát rutinos mozdulattal elhelyezte a visszapillantó tükör fölött kialakított tartóban. Kiszállt, és felénk indult. Széles karimájú bőrkalapot viselt, felsőteste meztelen, kék munkanadrágja alatt a szarvasbőr mokaszin puhán hordozta kissé elhízott, de mozgékony, hatalmas testét. Bal kezében egy doboz sört tartott, jobbát megnyugtatóan, fegyvertelenül üdvözlünkre nyújtotta. Tudott rólunk, és várt minket. Kiderült, még a bisztróban ültünk, amikor

rádió értesítették őket, hogy idegenek érdeklődnek a farmjához vezető útról. Hogy mifélek, azt nem mondták. Ezért ez a kis várakozás. Akkor még kint járt a prérin.

Gill több hektárnyi birtokához jókora tó is tartozott. Horgászni lehetett benne, akár vitorlázásra is alkalmas volt. Fák sűrű lombja vette körül hűvös vizét. Itt folytatta Gill „tanári” tevékenységét.

Éppen arrafelé ballagtunk, amikor Steve - „a tanuló” - egy nemcsak számára túlméretezett Cadillac-en megérkezett. „Hi” - mondta, majd ingujjra vetkőzött, és leült egy simára csiszolt rönkre. Gill a „tanszereket” tartalmazó nehéz bőrzsákot a földre tette, majd letépett egy fűzfaágacskát, és éles késével megfelelő méretűre vágta.

- Az önvédelemben két dolog nagyon fontos: a gyorsaság és a pontosság.

Kissé vontatott és szenvtelen beszédmodora most megváltozott. Lassú kalapácsütésként ejtette ki a szavakat. Benyúlt a bőrzsákba, és egy 22-es forgópisztolyt húzott elő.

- Sokszor minden a gyorsaságtól függ. El kell felejtetni, amit a cowboy- és krimifilmekben láttál - fordult tanítványához. Néhány látványos mozdulattal megtáncoltatta fegyverét, miközben kis pálcikájával mérte a cső megtett útját.

- A pisztoly csőve a combtól a mell magasságáig - ahonnan lőni kell - háromszor hosszabb utat tesz meg - másfél pálcika távolság -, mint ahogy most megmutatom. Az újabb tanszer, amelyet zsákjából kihúzott, egy pisztolytáska volt. Magasan a hasa fölött szíjazta meg, és beledugta a fegyvert, majd egy mozdulattal lövésre készen maga elé rántotta. A cső megtett útja fél pálcikahosszá zsugorodott. - Gondolom, ez világos! Időt nyertünk! - fordult Steve-hez.

- Igen! - válaszolt az apró emberke, és elismerően pislogott aranykeretű szemüvege mögül.

Ezután Gill szorosan felcsatolta a pisztolytáskát a tanítvány mellére, az barna foltokat hagyott fehér ingén.

- Csináld utánam! - parancsolta. - Amíg az alapmozdulatokat nem tanulsz meg, nem lépünk tovább. Figyelj!

Gill teste egy másodperc töredéke alatt ostorszerűen előrelendült, bal kezével a hajlott térdéhez kapott - így rögzítette a testét -, és a jobbja kitarított két ujjával lövő mozdulatot tett.

- Bang, bang, bang! - gyermek módra jelezte a lövéseket.

- Bang, bang, bang! - ismételte Steve, miközben a keze lecsúszott a térdéről, és az egész teste megbillent.

Tükörképként álltak egymással szemben, mely erősen torzított a két ember nagyon is eltérő méretei miatt. A testek egymáshoz hajoltak, az ujjak egymásra meredtek.

- ...Bang, bang, bang!

Az önvédelmi lecke első szakasza kezdett infantilissá válni. A tanítvány izzadt keze ujjlenyomatokat hagyott elegáns, frissen vasalt nadrágján.

- Bang, bang, bang... - már lihegni kezdett.

Steve-et régebről ismertem. Tudtam, most gondban van. Nem a nadrág miatt. Éppen a napokban fektetett be ötszázezer dollárt északi-tengeri olajrészvénnyekbe, melyeknek az ára olyan gyorsan emelkedett, hogy máris sajnálta a fukarságát. Tanácsadója viszont Európába utazott, és csak egy hét múlva tér vissza.

Közben több mint negyedóra telt el.

- Állj! - szólt Gill. A zsákhhoz hajolt, és újabb pisztolyt vett elő. Megforgatta dobját - üres volt. Bedugta a Steve mellén lógó táskába, és röviden megmagyarázta:

- Ugyanazt mint eddig, csak most már fegyverrel! Megmutatom.

Háromszor meghúzta a ravaszt, és közben számolt:

- Egy, kettő, három!

A furcsa önvédelmi tánc újra elkezdődött, csak a pisztoly csattogása hozott valami változást.

- Egy, kettő, három. A szemembe nézz! Egy, kettő, három. Csak egy pontra figyelj! - Reggeli torna módjára vezette Gill a leckét.

- Bang, bang, bang - hangzott el Steve vokális kísérete a pisztoly száraz szólójához.

Közben Gill - a tanár - felemelt egy sörösvégkupakot, elsétált vele tizenöt lépésnyire, beszúrta pálcikáját a földbe, és ráakasztotta a fényes kis korongot.

- Minden idegedet összpontosítsd ide! - A pálcika mögött guggolva adta utasításait. - Szemmel ide!... kettő, három! Hajol! Kéz a térdre! Fegyver elő! Most egyszerre! Egész testtel! Minden együtt! Húzd a ravaszt! Kettő, három...

- Bang, bang, bang... - énekelte rá Steve, miközben ringatózó testét a pisztoly csattogásaihoz ütemezte.

Az önvédelmi lecke második szakasza rituális indián harci tánchoz kezdett hasonlítani. Gill, aki majdnem hasalt a sörösvégkupak mögött, szinte hipnotizálta tanítványát. A gyakorlat célja egyszerű volt: a gondolatot és az akaratot, mint a lézersugarat, egy pontban sűríteni, és a pisztoly csövéből néhány tizedmásodperc alatt kilőni.

Nem tudom, mi kényszerítene jó módú ismerősömet, hogy a nyakába vegye ezt az örültséget, mikor mostanában úgyis elég baja volt. Vagy talán éppen ezért? Most zajlott le például a valópere. A nála jóval idősebb feleség ritka józan pillanataiban jól alakított. Kicsikarta belőle a nyolcszobás házat - víz alatti világítással ellátott úszómedencéjével - plusz egy mesébe illő eltartási szerződést, amely Steve ügyvédje szerint is másfél millió dollárjába fog kerülni. Egy ilyen lecke viszont csak száz dollár! Nem hiszem, hogy a kettő között bármilyen összefüggés lenne. Steve kemény üzletember, különben jámbor lélek. Messziről érkezett ide. Egy elszegényedett kicsiny országból. Menekült. Lovas szekéren, teherautón, hajón. Hogy mitől, akkor ő sem tudta. Csak úgy, a többivel együtt, váltotta a járműveket. Egy kocsmában kezdte el az itteni prózai életét. Mint mosogató. Majd lépett egyet, mint a mesében. Feleségül vette a kocsmáros erősen hervadásnak indult, csúnyácska lányát. A hölgy éppen a mosdóban borotválkozott, amikor szerelmet vallott neki; kiderült, jól ismeri az életet, s nemcsak a bárpult savanykás szagú, fényes mocskát.

Gill, aki fekete szemét egy pillanatra sem vette le a médium szeméről, lassan feltápászkodott, és leszegzett fejjel Steve felé indult. Elébe állt. Pupilláival irányította a pisztoly csövét.

- Bang, bang, bang...

Gillt különös történet övezte. Mexikóban egy eldugott indián faluban született. A családja a legszegényebbekhez tartozott. Srác korában rozsdás forgódobos pisztolyt talált a fészerben, kifényesítette, és az lett az egyetlen játéka. Éveken keresztül csattogtatta mordályát, és utánozta a képregényekben látott filmreklámokat és képeket, mert abban a faluban mozi sem volt.

Egy napon mutatványos érkezett. Tüzet hányt, kötélén táncolt, és a végén ezüstdollárost dobott fel a levegőbe, és egyetlen lövéssel kilyukasztotta. A hatás kedvéért ezer dollárt aján-

lott annak, aki utána csinálja. A parasztok szétszéledtek, csak a fiatalok maradtak ott. Rábeszéltek Gillt, a botcsinálta mesterlövészt - próbálja meg eltalálni az ezüstöt. Csak egy lövésre való pénzt tudtak összeszedni. Gill, életében először, lőtt - és talált!

A vándorcirkuszos hiába hajtotta el öszvérét. A falu végén utolérték. Fizetett. Akkor költözött Gill az Egyesült Államokba. Azóta mesterlövész a mestersége. Megfordult már a Fehér Ház környékén is. Önvédelemre oktat mindenkit, aki fizet. Ez néha bonyodalmakat okoz. Megesik, hogy egy-egy csintalan tanítvány rosszkedni kezd a világ valamelyik zugában. Ilyenkor neki kell megszélesítenie a rakoncátlant. Elvégre az ő neveltje. Az illető olykor-olykor életével fizet. Ilyenkor, ahogy mondja; „Jönnek a gyászolók, és rajtam próbálják leverni az elhunyt haló porát. Ezért ez a sok fegyver itt a házban. Meg nem árt az óvatosság.”

Steve fáradhatatlanul dolgozott. A test és a vasdarab tökéletes összhangban, már-már művészi fokon végezte a gyakorlatot.

- Elég! - szólt Gill, és szinte a levegőben kapta el a fegyvert. - Most három lövedéket töltök bele. Egy, kettő, három! - számolta a vidáman fénylő, gyilkos apróságokat, és mint valami bűvész, a szemünk elé tartotta a pisztolyt, hadd lássuk, nincs benne semmi trükk.

- Tedd a pisztolyt a táskába! Amikor szólok, ahogy eddig! Egyszer lősz! A kupakra! Csak ha nem találod elsőre, akkor lövöd ki a másik két töltényt! Készülj!

Steve ott állt a texasi csendben, lelógó kezekkel és átszellemült arccal. Csak most veszem észre, hogy a fején széles karimájú, fehér texasi kalapot viselt. A szemével a kupakot bővíti, tömzsi ujjai idegesen mozognak. Leszámítva a köpcösségét és a drága parfüm illatát, azokra a seriffekre emlékez, aki a végtelen préri fiai és urai, rettenthetetlenek, legyőzhetetlenek és végtelenül magányosak.

- Most! - szólt alig hallhatóan a parancs.

Még a suttogás nesze sem szállt el, amikor a lövés eldördült. A söröskupak halk süvítéssel eltűnt a helyéről. A fűzfapecsika elismerően bólogatott. Ez igen!

Steve fáradtan és boldogan elmosolyodott, tarkójára tolta a kalapját, és rágyújtott. Körbefogtuk, üdvözlöttük. Csak Gill nem csatlakozott lelkesedésünkhöz.

- Ez még nem tudás, csak kedvcsináló - szólt ünnepreton. - Aperitif, érted ugye?

- Hadd kérdezzek valamit - bátorkodott Steve. - Mit csinálnál, ha egyszerre három fegyveressel állnál szemben?

Gill kihúzta magát, és megvetően ránézett.

- Az már nem gyerekjáték. Három emberrel... Először is nagyon gyorsan meg kell állapítanod, ki közülük a profi. Mert abból mindig csak egy van. Vele kell kezdeni!

- Miből tudhatom meg, melyikük az a három közül?

- Hát... leginkább a kezéről ismered meg. A profi keze, amiben a fegyvert fogja, lapos, a ravaszt húzó ujj szintén lapos, bütykös, a körme töredezett, gyakran hiányzik. Meg aztán a szeméből. Ahogy néz. De ehhez nagy gyakorlat szükséges.

Ezután tízperces bemutatót tartott és különböző helyzetekből, különböző fegyverekkel széltette a megjelölt cigarettacsikkeket, száraz faágakat, apró kavicsokat. S végül, ezüstdollár hiányában, egy Steve nagyvonalúságának köszönhető százdolláros bankon Franklin arcképét lyukasztotta ki. Húsz méterről!

- Azt hiszem mára elég! - mondta a mester, és kezével intett. - Mehetünk!

Steve zavartan törölgette kezével kopaszodó homlokát.

A házhoz tartottunk, amikor megkérdeztem Giltől, hogy a gyerek tud e bánni a fegyverrel? Megálltunk a kerti ajtó előtt.

- Jane - kiabált Gill -, gyere ide, és hozd a puskádat is!

A kislány nyomban megjelent.

- Vigyázz! - szólt hozzám az apja, gyors mozdulattal felkapott egy ökölnyi földrögöt, és magasra hajította a lány elé. Jane bámulatos sebességgel felemelte fegyverét, és két lövéssel porrá változtatta a földdarabot.

- O. K., Jane, szépen csináltad! - Majd hozzám fordult: - Amikor kisgyerek volt, nagyon félt a kígyóktól. Összeszedtem néhányat, és feléje dobáltam. Ijedtében kénytelen volt még a levegőben eltalálni. Különböző régi trükk. Már gyerekkoromból tudom.

A faház belseje klímaberendezésével és luxuskivitelű bútoraival meglepő volt. Ír származású felesége jó háziasszonynak és kellemes beszélgetőpartnernek bizonyult. Megmutatta Gill fegyvergyűjteményét, amely elfoglalta a lépcsőházi falat is. Nagy teljesítményű adó-vevő segítségével kapcsolatot tudtak tartani a körzet postahivatalaival, a szomszédokkal, és amikor a férj távol van, egymással is a kocsiba beépített készülék segítségével. A házat kerekéken szállították Új-Mexikóból. Tetszett nekik, és nem sajnálták érce a pénzt.

Gill és Steve a dolgozószobában ültek, amikor halkán beléptem hozzájuk. Steve szigorú arckifejezéssel fel-alá sétál.

- ...Persze, ahogy is a múltkor mondtam neked, ez a „pénzisten tízparancsolatának” csak az egyike. Be kell tattanod a többit is. Ez még nem lakoma. Csak aperitif. Érted ugye?

- Akkor ebben az esetben, mit tegyek? - kérdi Gill szelíd alázattal.

- Ez már nem gyerekjáték. A te szavaid szerint - gonoszkodik Steve. - Először is meg kell állapítanod, ki áll mögöttük. Ki az őrangyaluk. Mert belőle mindig csak egy van. Vele kell kezdeni.

- Honnan tudhatom meg, ki az?

- Leginkább a bankszámlájáról és a szenátori ambícióiról, de ehhez már nagy gyakorlat kell és összeköttetés - elkacagta magát és megállt. - Mert anélkül nincs üzlet!

Gill vaskos kezével zavartan simogatta rövidre nyírt haját.

Búcsúzáskor megnéztem Gill kezét. A bal - normális. A jobb - nagy és lapos. Akár egy kiklopolt bécsi szelet. Tenyere - erősen bütykös, mutatóujja - deformálódott, göcsörtös. A körme hiányzik...

Steve átölelt és kezembe csúsztatott egy Hungary címzésű borítékot. Hazafelé - gyarló tett - felnyitottam. Benne illatosított rózsaszínű papíron egysoros levélke: „Anyukámnak szeretettel: Pityuka.” Az alján egy százdolláros bankó lapul Franklin szétlőtt ábrázatával.

Egy szigetlakó

Éppen hogy csak elhagytuk a falut, és a kocsi kissé jajgatva felkapaszkodott a hegyekre vezető útra, amikor esni kezdett. De hogyan! Az ablaktörlők, mint két tehetetlen felkiáltójel, figyelmeztettek: lassabban! Lassítottam.

Az ismerős, nap perzselte krétai táj átváltozott. Az út bal oldalán sorakozó fáradtzöld olajfák sötéten csillogtak. Távolabb kis temető fehérlett. A sírkeresztek rendetlenül tömörültek a frissen meszelt kápolna köré. Ezek a kápolnák itt mindig frissen meszeltek. Jobb felől jókora kövek választották el az utat a semmitől. A „semmi” pár perccel ezelőtt még egy mély völgy volt. Akvarell, sok narancsligettel, birkanyájakkal és színes ablakkeretű házakkal. Az eső lemosta a színeket, eltörölte a látványt. Csak az út menti marcona, gyűrött képű kövek maradtak meg. Óvatosan haladtunk mellettük, amikor az egyik köből rés nyílt, és emberi kéz bújt ki belőle... Álljt intett. A ponyva alól egy fiú és egy lány bújt elő ázottan, fázósan. Beszálltak, és folytattuk utunkat. Mint kiderült, jó módú chicagói fiatalok. Átrepültek Hollandiába, és most, ahogy mi is, a sziget déli partjához igyekeztek. Hátranyújtottuk a frissen bontott Metaxát, mert kíváncsiak voltunk a részletekre. Felengedtek, és mesélni kezdtek:

Amszterdamból autóstoppal jöttek... az idén végezték el az egyetemet - történészek, munkára várnak... Szüleiktől pénzt kaptak, átszelték Európát, megjárták Törökországot, és most itt vannak. Részt vesznek a zöldek mozgalmában, és szabad idejükben nyelvekkel foglalkoznak, koncertekre járnak... És amíg lehet - a világot, a történelem útjait járják.

Jólesően hallgattuk őket. Fiatalok voltak, jól tájékozottak és magabiztosak. Összenéztünk a feleségemmel, és mind a ketten egyszerre, éppen most és itt rájöttünk: mi is mindig ilyen fiatalságra vágytunk. Vágyálmok... A politika és az ideológiák áldozatai.

Felírták címünket, mert meghívtuk őket, látogassanak meg bennünket visszafelé menet. Ezután az utat figyeltem.

Már a hegy túlsó oldalán jártunk, amikor az eső elállt. A nap kisütött. Sugaraival együtt mi is leereszkedtünk. Hora Szfakion egyetlen „bulvárja” mint egy szűk vízmosás kacsaringózott a magas tengerpart és a házsor között. Az utcán elhelyezett asztalokat és székeket egy kis ügyességgel meg lehetett kerülni és kijutni a mólóhoz - onnan akár a tengerbe! Itt búcsúztunk el az amerikai ismerőseinktől és a maradék Metaxától.

A délutáni nap laposan, de élesen világította meg a falut. A húszhuszonöt ház a tenger előtt hátrálva, egymást taposva, kopár szikla ölébe menekült. Onnan a házak fehér büszkeséggel uralkodtak a kis öböl fölött, melyben szinte megkettőződött az idilli látvány. Mögötte naptól kiszívott, seszínű öltözetben hegygerincek tornyosultak. Alig észrevehető, sápadt spirál futott rajtuk. Egy út, amely a hegyekbe vezetett.

Sötétedésig még jó néhány óra volt hátra. Elindultunk. A spirál, amely lentről oly szépen, lágyan ívelt, most átváltozott érdes, sziklákba vajt kaptatóvá, tele éles szögű kanyarral és szédlítő szakadékkal. A szembejövő forgalom kedvezett nekünk. Néhány vadon élő kecskén kívül mással nem találkoztunk. Gondoltunk, visszafordulunk, de már lehetetlen volt. Óvatosan, köről köre eresztettük a kocsi kerekeit, és talán egy kissé aggódni kezdtünk. Több mint egy órája utaztunk. A motor felmelegedett, a meredek út pedig reménytelenül kínálta portékáját: éles köveket, lehetetlen kanyarokat, hátborzongató, szebbnél szebb látnivalóit. Hirtelen valahonnan autóduda szólt. A visszhang, akár a sas, körözve eltűnt a tenger irányába. Behúzódtunk a sziklákhoz, és megálltunk. A kőfal mögül, szinte lépésben, kis kopott Toyota

bújt elő. Fékezett. Az ajtókilincsek összekoccantak. Kreolbőrű, peckes bajszú, fekete szemű arc fordult felénk. A vezetőfülke mögött néhány birka közömbösen nézett ránk. Az ember hátra mutatott, majd két kört rajzolt a kezével, és továbbment. Megértettük. Még két kanyar, és ott lesz valami!

A második kanyar után hirtelen egy platóra kerültünk. A táj kisimult és megnyugodott. Valamivel arrébb, az út mentén, magányos kis házikó állt. Előtte apró olajfa árnyékában egy asztal és néhány szék. A meszelt falakat feliratok tarkították: „Room to let”... „Zimmer”... „Kafee”... Fölöttük, a házikó lapos tetején kecske feküdt. Úgy festett, mint egy címeres zászló! (Csak éppen a szél nem lengette.) Különben nem volt itt sem szálloda, sem motel. Csak ujjgyakorlatok a kegyetlenül támadó turizmus kedvéért.

Pár száz méterrel arrébb egy kis falu fehérlett. A csapás egyenesen oda vezetett. Ezen a köves fennsíkon, kőkerítések mögött kőházak sorakoztak. Csenevész olaj- és fügefák barátságos árnyékot vetettek a falakra és a néhány négyzetméteres konyhakertekre. Sehol egy lélek. Az út a főtéren ért véget. A tér hűvösségben pihent. Egy mondabeli platánfa gyűjtötte maga köré az egész falut. Vajon mi telepedett meg itt előbb: a fa vagy a falu? Akárhogy is, most a piacán alatt emberek ültek. Mint mindenütt Kréta szigetén, itt is a falu egyetlen kávéháza a legnagyobb fa árnyékában talált helyet.

Lassan, mondhatni ünnepélyesen megkerültük a háborús emlékművet, és megálltunk. Csend és mozdulatlanság fogadott bennünket. Olyan volt az egész, mint egy régi fotográfia. Hat-hét egyenes testtartású férfi ült ott, és minket figyelt. A kezük girbegörbe somfaboton pihent. A szemükben sem meglepetés, sem harag, sem türelmetlenség. Mintha itt ülnének évtizedek óta, és némán fogadnák a faluba érkezett idegeneket. Nem tudom, mennyi idő telhetett el, amíg felfogtam, hogy ez mégsem fotográfia, és mi sem állhatunk itt örökké. Kiszálltam a kocsiból, és tettem néhány lépést.

- Kaliszpera! - üdvözöltem.

- Kaliszpera! - hangzott a többszólamú válasz.

Minthogy ezzel az üdvözléssel a görög szókincsem elfogyott, megálltam.

- Ela, ela - intett felém a legidősebb, fehér szakállú férfi, és egy üres székre mutatott.

- Köszönöm - motyogtam, és a kocsihoz fordítottam a fejemet.

- Madame, ela! - ismét megszólalt az öreg. - Teodoru! - kiabálta. Az alacsony kőépületből fiatal férfi bújt elő, és egy széket hozott ki. Az öreg mondott még valamit, majd megint a székek felé intett. A feleségem bizonytalanul belépett a félkörbe, és leült. Gyűrött fehér nadrágjában furcsán festett a sötét ruhába öltözött, csizmás krétaiak között. Szótlanul néztünk egymásra. Már sajnáltam, hogy kiszálltunk, amikor újból megjelent Teodoru - nagy tálcával a kezében. Nyolc csésze forró, gőzölgő kávét és ugyanannyi jégbe hűtött ouzót hozott. Nem tudtuk mire vélni a dolgot, tanácstalanul fészkelődtünk. Ekkor megszólalt Teodoru. Angolul. Lassan és érthetően:

- Kosztakisz, a legidősebb ember a falunkban rendelte - az öregre mutatott -, nem lehet visszautasítani!

Felemeltük poharainkat, és sűrű bólintások közepette felhörpintettük az édes és erős pálinkát. Újból feltámadt a csend. Amíg szertartásosan szürcsöltük a feketét, Teodoru ismét megjelent tálcájával, újabb nyolc pohár pálinkával.

- A falunk elöljárója rendelte - mondta.

A pipázó ember bólintott.

Már tudtuk, nem lehet visszautasítani! Megittuk. Amikor Teodoru kihozta a harmadik rundót is - nem sikerült megtudni, kitől -, már nem csodálkoztunk. Megszegve a csendet megpróbáltuk feleségemmel megérteni a kialakult helyzetet. Esteledett. Hosszú út állt még előttünk. De milyen út! Ahogy mentek a dolgok, a kilátás - még legalább három Teodoru-menet... Kész kiütés! Az itteni vendéglátás törvényeinek ismereteiben cselekednünk kell. Mégpedig gyorsan! Én rendeltem. Így talán három kupicával kevesebbet iszunk.

Most az öreg szólalt meg, Teodoru fordított:

- Látom, H betű van az autón. Hungária?

- Igen - válaszoltunk.

- Valamikor Osztrák-Magyar Monarchia volt, ugye?

- Igen.

- Ferenc József volt a császár. Az utolsó, mert jött a háború.

Elenyésző poncatlanság.

Azután részletesen elmesélte nekünk Magyarország legújabb történelmi korszakát a két világháborún keresztül napjainkig.

- Most önálló ország. Mondd meg nekik, Teodoru, hogy nálunk szocialisták vannak kormányon. Nem mondhatom, hogy jól csinálnak mindent, de legalább igyekeznek.

Elhallgatott. Lefényképeztem őket. Nem tiltakoztak. Mintha észre sem vették volna, mit csinálok. Búcsúzkodni kezdtünk. Elcsodálkoztak:

- Hova akarnak menni?

- Vissza Haniába.

- Az északi partra ilyen későn? - kérdezte az öreg. - Itt kell maradni, majd holnap folytathatják az utat! Sötétben a hegyekbe utazni veszélyes.

Nemet intettünk. Sőt felajánlottuk, hogy ha valakinek dolga vagy kedve van, velünk tarthat. Az öreg komolyan vette.

- Teodoru, mondd meg nekik, hogy köszönöm, de mostanában nem akad dolgom a városban.

- Mikor volt ott utoljára?

- Tizenhét évvel ezelőtt - válaszolt mosolyogva.

Kezet fogtunk. Mivel találkozásunkkor nem mutatkoztunk be egymásnak, megmondtam a nevemet. „Teodor vagyok.” Indulni akartam. Az öreg egy mozdulattal megállított. Teodoru máris ott termett.

- Ha jól értettem, Teodor a neved. Magyarország katolikus ország, a te neved pedig görögkeleti. Te nem vagy igazi magyar.

A hangjában érezni lehetett némi csalódást.

Persze, hogy nem vagyok egészen az, de hogy magyarázom meg? Úgyis elkéstünk. Most a feleségemnek nyújtott kezet.

- Ilona vagyok - motyogta.

Az öreg elégedetten elmosolyodott.

- Ő magyar - felemelte a botját búcsúzóul.

Majdnem sötét volt, amikor beszálltunk magyar rendszámú kocsinkba. Különben a feleségem sem magyar: Alla a neve; de nem akartunk több bonyodalmat.

Visszafele az út nem tűnt olyan veszélyesnek. Az ouzo hatására bátran ereszkedtünk a tengerhez. A sötétség segítőkészen takarta el a zord valóságot.

Hora Szfakion egyeden „bulvárját” pislogó lámpák jelezték. A taverna még nyitva volt. Frissen sült hal illatozott.

A halat éppen zamatos, gyantás borban úsztattuk, amikor két ismerős alak közeledett hozzánk. Az újdonsült amerikai barátaink. Örültek nekünk.

- A noteszunk a kocsi hátsó ülésen maradt. Benne az összes barátunk címe.

- Mindjárt hozom - ugrott fel szokatlan készséggel a feleségem.

Amikor visszajött, megkérdezték: vissza tudjuk-e vinni őket az északi partra? „Itt nem tetszik. Unalmas. Egy diszkó sincs a környéken. Csupa bennszülött szigetlakó.”

Éppen igent akartam mondani, amikor a feleségem megelőzött.

- Ma már nem megyünk tovább. Itt alszunk.

Elbúcsúztunk.

- Mielőbbi találkozás Hungaryben - és eggyé váltak a sötétséggel. - Miért mondtad, hogy itt alszunk? - kérdeztem.

- Miért? Nem emlékszel, mi volta kocsiban idefelé jövet?

- Nem, az utat figyeltem. Mi volt?

- Amikor elmeséltük nekik, hogy honnan érkeztünk, a történész világjáróink azt válaszolták szó szerint: „Nagyon tetszett Hungary, de a szép fővárosába, Bucuresribe sajnos nem tudtunk betérni, mert sietni kellett a dunai komphoz, amelyik Bulgáriába visz.” Akkor nem értettem, de most belenéztem a noteszukba. Letéptem ezt az oldalát, úgysem tudnak mit kezdeni vele. Tessék, nézd meg!

Megnéztem. Nevünk, az utca neve és száma hibátlan.

- Mi a baj? - kérdeztem. - Nem értem.

- Végigolvastad?

Nekirugaszkodtam még egyszer.

- ...utca neve, ház száma hibátlan - most sem értettem.

- Olvasd tovább!

- ...2510 Bucuresti, Hungary.

Ekkor jutott eszembe az öreg ebből a faluból. És az is, hogy nem volt történész, világjáró sem. Csupán egy szigetlakó. Kréta szigeten.

- Főúr, fizetni!

Újra nekivágtunk a sötétség borította hegyeknek.

Hogy is hívták azt a falut?

Az irori füstje

„...Japánországban úgy fest a dolog, hogy minden valóság mögött egy legenda rejtőzik, minden legenda pedig a valóságba torkollik... A valóságos legendák országa vagy a legendás valóság? Ahogy múlik az idő, egyre kevésbé értem... Pedig ezek ketten is arról beszéltek...”

(Naplófeljegyzés)

Az irori - a tradicionális japán házakban található japán tűzhely - füstje felköltözött a hegyekbe. Amikor a tűzhely utolsó parazsa is színét vesztette, a csípős füst elhagyta a kihűlt, halott hamukupacot. Az irori lelke felköltözött a hegyekbe. Mert innen, ebből a faluból minden lélek oda költözik. Csak akkor térnek vissza a lelkek, amikor az élők meggyújtják a holtak ünnepe, a bon tüzeit, Minden léleknek külön mécsest gyújtanak. Az irori tüze már évek óta nem ég. A lélekfogadó láng nem világítja meg a hazafelé vezető ösvényt. Az irori lelke már örökké bolyong. De azt mondják, mikor az ősz beborítja lángszíneivel a hegyet, az irori lelke - akár a ködfoszlányok - leszáll a havasokból, és halkan letelepszik a falu fölött. Valahol ott, ahol az erdőség lepereg a mindent visszautasító bércek kemény szikláiról. Ekkor jön a havazás ideje. Ő pedig ott vár a lélekhívogató tűzre, s gomolyog a falu fölött, amíg a tavaszi nap át nem izzítja a kőszirteket. Akkor valahogy vonakodva és csalódottan elszáll. Hogy újból visszatérjen. Újabb reményekkel...

Ezen az októberi napon a meredek ösvényen ketten jönnek. A Higasijamán különben minden ösvény meredek. Lassan, lihegve ballagnak hátizsájkukkal, rövid szárú csizmájukban. Az egyik a kalapos, sikeres filmrendező. A másik Nakamura bá', egy paraszt ebből a faluból: ács, vadász, szakémester és már túl van a hatvanan.

- Régóta nem jártam itt - mondja a rendező -, és te?

- Én sem - válaszol a paraszt.

- Úgy látom, elnéptelenedett a falu.

- Aha.

- Mindenki a völgybe költözött?

- Oda.

Megállnak a keskeny fahídon. A vizet bámulják, és a benne úszó halakat.

- Azért lehet itt még halat fogni.

- Lehet.

- De ki fogna, ha mindenki elment.

- Hát, elmentek. Így igaz.

- Miért?

- Mert itt már asszonyt sem kaphatott az ember.

A Higasijama hatalmas ormai között tíz-tizenkét szalmafedelű faház húzódik meg. Az apró rizsföldek és konyhakertek nyomai azt sejtetik, hogy nem is olyan régen itt még emberek

laktak. Azért a házakon látni, hogy a most is gondos kezek itt-ott javígtatták a tetőt vagy kicseréltek egy-egy szúette gerendát.

A rendező itt, ebben a faluban filmet forgatott. Jól sikerült a film, és sok díjat is nyert vele. Narajama balladája volt a címe és arról szólt, hogy egy kis hegyi falu lakói a hegyekbe vitték fel az öregeket meghalni. A filmbeli falu neve Makimura volt. Ez a falu pedig Maki.

Amíg a film járta a sikerek útját, addig a helyi parasztok a keskeny ösvényeken elhagyták a falut. Leköltöztek a völgybe, közel a vasútállomáshoz, az iskolához és ahol télen hókotró is jár. Csak egy nagyon idős asszony maradt fent a faluban. Az aprócska temetőt gondozta, és ha eljött az ideje, meggyújtotta a bon tüzeit.

Nakamura, a paraszt, faragott arcú és nagy, eres kezű, háza tornácán ül. Halkan, tömören beszél. Szavai tartalmát inkább kézmozdulatokkal formálja meg.

- Miért csinálta ezt az öregasszony? - kérdezi a rendező.

- Mert mifelénk tiszteljük a hegyet, és megtartjuk a törvényeit.

- Miféle törvényeket?

- A bon tüzeit. Tiszteletet az őseink iránt, akik ott bolyonganak a hegy belsejében.

- Mi történt ezzel a nénivel?

- Tavalyelőtt meghalt.

- Senki se törődött vele?

- Nagy havazás volt. A hó fél évig elzárta a falunkat a világtól...

- Lent a völgyben mindenki látta a filmet? - kérdezi a rendező, mert erre volt kíváncsi leginkább.

- Mindenki.

- És hogy tetszett?

- Háát... - emelte fel a kezét a paraszt. - Mi sose vittük az öregeket a hegyre meghalni. Tiszteltük a szüleinket.

- Ez a falu négyszáz évvel ezelőtt is létezett. Tizenkét ház állt pontosan ezen a helyen, és hetvenkét ember élt itt. Egész idő alatt a házak száma nem változott. A lelkek száma is mindig hetvenkettő és hetvenhat között mozgott. Így volt ez három évvel ezelőttig. Ezt hogyan tudod megmagyarázni? A temetőben csak néhány sír van.

A paraszt becsukja a szemét. Felsőteste lassan ringatózni kezd. Gondolkodik.

- Mi tiszteletben tartottuk szüleinket. Hogy a falu négyszáz éven át nem növekedett... meg kicsi a temető... hát bizony, Isten akarata lehetett.

A nap lecsúszik a hegygerinc túlsó oldalára és magával rántja a világosságot is. A sziklák felől hűvösség lehel. A rendező a paraszt előtt áll, és a kezét dörzsölgeti.

- Narajama legendája szerint ilyenkor az emberek a házukba menekültek, mert ott is csípős volt az alkonyati szélcsend. Erre emlékszel?

- Akár itt nálunk, Higasijama alatt.

- Azért sok a hasonlóság a két hegy között.

- A hegyek mindenütt egyformák, nem így az emberek.

- Mire gondolsz?

- Hát a filmre. A falusi tolvajra meg családjára. Élve temették el őket.

- Régen volt ilyen szokás. Ti mit csináltatok velük?

A paraszt mély lélegzetet vesz. Úgy látszott, szokatlanul hosszasan fog beszélni.

- A mi falunkban ember az embertől soha nem lopott. Csak a varjak meg a kányák.

Az egyik kezével az égre mutat, a szemét is arra fordítja, mintha most is ott keringenének az égi tolvajok.

- Amikor télen elmentem nyúlra vadászni, mindig két-három madár kísért. Ha meglőttem a nyulat, azonnal rácsaptak, és elvitték. Így igaz.

Feláll, elhúzza a ház homlokzati falat és int.

- Jöjjön be! Ismeri a házat, itt készült a film utolsó képe is. Nem?

Kint pedig esteledni kezd. Dehogy is! Csak úgy egyszerre sötét lesz. És hideg. És csend. Hideg, sötét csend.

- Nemsokára havazni fog - mondja a paraszt, és a földre tesz néhány tömzsi, száraz farönköt.

A szoba közepén, a padlón négyszögletes nyílás van - az *irori*. Benne tűz ég - *irori tüze*. Csípős, kesernyés füst terjed el az egész házban. Az *irori lelke*! De ha letérdel az ember, ott lent már csak a meleget érzi. És a tűz halk pattogását hallja.

A rendező és a paraszt letérdel. Szakét isznak, beszélgetnek. Nakamura, a paraszt, kivörösödött szemekkel, fát tesz a tűzre, és nevet. Talán.

- Két éve már, hogy nem gyújtottam tüzet - mondja. - Most érzem a füstöt. Elszoktam tőle - mentegetőzik.

- Odalent nincs tűz?

- Villanykandalló vagy olajkályha ad meleget. De csak meleget... Hőt.

A rendező fáradtan, és álmosan ennyit mond:

- Nem rossz az.

A paraszt nedves szemei a tüzet nézik. Nem is hallja, mit válaszol a rendező. Majd kivesz egy lángoló fadarabkát, és meggyújtja cigarettáját. A kis lángot bámulja.

- Estenként körbeültük az irorit. Nagyszülők, szülők meg a gyermekek. Beszélgettünk. A dolgunkról, az élőkéről és a halottakról. Mindenről. És egymás szemébe néztünk.

A rendező áll a mellére süllyed.

- Alszik? Pedig megmondanám, mi tetszett legjobban a maga filmjében.

Kinyitja egyik szemét.

- Nem én.

- Emlékszik, a végén, amikor a fiú visszajön a hegyről, ahol az anyját hagyta, kint a hóesésben? Hogy rohant az irorihoz! S amíg fene a hóvihar gondosan betakarta fehér leplével az öreg asszonyt, addig lent a hízott parázs forróságot lehelt, életet. Úgy éreztem, nem filmet láttam, hanem emléket... Ne értse félre!

Hideg, borús októberi reggel. A hegyről illatos köd ereszkedik le a lángszínű erdőség fölé. Talán nem is köd. Az irori lelke ez. Nakamura, a paraszt felnéz a hegyre.

- Havazni fog - mondja. - Indulni kell, míg nem késő.

A Sebész

„...Az aperitif-gondolatom megtetszett neki. Tiszteletére összevásároltam a környékünkön fellelhető összes márkás italt, de azt mondta - »mindent a maga házájában« - adjak neki valamit, ami kimondottan helybeli. Abból nem készültem. Csak egy üveg »nagyon gazdag bukéjú« törkölypálinkát találtam, amit tavaly a házmestertől vettem, és ihatatlan volt. Nagyon ízlett neki, és a fél liter elfogyott. Ettünk hozzá olajbogyót, aminek a magja nagyobb volt, mint a húsa. Ettől volt helybeli! A könyvtáramban négy olyan könyvet találtam, a két tucatból, amit ő írt, és dedikáltattam vele. A törkölypálinka jól tett a dedikációnak... Ebédre levittem a szemben levő kisvendéglőbe. Az is helybeli...”

(Naplófeljegyzés)

Az ebédidő már jócskán elmúlt, amikor beléptünk. A terem üres volt, kellemesen hűvös, és szokatlanul ünnepélyes hangulattal fogadott. Az asztalokon virágok és gyertyatartók, a levegőben valami rovarirtó szaga versenyzett a sült hús illatával. Az eredmény izgalmas volt és talányos.

- Elnézést, uraim - állta el utunkat a vendéglős -, esküvői ebéd lesz, nincs szabad helyem.

Ismertem a tulajdonost, és gyorsan elmagyaráztam neki, hogy ne hozzon kínos helyzetbe, hiszen egy világhírű íróval vagyok, és csak azért jöttünk ide, mert helyi specialításra vágyott. Beengedett

Különben a környéken a kisvendéglő jó hírek örvendett. A közelében lévő színház művészei gyakran látogattak ide, életük jelentős része itt zajlott, ezekben a fa borítású fülkékben, a kockás abroszok mellett. A fülkék így üresen is szétfeszültek a sok benn zajlott történettől, a kimondott vagy eltitkolt gondolatoktól és egy-egy elcsattant pofon visszhangjától. Most, nyár derekán a színház szünetelt, és a kis vendéglő étlapjára új ízek és másfajta izgalmak kerültek a régiek mellett.

Az ajtó mögötti fülkék kétszemélyesek. Olyan szűk és levegőtlen zugba helyezték el őket, hogy ide az ember, ha nincs szorult helyzetben, magától sose ülne. (Már aki....) A fülkéknek régebben két állandó vendégük volt. Nem lehetett pontosan tudni, hogy a fülleltség vagy a magányosság volt az oka, de mind a két vendég öngyilkos lett. Az egyik egy jó, de modoros színész, a másik egy színésznő. Más-más időben és indítékból, nem is a vendéglőben követték el tettüket, de ez már mindegy.

A néhai művésznő asztalánál foglakunk helyet íróvendégem kívánságára. Sült halat rendeltünk és hozzá száraz fehérbort. A pincér egy nagyon bonyolult dugóhúzóval bajlódott, amikor az ajtó kivágódott. A barna mokaszin után, amelyik a rugós ajtót támasztotta, egy hatalmas táska jelent meg. Ugyanezzel a lendülettel belépett a táska tulajdonosa is, majd az ajtó hangosan becsukódott. A jövevény néhány másodpercig mozdulatlanul állt, amíg a délutáni napsütéstől összeszűkülte pupillái újra kitágultak. Elég hosszú idő ahhoz, hogy szemügyre vehessük. Magas, sovány ember volt, egyenes testtartású. Fehér lennadrágot és ugyanolyan rövid ujjú inget viselt. A homlokát barna szarvasbőr szalag keretezte, mely nem engedte hosszú göndör haját a szemébe hullani. Igen, a szemek! A szemgödrök mélyén, túlságosan közel egymáshoz, szokatlan szempár helyezkedett el. Valószínűtlen szürkészöld

színen fénylett, akár két miniatűr opálégő. Az ajtócsukódásra megjelent a vendéglős. Ideges volt, már kiakasztották a táblát: „*Rendezvény miatt zárva.*”

- Nem tudunk ebédet felszolgálni, uram, sajnálom!

- Miért, talán kértem?

A vendéglős, kis köpcös ember, kihúzta nadrágja övéből az odagyűrt konyharuhát, és felnézett. Zavarában azzal törölte az arcát.

- Akkor miben tudnék segíteni?

- Az hiszem, semmiben! - vágott vissza az idegen. - Bár ki tudja... - a szája kissé legörbült, a szeme körbejárt a helyiségen, majd megállapodott a vendéglősen. - Talán meg tudná mondani, hova rakjam le a holmijaimat? - mondta táskáját emelgetve. - Egyébként fotográfus vagyok, és meg fogom örökíteni a... hogy is van kiírva az ajtóra? Hát igen, a *rendezvényt*.

A férfi lassan beszélt, ízlelgette a szavakat, a maga pimasz módján megforgatta a szájában, akár a jóízű falatokat. Egyszóval fura egy alak volt.

Az öngyilkos színész fülkéjét kapta meg, közvetlenül mellettünk. A magas fapalánktól, amely elválasztott minket, nem láthattuk egymást. A tányérunkhoz fordultunk. Hallottuk, ahogy nehéz tárgyak koppannak az asztal lapjára, és a férfi hangját, aki whiskyt rendelt sok jéggel.

Az író kérésére elmeséltem, eddig mi történt.

- Ez több mint nagyszerű - jegyezte meg.

A paraszt barokk stílusú, nagyméretű, fakeretes tükröt az író fedezte fel. Egy kissé előre döntve, magasan az asztalok fölött lógott, a terem tulsó oldalán. Benne a két kis fülke belseje tükröződött, látni lehetett, hogy mi halat eszünk, és száraz fehérbort iszunk hozzá. Csak a palack közben eltűnt az asztalról. Másikat kell rendelni.

A tükörben figyeltük a palánk másik oldalán rámoló férfit, aki nem fényképésznek vagy akár fotósnek nevezte magát, hanem fotográfusnak, s aki most kezei között forgatta egyik hatalmas, motoros fényképezőgépét. Azután a szeméhez emelte a fekete, csillogó szerkezetet, megtekerte jobbra-balra az élességet állító gyűrűt, és megnyomta az exponáló gombot. A gép zihálva csattogni kezdett, akár egy géppuska. Letette a gépet, felkattintotta, és filmet töltött bele. Minden mozdulata olyan pontos és hangsúlyos volt, hogy ez az írónak is feltűnt. Hozzám hajolt:

- Úgy bánik vele, mintha fegyver lenne. - Valami eszébe jutott, mert elgondolkodott. - Hát persze. Olvastam valahol, hogy elkattintva a fényképezőgépet egy szempillantás alatt múlttá változtatjuk a jelent, vagy ha úgy tetszik, halállá az életet, a folytonosságot.

Ez annyira igaznak tűnt, hogy gyorsan koccintottunk a száraz fehér borral.

Időközben a vendéglős, aki úgy érezte, itt az ideje, hogy megfelelő helyi hangulatot teremtsen, elindította a zenét. Régi andalító hollywoodi slágerek kúsztak be a fülkék közé, és észrevétlenül letelepedtek a kemény fapadokra. A fotográfus jókora villanólámpákat helyezett el a teremben, és néhányszor elvillantotta őket. A fényt mérte.

Most a helyiség közepén állt, kezében a fényképezőgéppel. A szeme körbejárt a termen, és rajtunk állapodott meg. A vendéglőshöz fordult, aki a konyha ajtaja előtt ácsorgott:

- Az a két úr is a rendezvényhez tartozik? - kérdezte kissé epésen.

- Nem, az egyik világhírű író. Korábban érkeztek... - magyarázkodott.

Úgy beszéltek rólunk, mint a terítékhez oda nem illő tárgyakról. Nem törődtünk velük. Éppen a poharunkat emeltük, amikor a fotográfus hirtelen mozdulattal felkapta gyorstüzelő gépét, mintha koccintani akart volna velünk:

- Szabad egy közös emléket ugye? - és már a szó szoros értelmében tüzelt ránk az összes vakujával. - Köszönöm - mondta. - Ha kapnék egy címet, szívesen elküldeném a képet. Azzal bevonult a fülkéjébe.

Az író némán figyelte a történeteket.

- A szeme, akár egy lézersugár. Furcsa, nagyon furcsa ez az ember... - inkább magában beszélt. A tükörhöz fordult.

- Nem olyan, mint egy mozivászon? Csak a narrátor hiányzik hozzá - és mesélni kezdett.

A mese és a valóság egybefonódott...

A paraszt barokkos tükörben a fotográfus az asztalra könyökölve tenyere közt a henger alakú whiskyspoharat gurítgatta. Leszorított haja alatt hatalmas homlokcsont domborodott. Vékony, ívelt szemöldöke még jobban kiemelte a szokatlanul villanó szempárt. Lapos orra alatt vékony, összeszorított ajkak görbültek. Voltak, aki megkérdezte tőle: „Mitől olyan az orra?” A válasz, mint minden rávonatkozó kérdésre, az volt: „Nem mindegy?” Bár a negyvenöt évéből majdnem harmincat ebben a városban töltött, nem akadt egyetlenegy ember sem, aki azt mondhatta volna, hogy ismeri. A szakmabeliek és futó ismerősei „Sebésznek” becézték. Hogy honnan tapadt rá ez a ragadványnév, senki sem tudta, kérdezni pedig nem volt értelme. Egyszerűen ő volt a Sebész, és kész!

A belvárosban lakott, egy hatemeletes szecessziós ház tornyos kupolájában. A lőrészerű ablakokból rá lehetett látni az egész városra, kivéve, amikor a városra ráült a szmog. Olyankor csak az eget nézte, és a folyón túli, távoli hegyeket. A kör alakú helyiség egyben műterem is volt, mellette főzőfülke és zuhanyozó. A többi majdnem leírhatatlan: vaskos vasállványok, különböző méretű és formájú reflektorok és vakuk kusza erdeje borította a műtermet. A csillogó rézdiszkekkel ékesített franciaágy fölött moszkítóháló lebegett. Szemben egy angol barokk karosszék kopott kárpittal, oroszlanos lábú beüvegezett asztal, egy öntöttvas mosdó-állvány, rajta húr nélküli kisbögő, fegyverek, porcelánok, legyezők, egzotikus maszkok és kelmék lógtak a falon. A plafonról hatalmas színes papírtekercsek ereszkedtek alá, s fokozták ezt a színekből és formákból fonott orgiát.

Itt élt és dolgozott a Sebész. Kizárólag embereket fotografált, és oly közeli beállításokban, hogy a tárgyi világból éppen csak a bőgő húrfeszítő csavarja, egy maszk villogó fogai vagy az asztalláb oroszlanmancsa kerülhetek közelebbi viszonyba modelljeivel. A felboncolt emberi testrészekbe olyan tárgyi világot ültetett be, amely zavaró, hátborzongató és egyben vonzó nyugtalanságot sugárzott. Mintha az emberi testek elhagyták volna természetes közegüket, egy új, ismeretlen dimenzióban jelentek volna meg. Egy időben elterjedt róla, hogy hipnotizálja az oda került „áldozatokat”, de ezt senki nem tudta rábizonyítani...

Ezen a ponton az író megállt, ivott egy kortyot a fehérborból:

- Érthető, amit mondtam? - kérdezte. Bólintottam.

- Hát, akkor nézzük tovább. Most jön a nő. Ez sokkal egyszerűbb - elmosolyodott, és folytatta a mesét.

...A munka és az érzelem a Sebésznél két különböző dolog. S így volt egyszerű. Eddig. Most ez a szigorú rend felbomlott. Hetekig csak nézte a lányt, egyik kezéből a másikba rakosgatta fényképezőgépét, majd letette, és whiskyt ivott. Az érzelmek megzavarták a látását, kisodorták abból a világból, melyikben eddig élt. A lány teste elolvasztotta, hamuvá tette minden kísérletét, hogy uralkodjon felette. Ekkor elhatározta, szakít a haszontalan elképzeléseivel és enged az izzásnak! Ez az... A lányról készült fényképsorozatnak is ez lett a címe: Izzás.

Ezek nem egyszerű aktképek voltak, hanem maga a gyötrelmes szerelem pokla. A test vakító belső ragyogása egy pernyéből és salakból álló világban. Apokalipszis. Legalábbis ő azt hitte

A kiadók és galériák másképpen vélekedtek. A prűderia felháborodott a forróságot áradó meztelenségből, mások egyszerűen „piromániás örültnek” titulálták. Az ellenségei rövid cikket jelentettek meg Tüzelő pornográfia címmel.

Ekkor a Sebész olyan lépésre szánta el magát, amit addig soha nem tett. Összecsomagolta a több tucat fényképet, és elküldte egy hírhedt, több pornófolyóiratot megjelentető kiadóhoz. Ezután bezárkózott a tornyába, és várt.

A válasz meglepően gyorsan érkezeti. Mesés honorárium mellett a képeit külön albumban jelentetik meg. Továbbá a pornókirály személyesen adja át az album díszpéldányát, hogy megismerkedjen vele, és megbeszéljék közös terveiket. A „közös tervek” képtelen gondolatára szívből elmosolyodott.

Az igazat megvallva az album nagyon szép volt. A Sebésznek is tetszett; annál kevésbé a pornókirály. Ötven körüli, magas, szikár albinó... Áradozott a képekről - az „emberi test himnuszának” nevezte, és azonnali szerződéseket ajánlott. A Sebész a tőle telhető legnagyobb udvariassággal néhány napos gondolkodási időt kért, s azt hitte ezzel megszabadult tőle. Tévedett.

Még aznap este telefonált a pornókirály, és a lány címét kérte - „mert meg akarja köszönni a tűzijátékot, amit a képeknek kölcsönzött”. A fotográfus megadta a lány címét, letette a kagylót és káromkodott.

Hetek teltek el. A pornókirály eltűnt, és vele együtt a lány is. A Sebész a maga módján szerette a lányt. Sejtette, mi történt, és azt is tudta, hogy ennek lesz még folytatása. Most nem tévedett.

Egy napon az albinó újból jelentkezett, és találkozni akart vele. A Sebész már felkészült, de ami történt, arra nem számított.

Az albinó szavai szerint „a lány annyira megperzselte a szívét, hogy elhatározta, feleségül veszi”.

- A lány beleegyezett? - akarta kérdezni a Sebész, de csak annyit mondott: „Mi közöm hozzá?”, és felállt.

- Még nem fejeztem be, mester. Kérem, hallgasson végig...

Óriási honoráriumot ajánlott neki, ha elvállalja az esküvőjük lefényképezését. Komoly tervei vannak ezekkel a képekkel.

- A menyasszonyom is nagyon ragaszkodik ehhez.

- Micsoda?

Ezen a ponton a társalgás bármilyen fordulatot vehetett volna, ha a Sebész történetesen nem az a ritka emberfajta, akinek a döntéshez nem kell sok idő. Máris döntött. Végighallgatta az albinó szavait, egyetértően bólintott, szája szögletében mosoly bujkált.

- Rendben van - mondta, és távozott.

Azon az éjszakán végiggondolta az egészet. A pornókirály ötletét egyéninek, sőt zseniálisnak találta. Bántotta is egy kissé, hogy nem neki jutott eszébe. Azután megkönnyebbülten, és majdhogynem boldogan elaludt.

Most az étterem fülkéjében arra gondol, hogy az imént a templomban készített képek érzése szerint jól sikerültek. Csak meg kellett kémi a pornókirályt, hogy vegye le a napszemüvegét. Nagyon sok közeli felvételt készített a jegyespárról, a vendégekről, még a papról is. És hátravan még az esküvői ebéd, vagy ahogy az ajtón kiakasztott tábla jelezte, a „Rendezvény”.

Éppen itt tartott gondolataiban az író, amikor nyílt az ajtó, és a házaspár a násznéptől követve belépett a helyiségbe. A fotográfus felugrott, és hosszú sorozatot adott az érkezőkre. A teste ostorként hajlott, a szeme az arcokat kereste... A menyecske: túlméretezett, élveteg ajkú, lomha mozgású teremtmény. A vőlegény: a legszebb férfikorban, erősen kopaszodó, enyhén pocakos nőfaló.

Íróvendégem feszülten figyelte a történeteket.

- Igaz, a férfi nem szikár albínó, és a menyasszony már az ötödik hónapban van, de mindez csupán egy darab valóság, krónika, ami nem befolyásolhatja a mi történetünket. Tehát...

Az elkészített felvételeken a Sebész nagyon sokat dolgozott, hiszen különlegességet várnak tőle, és ő ennek eleget fog tenni!

Most, hogy a képeket elküldte, leült az oroszlanos lábú asztalához, és whiskyt töltött. Csupán egy feladata volt még hátra: mindennap leballagni a közeli nagy szállodához, és megvásárolni néhány közismert szenzációhajhász újságot és folyóiratot. Ezután hazamenni és lapozgatni. Türelmesen, kitartóan.

Eltelt néhány hét, amikor az egyik újság szenzációs oldalán terjedelmes, fényképes beszámoló jelent meg. Újsággal a kezében átsétált a csillogó rézdiszkekkel ékesített franciaágyhoz, és kényelmesen elhelyezkedett a moszkítóháló alatt. Olvasni kezdett. A cikk hosszú volt, tele részletekkel, amelyek nem érdekelték. Röviden arról szólt, hogy a közismert sajtómágnás nemrégén külföldről hozott fiatal felesége megtévelyodott, és a férj családja, további kellemetlenségektől tartva, ideggondozó intézetbe csukatta. Az oka pedig az volt, hogy hazatérésük után, a sajtómágnás az esküvői képekből néhányat a hálószoba falára akasztott; a többivel egyébként egyik képgalériájában Egybekelés címmel kiállítást tervezett.

Egyik napon a feleség örült lángokkal a szemében, nagy körömreszelővel kivájta a hálószobában lógó képek szemét, a sajátját is, majd taxiba ült, és elrobogott a kiállítás megnyitójára, ahol népes közönség előtt folytatta örült tettét. Aprólékosan leírták a látogatók ijedelmét és az oda érkezett mentősök gyors és szakszerű beavatkozását. Két fényképet is közöltek: az egyikken látni lehetett a megvakított pornókirályt, a másikon a szegény pap szerepelt, aki szerencsére semmit sem tudott az egésztől. A Sebész kétszer is végigolvasta a cikket, majd lassan lecsúszott az ágyból, és whiskyt töltött magának.

Az esküvői ebéd még a levesnél tartott, amikor íróvendégemmel felálltunk az asztaltól. A zajos forgatagban észre sem vettek minket. A menyasszony a hasát simogatta, a vőlegény izzadt, kopasz fejét törölgette egy papírszalvétával.

- Nézd a fotóst, éppen azokat a közeli felvételeket készíti, amelyekről beszéltem; de ez már nem a mi történetük - szólt az író, és kiléptünk a délutáni naptól felforrósodott utcára.

- Köszönöm az ebédet és az élményt - mondta. - Különben hogy tetszett a mese? Lehetséges, hogy egyszer megírom.

Búcsúzkodni készültünk, amikor eszembe jutott valami.

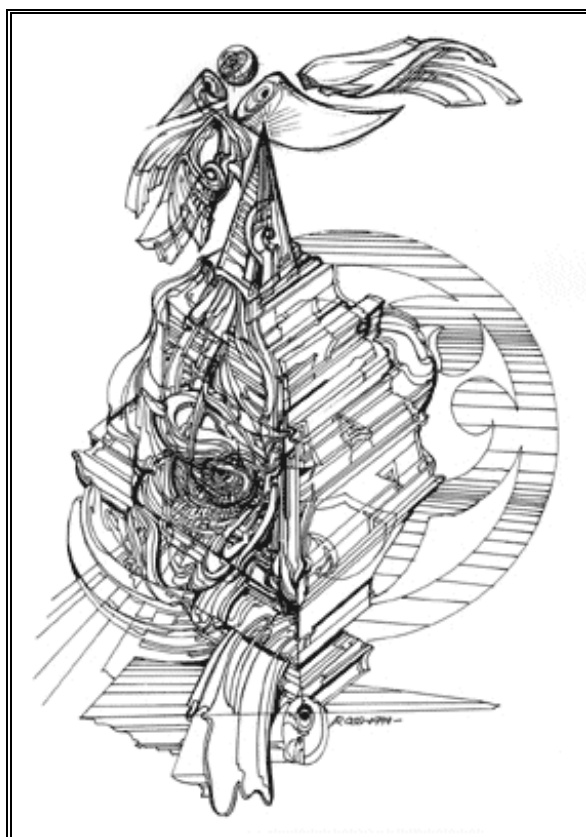
- Egy dolgot nem értek, miért kellett a fényképeken éppen a szemeket kiszúrni?

- Hát... ezt én sem tudom pontosan, de mondtam már, hogy nem hiába nevezik Sebésznek a fotográfusunkat. Lehet, hogy valami furcsa dolgot ültetett be az emberek szemébe, és ettől a lány megtévelyodött.

- Egy szörny szeme? - kíváncsiskodtam tovább.

- Ez is elképzelhetd, de én inkább azt hiszem, hogy a saját szemét varázsolta oda.

Hogy az íróvendégem - akit Graham Greene-nek hívtak - megírta-e ezt a történetet, nem tudom.

A megkötözött bábu

„...Csak tudnám, mikor beszél komolyan, és mikor ugrat.”

(Naplófeljegyzés)

A Hotel Keyo Plaza klubjának egyik jellegzetessége a túlzásba vitt félhomály. Egymással szemben ülünk. Ő whiskyt iszik, én csocsit, japán pálinkát. Köztünk már jó ideje elviselhetetlen hallgatás terpeszkedik. Utolsó kísérletet teszek, hogy a csend jegébe léket vágjak. Udvariasan megkérdezem: „Fényképezhetek?”, és előveszem vadonatúj, mindennel felszerelt Canonomat. A legújabb japán csodát.

- Ezzel a japán bóvlival? - fintorog. És válltáskájából kikotor egy-egy régebbi típusú amerikai és német gyártmányú fényképezőgépet a hozzá való vakukkal együtt. - Segíthetek, ha akarod.

- Ezt a múzeumot mindig magaddal hordod? - kérdezem őszinte gonoszsággal. Azt sem bánom, ha megsértődik. Meglepetésemre valami teljesen más történik. Oly hevesen és szívből kezd nevetni, hogy a merev maszk, ami eddig az arcán feszült, egy gondolatnyi idő alatt szétpattan, és szűk nyílású szócsepegtető torka megnyílik.

- Nemcsak a vonzó nőket szeretem nézni, hanem a vonzó tárgyakat is. A fényképezőgépekkel is így vagyok. Nekem nem mindegy, hogy milyenek.

- Használsz is, vagy csak úgy nézegeted őket?

Mármint a gépeket, gondolom. Még régebben észrevettem, hogy kedveli a kétértelműségeket.

- Szeretem, ha szem előtt vannak és a kezemben érzem őket; ha ugyanarra gondolunk mind a ketten.

- Egy író fényképezőgéppel... Sőt kettővel! Elárulnád a kedvenc fotótémáidat?

- Melyik a kedvenc témám? - Mintha poharában keresné a választ, hörpint egyet. - Legtöbbször magam sem tudom, mi az, ami megragad, de azért lekapom. Ezek többnyire a világ piszkos és elhanyagolt zugai, tárgyai, emberei, amelyeket mások észre sem vesznek... Talán azért teszem, mert a regényeim nagyobbik része is hasonló környezetben játszódik... A bennük szereplő alakok is ehhez a világhoz tartoznak...

A szeme rajtam vándorol, és hozzáteszi: - Komolyan beszélek.

Egy pillanatra elhiszem, amit mond. Felemeli az egyik fényképezőgépét, rám szegezi, és elkattintja. Én is ezt teszem, ha már egyszer bekerültem Abe Kobo elhanyagolt zugai közé és az oda illő alakjaihoz...

- Mire használsz a felvételeket? Vagy erről sem beszélhetünk?

- Miért nem? Megmondhatom. Néha előveszek egy-egy felvételt, és addig nézem, amíg nem kezd beszélni hozzám - mondja. - Én csak jegyzetelek.

Felhörpinti utolsó korty whiskyjét, és elkezd rakosgatni fényképezőgépeit.

- Mint a tündérmesében. És ennyi az egész? - kérdezem sietve, mert félek hogy a jeges csend táblába vágott rés újra befagy.

- Előfordult már, hogy így novella, sőt regényvázlat is született. No, nem úgy szóról szóra...

- Megmutatod a fényképeidet? - nem nagy reménnyel kérdezem.

Papírszalvétával hosszasan és alaposan szemüvegét törölgeti. Arca komoly, mondhatni szigorú, s most először kíváncsiság szűrődik ki szeméből.

- Tényleg érdekel?

Tokió széles belvárosi utcáin csúcsforgalomban kocsikázni eléggé perverz ötlet, de mint minden romlottságból eredő élmény, ez is felejthetetlen. Az ember úgy érzi magát, mintha tehetetlenül ülne egy hatalmas osztályozórosta rezgő lapján, amely vibrál alatta. Körülötte változó házsorok képe jelzi, hogy kocsink is mozog valamilyen irányba. Többnyire előre! Hallgatunk. A piros, több száz lóerős Mercedes sportkocsi - „nem akármilyen japán bóvli” - röpké másfél óra alatt mégis legyűri a mindössze három metrómegállóból álló távolságot.

Egy hatalmas szürke bérház sötét alagsorában, súlyos vasajtó előtt állunk. Rajta réztábla: Abe stúdió. Kísérteties kulcszörgések, vészjósló ajtócsikorgás, és belépünk az állott cigarettafüsttel bélelt feketeségbe. „És lőn világosság” - gondolom, amikor a házigazda több sikertelen kísérlet után felgyújtja a hatvan wattos csupasz égőt, amelyet egy kifeszített dróton tologatni lehet a helyiség mindkét végéhez. Benne néhány szék, durván ácsolt padok és egy kis hokedli, amely az asztal szerepét játssza. A fal mentén mappákkal és dobozokkal telített polcok sorakoznak.

- Ül le! - mutat az egyik székre, és az „asztalon” foglal helyet. Le sem veszi a rajta levő papírokat. Csak a cigarettacsutkával teli reklámhamutartót teszi le a földre. - Időnként darabokat írok, és itt tartjuk az olvasópróbákat. Mostanában nincs időm, így az egerek ideiglenesen átvették a hatalmat - szabadkozik.

A legsötétebb sarokból egy sárkányfej tüzet hány ránk, mögötte megnyugtatóan virágzó cse-resznyefák. Szigorú samurájarc megbújva az ágak között, óvja a japán tavasz örök szimbólumát.

- A feleségem díszlettervező. A darabjaimhoz is ő tervezi a díszleteket - mondja érdeklődéssel észelve. Feláll, odamegy, és kihúzza a samuráj képét. - Látod, nincs kontya. Megrágták az egerek. Úgy tűnik, hogy nekik is elégük van - tör ki belőle a nevetés, aznap már sokadszor.

- Miért, neked is elegend van belőle?

- Számomra csak egy kellék, de a nagyapámnak komoly problémája volt vele. Amikor felszabadították a férfiakat a samurájkonty kötelező viselésétől, ő volt az első, aki elszaladt a borbélyhoz. Sokan azt hitték, hogy a reformok nagy híve. Az igazi ok viszont a göndör haja volt, melyet hátra kihúzni, samurájkontyba kötni neki különösen hosszadalmas és fájdalmas művelet volt.

Újra nevet. Feláll, és levesz az egyik polcra két nagyméretű, lapos dobozt.

- A fényképekre vagy kíváncsi ugye? Megmutatok néhányat, amelyek egy New York-i fotókiállításon szerepeltek.

A fekete-fehér képekből komor és sivár világ árad.

Egy szemétegető fémhordó körül hajléktalanok melegednek. A hordóból fekete sűrű füst emelkedik, akár egy felkiáltójel, eltakarja a napot...

Piszkos, szürkés vízfelület. Döglött halak borítják a vizet, és van ott még valami...

- Mi az ott a halak között?

- Te minek nézed?

- Felpuffadt emberi hullának.

- Érdekes. Én pedig a mai napig is úgy tudom, hogy egy úszó farönk. Legalábbis így vallott a kép. Ahány szem, annyi meglátás! Látnod, így szárnyal a képzelet!

Rágyújt, a gyufaszálat a földre dobja.

Egy ember görnyedten ül a homokban. A hátán tetovált, egymásra tornyosuló hegygerincek. Fölöttük, a két lapocka között, kifeszített szárnyú madár. Függőlegesen véraláfutások, korbácsnyomok vagy valami ehhez hasonló rajzolatok keresztezik a rajzot. A testét! A hátát!

- Voltak képaláírások?

- Igen, de amikor kivettük őket a keretekből, szétszóródtak.

- Ennek a képnek mi volt a címe, nem emlékszel?

- Ennek? - tűnődik egy darabig. - Aha, eszembe jutott; ha nem tévedek, angolul úgy hangzott: Keresztrejtvény.

Nem próbálom megfejteni a „keresztrejtvényt”. Szótlanul nézzük a képeket - egy zselatin-emulzióba dermesztett, furcsa világot. Egy-egy kép láttán hümmög, és mond valamit, amit nem értek. Úgy érzem, ennek a mormolással dúsított vizuális élménynek véget kell verni.

- Megmutatnád, melyik a kedvenc képed? Melyiket szereted legjobban?

- Ezt így nem tudnám megmondani, mert két különböző dologról van szó, de mutatok valamit. Hova is tettem? - dűnnyög, és kiborítja az egész doboz tartalmát. - Na igen, itt van. A megkötözött kirakatbábu.

Kihúzza a képet, és két kézzel gyengéden elém tartja.

- Nem a kedvencem, mert megközelíthetetlen, de éppen ezért ez a legizgalmasabb.

Férfi bábu jellegzetes japán arcvonásokkal és vállig érő parókával. Akár egy óriáskígyó, vastag kötél öleli szorosan a testét. Élettelen szemei az égre merednek. Mintha fohász közben halt volna meg.

- Sikerült szót váltani vele?

- Vele? Nehezen... Nem bőbeszédű. - Indulatosan lengeti a képet: - Valami miatt nem kedvelt engem, vagy én nem találtam meg a hozzá vezető utat. Most is így érzem.

Idegesen cigarettára gyújt, már nem tudom, hányadikra. Feláll. A kezében levő képeket úgy hullajtja a földre, mintha hirtelen megundorodott volna tőlük.

- Mire vagy még kíváncsi?

Arra lennék kíváncsi, mitől lett ilyen feldúlt, de nem szólok semmit. Fel-alá sétál, és úgy pislog, hogy az egész arca megrándul tőle. Hirtelen megáll mellettem, és tekintete a földön szétszórta képkupacra mered. A szeme haragos, sötét sugarakat lövell. Lassan lehajol, és tétován felemeli a bábu képet. Megfordítja.

- Tudtam, hogy egyszer meglesz! - és nagyot üt a papírlapra. - Úgy látszik, öregszem, egyre több időbe telik rájönnöm valamire.

Rápillantottam a lapra. Az egész oldalt sűrű oszlopokban japán írásjelek borították.

- Ez az, amit kerestem. A feljegyzéseim. A képre ittam. Nem jutott eszembe.

Kissé színpadiasan hozzám fordul. Kinyújtott kezében maga elé emeli a képet, megigazítja a szemüvegét, és mély lélegzetet vesz, de a szája nyitva marad, az idézet megakad... a keze

többször a szemüvegéhez nyúl. Mutatoujja sebesen vándorol a sorokon újra és újra. Zavartan mormol valamit, és végül lemondóan leveszi a szemüvegét. Nélküle az arca nagyon fáradtnak látszik. A hangja is az.

- Nem értem... pedig hozzá sem nyúltam. Én nem!

- Miért, mi történt? - kérdezem.

- Az én kézírásom, de nem én írtam! Pedig nem rossz.

Már nem az írást nézi. Engem figyel.

- Érted te ezt?

Dehogyan értem! Csak érzem, hogy újabb Abe Kobo-féle csapda szövődik. Meg kell előzni:

- Biztosan ez is az egerek műve!

- Nem egészen egérgondolat... Talán megérted: „A mozdulatlanság nem tétlenség, hanem tett - mint ahogy az elmúlás is az... Az örökkévalóság szerves része...”

Elhallgat. Összeszedi a képeket, és a polcra helyezi.

- Ez a nó színház egyik eleme - mondom.

- Vagy inkább a világtörténelem nélkülözhetetlen velejárója. De nem annak, amit ezer és ezerszer átírtunk, hanem a Mindenhatóé. Tudod, Japán miért olyan, amilyenek most ismerjük?

Meg sem várja a válaszomat.

- Mert megértette, egy ország sorsa nemcsak attól függ, mit tesznek vele a történelmi események, hanem attól is, amit látszólagosan nem tesznek... Ezt az emberek elképzeléseiktől függően szerencsének vagy szerencsétlenségnek nevezik. Japán szerencsés ország, mert megértette ezt. A múltkorjában, emlékszem, megkérdezted tőlem, milyen „az én Japánom?” Akkor nem mondtam semmit, de most úgy érzem, itt van a válasz: a „megkötözött bábu”!

Mintha megkönnyebbült volna, újabb cigarettára gyújt.

- Az önmagát megkötözött mindenható Történelem jelképe! Tudod, hol áll ez a bábu? A világ legmagasabb hegyének tetején. Ezen az emberiség alkotta golgotán. Nehéz felkapaszkodni oda, mert gyarlóságunk búzló ötvözte bugyborékol belsejében, és nyálkás, vérrel itatott emberi szenvedések borítják. De ha van elég erőd és bátorságod hozzá, mássz föl, tépd szét a kötelet, és meglátod, mi lesz az eredmény! Ki fog derülni, mi történik, ha az ember saját, olykor jóhiszemű elképzelései szerint meg akarja másítani a mindenható Történelem akaratát. Ha kihúzod a bábu kezéből a kötél két végét, és kiszabadítod, a teste széthullik. És a darabjai bűngörgetegként betemetik a paradicsomkertben élő egész emberiséget.

Hirtelen derűtséggel hozzáteszi:

- Tudni akartad, hogyan születnek a történeteim? Hát... ennek a történetnek itt a vége!

Mosolyogva tapsol néhányat, meghajol, és belenyomja égő cigarettáját a reklámhamutartóba. Egyre sűrűbb füstfüggöny ereszkedik le...

Betlehemes játék

A szenteste misztériuma elkezdődött. A feketeség hatalmas erővel kitört a mélyből, és pillanatok alatt előntötte a város utcáit, felkúszott a templomok tornyaira, és onnan hálaadó himnuszok hátán beborította az égboltot is. Szorosan átölelte a házakat, és egykedvűen rátapadt a gyertyalángoktól derengő ablaküvegekre. Ezt tette minden évben ezen az estén. Őszinte szólva a Sötétség már megunta az évezredes előadás ismétlődő történeteit. Az egyetlen feladata: felfrissíteni az archaikus bölcsességek megavasodott leheletét szaloncukorkával, és andalító füstölőkkel a napi politika bűzét. A dráma átváltozott vigyorgó kabarébohózzá. A régi kellékekből is csak ő maradt. A történelem még mindig számított rá, és készségesen támogatta.

A Sötétség, sokkal öregebb lévén a Bibliánál, nemegyszer segítségére sietett és szükség szerint komor színpadot festett egy-egy bibliahős tetteinek: júdásoknak, pilátusoknak, fáraóknak, hóhéroknak, latroknak... Nosztalgia.

Ma a bibliai szentélyeket utazási irodák lízingelik. A piac kívánságára tranzisztoros betlehemi csillagok éjjel-nappal hasítják az égboltot és mutogatják a bennük beprogramozott szent objektumokra. Az elrettentő példaképek magányos szereplőit, vállalkozó alteregók tömege váltotta fel: júdások, pilátusok, hóhérok, latrok, farizeusok... Nem voltak válogatások. Lefeküdtek mindenkivel, aki széttartotta a lábát. Mesebeli ereikjük hatalmas termést hozott. Génjeik diadalmasan fertőzték az utódokat. Nem akármilyen demográfiai robbanással veszélyeztetik a bolygónkat!

- ...És monda nekik Isten: „Szaporodjatok és sokasodjatok, és töltsétek be a földet és hajtsátok birodalmatok alá...”

- Megtörtént - állapítja meg a Sötétség, és fázósan szorosabban maga köré tekeri fekete palástját.

A Sötétség bolyong a városba, barátját keresi - az öreget.

Az öreg az ablak előtt áll egy lapos fémflaskóval kezében, a sötétséget bámulja, és emlékezik. Emlékeit a flaskóból meríti. Minden korty egy emlék. S mennyi van belőlük...

Volt idő például, amikor ő is félt a sötétségtől. Akkor behunyta a szemét, és a legtávolabbi zugba menekült. Azután rájött, hogy ezzel csak segít a feketeségnek akadálytalanul behatolni, és beültetni a szívébe az ismeretlentől való félelmet. Félelem Istentől, a bűntől és a bűnhődéstől. Egyszer - mindentől. Hosszú évekig tartott, amíg megértette, hogy a sötétség csak hordozója a félelemnek - függöny, amely takarja a nappali gonoszság vakító ragyogását. Már nem fél, ismeri, a maga módján szereti, és meg is érti kétértelműségét. Megérti, hiszen mint minden másnak, neki is van küldetése, s annak akarva-akaratlan eleget kell tennie. A görcsösen ugráló ráncok az arcán hirtelen megmerevednek. Az ábrázata olyan, mint egy ezernyi repedésekkel borított olajpiktúra. Gondolkodik néhány másodpercig, majd a hangja - arcához hasonlóan - repedezetten megszakítja a mumifikált, mozdulatlan csendet.

- A világ végéhez mindenkinek hozzá kell járulnia! Bűn ez? Ennek a paragrafusnak, ha létezne egy ilyen büntető törvény, JEB-törvény, a jóhiszemű egyetemes bűnelkövetés törvénye lenne a neve. Mert a tanok szerint, minden újszülött szabad akarattal jön a napvilágra. Olyan utat választ magának, amelyet akar: jót vagy rosszat - kedve szerint. Kezünkben van a lehetőség. - Lepillant a flaskót ölelő kezére. - Mindig a gaz borította Jó ösvényén indulunk, és

amíg észhez térünk, máris a kutyabelekkel mintázott aszfalton száguldozunk. Hogy kerültünk oda, senki sem tudja. Genetikai talány? Lehet. Rágcsáljuk az isteni parancsolatok almáit és a lerágott csutkákat, egyiket a másik után, az erjesztett seprővel telített út menti árokba dobáljuk. - Az öreg elégedett leereszt egy hatalmas kortyot a torkán, s ettől egész teste megrázkódik.

- Igazam van, te vén kéjenc? - kihívóan kérdi, és kissé bizonytalanul lép egyet. Attól a Sötétség visszahúzódik, s nem tudni miért, talán elsápad, mert hirtelen a szemközt levő házak fényei homályosan kirajzolódnak. Azért ő ott marad, nem tágit. Hozzáhajol, és észreveszi, hogy a sötétség nem őt, hanem a félénken pislákoló gyertyák lángjait lesi mohó vágyakozással.

- Perverz teremtés vagy te - folytatja az öreg -, megbecstelenítéd a legártatlanabb kiskorú szüzet is az ellentmondásos tekintélyed megmaradásáért, mert csak így tudsz megfelelni annak a szerepnek, amit a világ elvár tőled. Büszke vagy, hogy a pokrócod alatt szövődnek a legaljasabb gondolatok, s titokban maradnak a leggonoszabb tettek. Hogy a te ágyadban fogan és pusztul el a legtöbb emberpalánta. Hogy bátorítod az öngyilkosokat és az erőszakosságot. A jelenléted őszinteségre kényszerít, olyan titkokat tudsz, amelyek sosem látnak napvilágot.

A Sötétség - egy, az utcán átsuhanó kocsifényeit felhasználva - sértődötten hátat fordít.

- Jó, jó. Ne húzd fel magadat. Elismerem. Vigyázol arra is, hogy sötét üvegházadban ne csak a vakondlelkű cselekedetek és érzelmek találjanak talajt, hanem a legodaadóbb szerelem híres palántái is nőjenek. A leghatásosabb drog... Tudod te, hogy erre van a legnagyobb kereslet. A csomagolása és a reklámja pedig utánózzathatatlan! Elérted, hogy a kéj artikulátlan sikolyait és hörgéseit, melyektől a világosság álnok erkölcsössége fintorog, a te sötét múzsaidd legszebb versekbe és zenébe foglalják. Megtanítottad az embereket az állatok bujaságával szeretkezni, mert ettől válik emberivé a szerelmük. Elhitetted velük, hogy a szerelem, amit te adsz nekik, olyan erővel bír, amivel az Istent is le lehet győzni. Mert ők ezt akarják hinni, s ennek biztosítékaul olyan mécesest kaptak tőled, amelyet senki soha nem tud eloltani, mert az a szívükben fog égni - a szerelem mécesét. No deee... - az öreg játékosan kacsint, és szájához emeli a flakót.

- Ne játszd a Prométheuszt. Ahogy ismerlek, biztos vagyok abban is, hogy neked eszed ágában sincs eloltani ezt a lángot. Hadd világítsa meg a méces a magömlésük pillanatait, mert ez táplálja a gerjedelmedet. Nekik pedig örömet hoz. Az emberek ezt várják tőled. Tudod te, vén kukkoló, e nélkül nem teljesítheted a küldetésedet. Megéltelek, és ezért nem haragszom rád. Mind a ketten csak eszközök vagyunk, és azt tesszük, amit kell. A tisztító tűzben majd kiderül, hogyan végeztük el a dolgunkat. De én már előre röhögök, amikor elképzelem Sötétség nagyságodat, ahogy pattogva szikrázik, és mint egy óriási csillagszóró világosságot spriccel.

Az öreg nyelve már nehezen forog. A tenyere rátapad az ablaküvegre, frigyét és megbékülést kínálva.

- Nincs harag, ugye? Csapj ide a mancsoddal. Meghívlak hozzám ma estére, de figyelmeztetek: ez nem kupleráj! Legalábbis nem mindig volt az - már halkabban fejezi be.

Az összezsugorodott és deformált gyertyacsonkok egyre sűrűbben hullajtják szürke könnyeiket, melyek erőtlenül kúsznak a fa tülevelein addig, amíg a fáradtság vagy hiábavalóság felismerése meg nem állítja őket. Ott tornyosulnak, mint viaszból öntött könyörgés. Az öreg a lángokat figyeli, ahogy a világosságuk remegő szárnyacskái kétségbeesetten, egyre sűrűbben csapkodnak, s görcsösen kapaszkodnak a sístergő kanóc végébe.

- Ne féljete! - suttogja majdnem gyengéden az öreg. - Az elmúlás egy pillanatnyi cselekedet. Az odavezető utat pedig mindnyájunknak egyedül kell megtenni. Mindenkiné... Nektek, nekem is. - Odanyúl az egyik vergődő lángszárnyacska, és kezével lassú, simogató mozdulattal körülöleli. A láng megnyugszik, kiegyenesedik és hálásan megnyalja a segítő kezét. Az öreg ember pissenés nélkül túri a fájdalmat. Már érezni lehet az égett bőr szagát is. Ránéz a megsebzett tenyerére.

- Bár én is tudnék így szeretni! - mondja részeg őszinteséggel.

Ezután az ajándékokkal foglalkozik. Egy kanalat hoz a konyhából, és a befőttésüvegből csak úgy hidegen megeszi - nem, belapátolja - a megdermedt zsírral borított, hatalmas babgulyás-adagot. Megszokott mozdulatokkal felbontja a dohányzacskót, megtömi pipáját és rágyújt. A sűrű füst mögé elbújva felemeli a flaskót. A benne levő konyak gurgulázva, készségesen szállítja az emlékek törmelégeit.

- No persze, megígértem ennek a vén kéjencnek hogy beengedem a szobába - fintorog az öreg, és ujjával halántékát dörzsöli. Csak a második nekirugaszkodás után sikerül föllátnia és több kanyar beiktatásával megközelíteni az ablakot. A Sötétség legfeketébb öltözetében ott liheg az üveg mögött. Didereg a feltámadt, ónos esővel átitatott szélről, és kásás, kopogós köpeteket fröcsköl.

- Élvezkedj, te mocsok! Perverzkedj ahogy kedved tartja. Ma este itt nézők nem lesznek, csak szereplők! - Ezzel kinyitja az ablakot, és akár egy szerepet játszó bohóc, imbolygó meghajlással, rekedten elordítja magát:

- Betlehemes játék következik!

A Sötétség előrenyújtott kezekkel végigtapogatja a szoba sarkait, lassan nyomul a karácsonyfához, megáll mellette, és átöleli vézna testét. Ujjai hideg nedvességgel cirógatják a reszkető vékony ágakat, és alig észrevehetően kúsznak az áhított ponthoz: a gyertyák forró viasszal borított, vágyaktól olvadozó, puha, meleg ágyához. Mert ott az oltár közepén vonaglik az a kis izzó, lángtestet öltött örület, amelyet ma éjjel szétrobbant a kívánságtól megduzzadt fekete szerelmével.

Az öreg a karácsonyfa előtt, egy széken ül. A kezében a flaskót szorongatja. A feje a felhúzott vállai közé ékelődik. Így nem látszik, hogy reszket. Ezt a számára sokat jelentő testtartást tükör előtt gyakorolta be, mert hiúsága még mindig erősebb, mint az öregséggel és betegségekkel járó kórtünetek. Nem szereti, ha megbámulják. Elégtételként most ő lesz a sötétség játéka élvezője. A kukkoló! Utolsó kívánság jogán! A szemhéja, akár a csurgó fenyőgyanta, lassan leereszkedik.

- Hadd nézzük, mit tudsz! - ébredezik, és a magányosság adta képzelőerő segítségével máris látja a lassú kéjes ölelést és hallja a megrémült lángok felgyorsult lihegését.

- Jó az előjátékod - szól elismerően egy idő után. - Szerencséd van, hogy hosszúak az éjszakák, de azért ne húzd a végtelenségig, mert ha jön a váltás, a hírhedt fekete merevedésnek kampec! - Böffent egyet, amitől a lángok hátra vetődnek, és a leheletétől megrészegülve a viaszkönyvekbe kapaszkodnak. A Sötétség mintha elfogadná tanácsait, mert a nyitott ablakból belopakodó láthatatlan hideg sóhajával páni izgalomba hozza a lángpamacsokat, amelyek erotikus simogatásától halvány, rózsaszínű fénykoszorúkat festenek a csábító sötét testére.

Az öregember igyekszik a szesztől dülöngélő gondolatait egy irányba terelni. A legfontosabb: sikerült törbe csalnia ezt a kéjhajhászt és a fekete palástja mögé elbújva meglesni a tudását. - „Bár az igazat megvallva, nem valami mestermunka - gondolja -, nincs érzéke az arányokhoz. Ez a hülye pöcs képes mohó, nyers erőszakával, egy elhamarkodott goromba mozdulattal

tönkretenni a szerelem szépségét. Ez már nem szerelem, hanem kivégzés. Ezt a skorpió sem meri megtenni. Akkor jobb, ha a prospektúrába megy dugni! Ott ez nem kelt feltűnést.”

Ismeri azt a helyet. Szerinte az érzelemmentes együttélés himnusza. Emberi kristályokból alkotott nyugalom és szimmetria. A sok meztelen férfi és női test egymás mellett fekszik. Olyan, mint egy nudista strandot ábrázoló panoptikum, ahol sose zavar a napsütés, s ezért egyformán bársonyosan sápadt a bőrük. Csak a labda után szaladgáló gyermekek hiányoznak. Mert éppen ők is pihennek. A nemi szervek, a szőrzetek színe, és főleg a spárgával öltött változatos formájú varratok a testeken személyiséget kölcsönöznek, és külön sorsokat sejtetnek. Mélyhűtött érzelmek világa ez, de csak addig, amíg el nem kezdődik az olvadás... és a bűzlő múlt csordogálása belefolyik a jövő végtelenébe. A betlehemi csillag mutatja az utat. Az öreg megrázza a fejét. Honnan jutnak eszébe ezek az örültségek? A gondolatai eszeveszetten szökdelnek, fénylő csóváként emelkednek, amíg el nem érik a koponya tetejét, ahol fájdalmas robbanással permitté válnak. Ő pedig hátravetett fejjel és nyitott szájjal rohangál. Szomjazik. A Válaszok Kútját keresi - a flaskó jut eszébe, és a szájához emeli. A megmaradt cseppek lecsúsznak a torkába, és utánuk csak az ürességet hirdető, visszhangos cuppogás hallatszik. A néhány csepp azért segít egy keveset, mert újra emlékszik.

Régen történt. Néhány élő társaságában őrt áll a holttestek között. Hogy miért, arra már nem emlékszik. Valaki kezében tart egy kilyukasztott emberi koponyát, és beszél:

- Ez a hajdani ember egy huszonkettes pisztollyal fejbe lőtte magát. A lövedék behatolva az agyába (egy rakás érthetetlen latin szó következik), elérte a koponya túlsó oldalát, s ha innen távozik el, emberünk életben maradt volna. Bénán, vakon és süketen élte volna hátralevő napjait. Azonban a kis lövedék, erejét veszítve, visszapattant oly módon, hogy szétroncsolta az agy egy másik részét is (újra egy kis szótárnyi latin szó), amitől a szerencsétlen azonnal meghalt. - „Azonnal meghalt... azonnal halt... halt... ha... ha... ha”... - visszhangzott az ígéret.

Az öreg pedig szesztől elzsibbadt agyával újra nekifeszült hogy megértse, milyen kapcsolat van az emlékei és a jelen között. Karácsony van. Szenteste... A betlehemi csillag fényes csóvája újra felszökik, és a robbanás éles fájdalma becsapódik a megégett tenyerébe, melyben egy huszonkettes pisztolyt szorongat.

A Sötétség, orgazmusának egy búcsúzó, szenvedélyes és fojtogató ölelésével, kioltja az utolsó ünnepi lángot is, és elégedetten, álmosan szétterül a város felett.

Az öreg hátravetett fejjel és nyitott szájjal rohangál. Szomjazik. A Válaszok Kútját keresi. És talán ezért a saját keresztelése jut eszébe... Hideg vízbe mártják, de ő nem sír... Ott, magasan, a kupola alatt egy másik gyereket lát. A szeme szomorú. Beszél hozzá, és ő hallja szavait és megérti. De ki volt az a gyerek és mit mondott neki? - erre nincs válasz...

A pisztolycsőből kiszökő villanás - egy hullócsillag.

Krisztus megszületett.

Időtényező

A filmfelvevőgép huszonnégy kockás másodpercenkénti sebességgel üldözőbe veszi az itt zajló élet képeit. Dögkeselyűraj kering az égen... Alattuk trópusi piac... Zöltség, déli gyümölcsök - bűz és színorgia... Így fogja elkezdni a mozit. Az egyik dögkeselyű hirtelen leiramodik. Leárnyékolja a képet. Ettől az ember artikulátlan hörgéssel elrántja a kamerát. Az egész teste reszketni kezd; „Csak most ne jöjjön rám a nyavalya!” Védekezően emeli kezeit.

Már régóta a kamera képkereső kerete érvényesíti a tudatát, az akaratát. Csak az a világ létezik számára, ami behatol rajta keresztül. Az idd és a tér egyetlen keskeny sugárba bomlasztja az agyát. Tudja, hogy betegsége ellen ez az egyetlen védőpajzs. Leszűkíti a látókörét, cserébe válogatathat tetszés szerint az őt körülvevő világ ingerei között. Ha megfeledez róla, jön a roham. Így történt az imént ezzel a sassal is. Hogy is volt ez valamikor? Akkor nem sas - repülő volt... A messzi múltban szerzett megrázkódtatás gyógyíthatatlan következménye - mondták -, de most a kór nevére sem emlékszik. Csak a tünetek súlyosbodását érzi. Legjobb menekülés a múltból a jelen, tanították. Hátsó zsebéből lapos fémflaskót húz elő, és a szájához emeli. Ez is a mindenkori orvosi tilalmakhoz tartozik, de annyi baj legyen! Ha segít... Egyszer szemderítésnek nevezi ezeket a kortyokat, máskor - a múlt radírja, mint ebben az esetben is.

Egy bambuszrúdon, akár színházi függöny, hatalmas pacallepedő takarja el a mögötte lévő mészárszék véres és bűdös színpadát. Az objektív megpihen a szivacsos, bársonyos felületen, majd kíváncsian megiramodik a festőien hímzett, smaragd díszítések egyikéhez. Tündöklő zöld színű, kövér legyek önfeledten rakják le petéiket, amelyek kéjes borzongásra csábítják az amúgy mozdulatlanságra hajlamos zsigerdarabot.

„Ha ez egy igazi elefántpacal lenne, akkor szenzációs! Ezzel a képsorral el lehetne kezdeni az egészszet - gondolja. - Hiszen ez az állat a sziget egyik legismertebb szimbóluma. És mögötte a hentes. Maga a világ! Csak először meg kell győződnie, hogy az elefántnak van e egyáltalán pacalja.” Érzí, gondolatai visszaköltöztek a jelenbe, a remegése is megszűnik. Addig is felveszi a ketrecbe zárt papagájokat és persze a tízdolláros certifikátummal ellátott majmokat is. Tudja, a certifikátum itt is annyit ér, amennyit Bombayben a Falk Road-i kurvák bárcái. A hajó szakácsának múlt héten miattuk sürgősen haza kellett repülnie, ritka nemi betegség társaságában, mert a méregdrága kórházi zárójelentés a pénisze megmaradását sem tudta ígérni... De kit érdekel a szakács farka! Az idő hasznavehetetlen archívuma. Csak arra jó, hogy hivatkozzunk a kétes múltjára és időről időre, tetszés szerint változtassunk rajta. Ahogy ezt már begyakoroltunk a történelmünkkel.

Az öreg riksakulit ugyanott találja meg, ahol tegnap. Nem messze a piactól, egy kis téren. Ugyanúgy ül, mintha meg sem moccanat volna azóta. Körülötte rozsdáette autók, szekerek, emberek, nyikorgó élet. Az élettől felvert por kavargó, száll, vastagon ellepi a teret és vele együtt az élő sztalagmitot is. A még meg nem kövesedett múlt - hús-vér - jelenkora. A levegő merev. Mintha azt is kőből faragták volna. Annyi szél sincs, ami legalább megmozgatná az öreg kuli hosszú fehér szakállát. Olyan magányos ez a kuli a tér közepén, amilyen magányos csak az öregség lehet. Nem, inkább, mint az időhalmaz, ami mögötte, a riksában lapít! A vonórúdon ül, és bámul a semmibe sötétbarna szemével.

Elsőnek a kamera jelenik meg. Utána ő, és mögötte a bennszülött tolmácsféle.

- Mondd meg ennek: egy órás trappolás a városban, és ugyanitt végzünk! - rendelkezik szárazon. - Te pedig várj meg itt!

Beül a riksába, és körülnéz. Lehet, hogy most fog bekerülni a filmtörténetbe? „A hamvadó jelen, még az élő múlt méhében vergődik... A lét és nemlét határán. Egy kis szerencse és tanúja lehet az élet és a halál találkozáján...”

Ritkán fordul elő vele, de most mintha feszengene egy kicsit attól a befejezetlen gondolattól, ami oly hirtelen átvillant az agyán. A szeméhe: emeli a kamerát. A hülye lelki marcangolások elűzésére, ez a legjobb ellenszere. No meg a flaskó a farzsebében. Különben minden ember a sötétség és a messzeség leple alatt hajlamos kusza, szemérmeden sugalmazások befogadására, vagy inkább őszinteségre? Máskor eldönti. Több ezer mérföldre van otthonról. Éles kattanással rápattint a felvevőre egy nagyobb filmkazettát, egy másikat maga mellé helyez. Meghúzza a flaskót:

- Indulhatunk!

A kis szerkentyű úszik a poros úton. Rajta ő kamerájával. Az öreg vékony, izmos lába, akár egy időmérő. Jobb, bal, jobb, bal... Oldalt látni a kezét is, amivel a riksa vonórudjait markolja. Keskeny és finom, mondhatni arisztokratikus. Pedig erősen kell fognia ezeket a rudakat. Különben felborítaná a labilis riksában ülő testes idegent. Összetöri a gépét, és fuccs az egésznek! „Vigyázz, öreg!” - kiabál, és még erősebben szeméhez szorítja az izzadságtól csúszós képkereső gumiperemét.

Délben ezen a szélességi fokon rettenetes a hőség. Az öreg teste olyan száraz, akár egy sivatagi kő. Ingének már régóta nincs színe. Most mégis a hátán egy szabálytalan zöldes folt üt ki. Izzad a sivatagi kő. A folt alatt ritmikusan himbálódzik a derekára kötött saru, ugyanis mezítláb fut. Annyira zajtalan a futása, hogy a lihegése sem hallatszik.

Nagyon régiak lehetnek ezek a kerekék! A gumiabroncsok lerohadtak, és csak a rácsavart drótok tartják össze rongyos darabjaikat. Eszébe jut, mit olvasott az útikönyvben: „...a XIV. században portugálok szállták meg e sziget nyugati partjait...” Halk kattanás jelzi, a kazettából kifut a filmszalag. „A francba!” Begyakorolt mozdulattal, másodpercek alatt, leveszi a régit, és újat fűz be.

Fölötte a vászonból készített napernyő vagy esernyő rengeteg eget láthatott. A himbálódzó rongyok - csapzott varjúsárnyak - nem sok védelmet nyújtanak. A napkorong - olvadozó, dübörgő amalgámzuhatag. Az öreg lába pedig, akár egy időmérő! Jobb, bal, jobb, bal...

„...a XVII. században a hollandok meghódították a sziget keleti részét” - emlékezik.

A bőrülés kopott. Sokan ülhatték rajta. Már lehetetlen megállapítani, milyen állattól származik. „...a XVIII. században az angolok elfoglalták az egész szigetet, és a birodalom gyarmata lett...”

A kerekék forognak, és a zöld folt az öreg hátán csak növekszik. Már olyan nagy, hogy majdnem eltakarja előle az egész városképet és az oldalt húzódó óceánpartot. Sőt a rúdon kókadtan csüngő brit lobogót is. „...1948 óta a sziget tagja a Brit Nemzetközösségnek.”

Érdekes, mennyit tud futni az öreg megállás nélkül. Vajon kipróbálta már valaki? Biztos nem... ha még mindig él... Talán most. Egyik kezével a felvevőt tartja, a másikkal a flaskó után kotorászik. Látni, nem először csinálja, mert úgy is iszik, hogy szemét egy másodpercre sem veszi le a gépről.

Eszébe jut egy másik idézet az útikönyvből: „Egy ősi monda szerint ezen a szigeten volt a paradicsom.”

Erről van szó! - sajnálkozik. Ha ez ma is érvényes és most itt halna meg a kétütemű, megspórolná magának a paradicsomhoz vezető hosszú utat, és kapna tőle egy igazi képes szertifikátot is. Halál a paradicsomban! Ennél jobb filmcímet lehetetlen elképzelni! Csak a halott hiányzik! Jobb, bal, jobb, bal... „Különb en ebben a melegben nem volna szabad annyit innom, ha nem akarok idő előtt múlttá válni” - jut erre eszébe.

Visszaérkeznek. Megállnak. A riksakuli óvatosan teszi le a vonórudakat. Sok fuvart látott, mélybarna szeme a közömbösségen kívül nem árulkodik semmiről. Lehet, hogy fáradt, lehet, hogy nem. Több mint három mérföldet futhatott. Szilárdan áll, és csak a mellkasa - nem! a szíve - mozog zajtalanul inge alatt. A képkeresőn keresztül a filmes szinte látja a görcsölő vércafatot. Elővesz egy csomag cigarettát, és megkínálja az öreget. Az mohón ránéz, de nem nyúl érte. A kísérő kihúzza egyet, és feléje dobja. Keze gyors mozdulattal elkapja, bólint, és nedves inge zsebébe dugja.

- Menyit fizessenek neki? - kérdezi ismerősétől.

- Négy-öt rúpiát, haver. Jól futott, nem?

Egy halom aprót vesz elő. A riksakuli nem mozdul.

- A pénzt a csészébe tedd! - szól a bennszülött. Az egyik vonórúd végére kis fémcésze van felerősítve. Még az úton megpillantotta, de nem sikerült kitalálnia, milyen célt szolgál.

- Miért?

- Azért van ott.

- Na és? - csodálkozik.

- A legalacsonyabb kaszthoz tartozik. Tamil. Nem vehet el közvetlenül a kezedből semmit.

Egy maroknyi jelen a múlt csészéjében.

- Hogy mondják: köszönöm.

- Kah-roo-nah-ka ra...

- Kah-roa-ra... - dadog nehezen, nem csak azért mert szokatlan, hanem ezt a szót, anyanyelvén is nagyon ritkán használja.

Az öreg arcizmai most először megmozdulnak - elmosolyodik. Alig van foga.

- Kérdezd meg, dumálhatunk-e itt egy kicsit?

Az öreg körülnéz. Más fuvar nincs. Az izzadságtól nedves gyufaszál nehezen lobban. A riksa lábtartójára leül, és élvezettel nyeli a cigaretta füstjét.

- Mire gondolsz, amikor viszel valakit?

- Hogy pénzt kapok érte, sir. Ahogy most is. - A hangja vékony és rekedt. Érezni, ritkán használja.

- Nem fárasztó másokat cipelni? - ujjal mutat a vizes ingére.

- Én csak a dolgomat végzem. Minden munka fárasztó, sir.

- Butaság! Itt van a busz meg a taxi. Nem drága, gyorsabb is.

- Értem mire gondolsz. A buszsofőr is megizzad. Ő is embereket cipel.

- Másra gondolok, te fa... - azért nem fejezi be. - Aki siet, nem ül riksába. Elkésik.

- Aki siet, az már elkészt!... Sir.

A flaskó kupakját csavargatja. Muszáj. Az öreg kezd agyára menni.

- Utaztál már... autón?

- Hogyne, megpróbáltam.

- És mit éreztél?

- Részegséget, sir.

Kortyol egy nagyot, és elröhögi magát. Az öreg egy kissé indulatosan folytatja:

- Maguk a nagy szárazföldön mindig sietnek, sir. Elfelejtették, hogy szemünk és fülünk a testünk részei. A testünk pedig tudásunkat és érzelmeinket hordja. Addig tudunk uralkodni fölöttük, míg a testünkön uralkodunk, sir. A részeg ember tántorog, kevesebbet lát, összefolyik körülötte a táj, ritkán cselekszik és ítél helyesen. Nem így van, sir?

- Úgy gondolod, hogy a sebesség olyan, mint ez a rizspálinka?

Bólint a flaskóra.

- Ilyesmi, ha nem rosszabb.

- Hogy minél gyorsabban haladunk, annál jobban megrészegedünk?

- Annál inkább tévedünk, sir. Ha egy növény siet, és korábban bújik ki a földből, csenevész lesz vagy elpusztul. Ha a sas gyorsabban kering az égen, nem látja meg a zsákmányt. Éhen hal. A növények és az állatok betartják a törvényt. Csak az ember nem. Ő előbbre siet, mint amennyit a lába tud. A végén elesik, sir.

- Baj az, ha az ember nem viselkedik úgy, mint egy... papagáj? - Szándékosan kerülgeti a sas példáját.

- A részegség mindig bajokat okoz, sir. Hamis képeket rajzol lelkünkbe, gyűlöletet szít, és testünk bizonytalanságáért másokra haragszunk. Igazságtalan ítéleteket hozunk fölöttük, és ha telik az erőnkől és hatalmunkból, végre is hajtjuk. Nem jó dolog a sietség, sir!

Úgy érzi, veszélyben van civilizációja egyik legnagyobb vívmánya.

- De a sebességgel időt nyerünk, te szerencsédén! - ordít.

- A részegséggel időt veszítünk, sir - válaszol már szelídebben. - Összekuszált gondolatainkat, téves elképzeléseinket és elhibázott tetteinket sokkal nehezebb talpra állítani. Ahhoz még több idő kell. Azután pedig még jobban sietünk... De hova, sir!

- Akarunk még valamit tőle, haver? - kérdi a kísérő.

- Menjünk innen a francba!

Az óráját nézi.

- Sietnem kell, várnak! - mondja.

A néma próféta

A hegy oldalán hosszúkás fekete seb tátong. Bazaltbánya. Benne apró szürke lények hemzsegnek - a kőtörők. A seb forróságot lehel. Talán így akarja megvédeni sérült testét a hegy. Ez az örületes láz, amely a déli órákban a legmagasabb, mindent megsemmisít. Az embereket mégsem. Az embereket, akik dinamitrudacskaikkal és hűvös acélszerszámaikkal izzadva és vergődve ma is marcangolják, szaggatják a bérc évezredekén át megőrzött büszkeségét. Büntetlenül.

A tenger felé indult. Az ösvényt, amin járt, valószínűleg hozzá hasonlóan a hegyekből menekülő emberek vájták, mert eszeveszetten igyekezett lefelé, átugorva kisebb hasadékokat és hajmeresztően követve mély sziklaomlásokat. Azután a kövek hirtelen eltűntek egy kellemes frissességet árasztó kis erdőben - mögötte a tenger.

Egy fa árnyékában ült le, és mélyen beszívta a végtelen, örökmozgó vízből áradó sós nedvességet. A tücskök ciripelése és a hullámok megnyugtató monoton szuszogása álomba ringatták.

Talán egy óra telt el, amikor kinyitotta a szemét. Elsőnek az ezüstös homokkal borított partot látta és a rajta végig terülő zöld csíkokat, melyeket hullámok hímeztek tengeri moszatból. Apró homokbucka mögül egy meztelen öregember egyenesedett fel, és a vízhez indult. Hogy öreg volt, csak a járásán lehetett látni és frissen szedett gyapotra emlékeztető haján. Belegázolt a tengerbe, és ment, ment, amíg a víz el nem érte ösztövére, szikár mellkasát. A hullámok alantas szeretők, lágy, gyengéden habzó öleléseikkel elborították az öreg vállát. Váratlan erővel magukhoz szorították, és csábítóan a mélység kéklő nászágyához vonszolták, de legyűrni nem tudták. Mozdulatlanul élvezte csalafinta simogatásukat, és beszélt hozzájuk. Nem haragudtak, maguk közé fogadták, ahogy a többi elszórt sziklaszirtet a part közelében. Az öregember, mintha erre várt volna, elégedetten visszafordult, és kijött a vízből. Hanyatt feküdt a nedves homokban, és hol előre, hol hátra csúsztatta egész testét. Majd hasra fordult, és megismételte mutatványát. Amikor két kezével homokkal kezdte dörzsölni a fejét és végtagjait, akkor jött rá: az öreg fürdött! Alig néhány méternyire volt tőle, és látta, ahogy a bőre pirosodni kezdett, és a hátizmai megduzzadtak. Sőt azt is, hogy körülmetélt. Lassan, szertartásosan folytatta az ősi tisztálkodási rítust, mely azzal ért véget, hogy újból bement a tengerbe, de most már a hullámokkal játszva többször is alábukott. Kiballagott a partra, és magasra emelt kézzel a nap felé fordult. Rezdületlenül, becsukott szemmel élvezte a meleg délutáni napsugarakat. Ezután előkotort egy lábtörlőnyi szőnyeget, a földre terítette, és ráborult. Imádkozott. A férfi ott feküdt a fák között, és úgy érezte magát, mintha az Ezer-egyéjszaka meséinek szereplője lenne. Ezért lapult.

Az öregember eltűnt a homokdüne mögött. Nemsokára, felöltözve, újra megjelent, és elindult a part mentén. A ruhája - csupa rongy. Még a rongyok is nagyon kopottak voltak. A hátán bőrszakot cipelt, és nehéz léptei mély gödröket hagytak a nedves homokban. Sziklák között tűnt el. Egy megdühödött hullám a saruja emlékét is elmosta.

Néhány nappal később a férfi Antalya régi kikötőjében járt. A frissen festett halászbárkák, a kiterített s megfeketedett hálók, a szétszórt kötelek és kosarak között gyerekek játszottak. Kátránnyal fűszerezett bódító kikötői illat méltóságteljesen kúszott felfelé a meredek parton. Ott - mint egy beporosodott vitrinben - egymás fölött és egymásba fonódva, az ember és az idő közti viadalban megmaradt trófeák sorakoztak. A görögség köveit perzsák csiszolták le,

majd megtépázott birodalmukba Nagy Sándor véste be nyomait. Az idő törmelékét rómaiak söpörték ki, majd a bekövetkezett bizánci korszak boltíveire nőtt a feledés füve, és az ebből keletkezett mély repedések újabb népek nemzedékeinek futóárkaivá váltak. Futóárkok, melyek a betonba és műanyagba zárt világunkig húzódnak.

Ide-oda cikázó gyermekcsapatot pillantott meg fényképezőgépe objektívjén át, akik izgatottan tanulmányozták az egyik kikötött csónak orrára festett feliratot: „Ali Baba”.

- Ezeregyéjszaka - mosolygott. Azután a gyerekek hirtelen sarkon fordultak, és eltűntek egy termésköböl épük kis kunyhó mögött a kikötő legvégében.

Tellett az idejéből, utánuk ment. Megkerülte a házikót, és újból meglátta őket. Félkörben álltak a fal előtt, és hallgattak valakit. Hozzájuk lépett. A gyerekek meghátráltak, és feléje fordultak. Előttük, a falnak támaszkodva az ő öregembere ült. Összeszorított ajakkal és hirtelen közömbössé vált szemmel maga elé meredt, hallgatott. Felemelt keze egy befejezetlen mozdulat, egy ki nem mondott gondolat jelképeként megmerevedett az arca előtt. Felkapta a fényképezőgépét, és elkattintotta. Az öreg meg sem mozdult, de a gyerekek - mint felbolygott sirályok - vijjogni kezdtek, és nem éppen barátságosan félrelökték az idegent. Szégyenkezve elsietett. Maga mögött hagyta a kikötő mesevilágát, és felkapaszkodott a történelem ácsolta kis utcácskákon.

Egyik délután Perge ősi monumentumai között sétált egy Radzsib nevű önkéntes idegenvezető kíséretében. A néhai birodalom egyik központja néptelen volt és csendes. Bágyadtan hallgatta Radzsib történeteit, és közben a kis gyíkokat figyelte, amelyek egyszerre voltak nézők és szereplők a hajdani történelmi színpad forró tölcsérében. Éppen a nézőteret csipkeszerűen övező kövekből horgolt boltívekről beszélt a kísérő, amikor észrevette, hogy a körengetegben rajtuk kívül van még valaki. Az öregember! Kissé oldalra dőlve könyökére támaszkodott, és őket figyelte. A férfi fényképezőgépéhez nyúlt. Radzsib észrevette szándékát, és megfogta a kezét.

- Ez itt nem kell! - mondta nyersen.

- Miért? Itt szabad fényképezni, vagy talán nem? - kérdezte.

- A romokat igen, de őt hagyd békén.

- Ismered?

- Mindenki ismeri. A környékbeli emberek úgy nevezik: a néma próféta.

- Miért?

- Mert soha senkivel nem beszél.

- Mese. A napokban láttam a kikötőben egy csomó gyerekkel beszélgetni.

- Gyerekekkel igen, de felnőttekkel soha.

- Ezért mondják némának? De mitől próféta?

- Így nevezik, mióta csak emlékszem. Azt mondják, szent ember.

- De honnan tudjátok, ha senki nem beszélt vele? Mohamed is próféta volt, de ő azért beszélt. Nem is keveset.

Radzsib levette napszemüvegét, és mérgesen ránézett.

- Hagyjuk ezt! - mondta. - Úgysem értenéd meg.

Hirtelen támadt egy ötlete.

- Radzsib, tudnál segíteni, hogy beszéljek vele?

- Megmondtam már, felnőttekkel nem beszél!

- De a gyerekeknek válaszol, nem?

Radzsib erre váratlanul meghúzta őszülő szakállát és felnevetett.

- Elkéstél egypár évet.

- Figyelj ide! - nem hagyta magát lebeszélni.

Kihúzta levéltárcáját, és elővette a fia fényképét.

- Itt egy gyerek, aki nagyon messze van, és azt kérte tőlem, hogy beszéljek ezzel az emberrel... Mert én megírtam neki, hogy találkoztunk. Sőt kaptam választ is.

Ezzel előkotorta táskájából fia levelét.

- Benne van, mit kérdezzek meg az ő nevében.

Radzsib elvette tőle a képet és a levelet, megvizsgálta, s mikor meggyőződött, hogy nem hamisítványok, a fényképezőgépére mutatott:

- Ezt tedd el!

Felballagtak az árkádokhoz. Megálltak az öregember előtt, aki a környéken szétszórt, kőből faragott szobrokhoz hasonló mozdulatlansággal fogadta őket. Radzsib üdvözlésére sem válaszolt. Ekkor hosszasan magyarázni kezdte, miért zaklatjuk, és végül odanyújtotta a fényképet és a levelet. Az öregember nem nyúlt hozzájuk. Félig becsukott szemmel a fényképet mustrálta. Csendben telt az idő. Radzsib kinyújtott keze már remegni kezdett a fáradtságtól. Homloka verejtékezett. Egyszer csak megszólalt az öregember.

- Mire kíváncsi a gyerek? - hangja érdes volt, mint mély álomból ébresztett emberé.

- Miért nem beszélsz az emberekkel? - fordította Radzsib kérdését.

- Nincs mit mondani! A beszéd cselekedet. Ha nem értjük, mit cselekszünk, csak az üres szavak maradnak, értelmetlen hadonászás.

- És te miért nem akarsz segíteni az embereknek, hogy megértsék cselekedetüket?

- Lehetetlen. Figyeltelek, amikor jöttél a hegyről. Láttad, mit csinálnak ott! Gondolod, le lehet beszélni az embereket, hogy ne pusztítsák a hegyet?

- Ami a hegyet illeti, miért kellene lebeszélni őket? Az utak építéséhez kell a kő.

Az öregember elkomorult.

- A hegy az esőfelhőké. Eső nélkül elpusztul az élet.

Elhallgatott, pedig még egy kérdése volt.

- És a gyerekekkel? Velük azért szóba elegyedsz.

- A gyerekek? Ők csak kérdeznek, és én, ha tudok, válaszolok.

- A felnőttek is kérdezhetnek.

- Ők nem kérdeznek, csak állítanak. Ha mégis megteszik, csak azért van, hogy megkapják a kívánt választ. S ha nem, megsértődnek, dühbe gurulnak.

- Talán éppen azért kell beszélni velük, hogy megértsék, nincs igazuk.

- Az igazságot érezni kell! Nincs mit beszélni róla.

- És aki mégsem érzi, hogyan fog rátalálni?

- Sehogy! Sokat fog beszélni róla, de a szóból emelt hegynek nincs árnyéka. A felhők is elkerülik. A föld pedig szomjazni fog. Ezt üzenem a fiadnak.

Mesék egy internetes levélváltásból

Feladó: T

Tárgy: Szép álmokat, drága szépségem

Címzett: D. Sz. Sz.

Másolatot kap: x.

Dátum: 1999. 12. 23.

Első mese

D. Sz. Sz.!

(Drága, Szépséges Szerelmem)

Sajnos, a fájdalmat, amit érzel, én is ismerem. Álltam vele szoros kapcsolatban már többször. Rövid leírásodból azt hiszem, egy foggyökér gyulladt be. Ezen könnyű segíteni. Tapasztalatból mondom. Ezért nem kell mérgedben megölnöd senkit. Hacsak nem közös barátunkat, a B. F.-et. Várom az eredményt. Nem a halottak listáját. Az orvosi diagnózist.

Amit nem oly régen írtam neked a karácsonyról, azt nem kell komolyan venni. Csak mese volt. A magányosság és az ijedelem sugallta ötlet. Bár nem alaptalanul foglalkoztatott. Félek, hogy akaratom ellenére elveszítlek. Ezt nem szeretném! Életemben már eddig is sok kívánságom teljesült. Sajnos, még több - nem. Ez az utolsó pedig vitathatatlanul bekerül a legkevésbé teljesíthető kívánságaim közé. Jól tudom - joggal. De mégis... Éjjel hánykolódtam az ágyban, és támadt egy képtelen gondolatom. Lehet, hogy tévedek? Nem vagyok hívő lélek, de kishitű sem. A bibliában és a történelemben csak úgy hemzsegnek a csodák és a megmagyarázhatatlan események. Ez is közéjük tartozna. Egyszóval, ha azon a szentestén, kétezer évvel ezelőtt, felsőbb utasításra a betlehemi csillag híres csóvájával megjelent az égbolton... Ne ne vess ki. Mi történhet, ha te kétezer évvel később, független, megszabadulva az előítéletektől és mindenkitől, hírhedt cuccaiddal, leszállnál a repülőtérre. Landol a betlehemi csillagom... A három királyok aligha figyelnek föl rád. Kevesen vannak. A bölcsekről ne is beszéljünk. Karácsonyi ajándékom pedig egy csodálatos vendég; ma este meg kell érkeznie. A karácsonyi fa alatt a helye. Én leszek a Jézuska. Az ajándékosztó. És itt kezdődik a mese...

Becsukom a szememet, és máris ott vagyok, a repülőtérre. Kint esik a hó. A puha fehérsége furcsa csendre utasítja a táját. Korán alkonyodik. Bent az érkezőket és várakozókat öröme várják és a vidámság hangos zsisvajgása. Az érkezők, akár a hömpölygő patakvíz, özönlenek az automata ajtón át. Nemsokára a boldog szemek, mosolyok és az örömbeli felkiáltások dübörgő folyama apadni kezd. Te... sehol. Már-már készülődöm a recepcióhoz megkérdezni, listán van-e egy D. Sz. Sz. nevű hölgy utas, amikor az emberáradat utolsó cseppjeként emberi testet öltetsz, számos bőrönddel, táskáiddal és szatyraiddal. Egyik kezeddal integetsz. A másikkal a poggyászt tolod. Én balgán vigyorgok, fehér fejemmel, gyógyszeres dobozzal a zsebemben és egy szál piros rózsával a kezemben. Közben eszembe jut, hogy igazam volt, a csodatétel nem csak a biblia és a történelem kizárólagos kelleke. Nekem is újra sikerült egy ábrándot valósággá változtatnom. Lehet, hogy ez is nyugdíjaskedvezmény, csak éppen nem tudtam róla? Most már mindegy. Váltunk néhány illedelmes pusztit, és elindulunk megkeresni a kocsit. Ez kötelező program minden egyes érkezésedkor. Soha nem tudom, hol álltam meg. Tologatjuk a poggyászt, és titokzatos jeleket rajzolunk a behavazott parkoló óriási lapjára.

Messziről bizonyára egy gyermeket sétáltató tébolyult házaspárra hasonlítunk. Messziről... Te megállás nélkül csak beszélsz, beszélsz, alig tudom követni szavaidat. Kiváló beszédstílusod ellenére sem. Végre! Az autót megtaláltuk - indulunk. A sötétség sűrűsödik. Nagy kerülővel, de a legpompásabb útvonalon haladunk. Ma este az ünnep miatt, de inkább a te tiszteletedre, a hársorok jól kisminkelték magukat. A hulló hópelyhek, csillagporhoz hasonlóan, táncra perdülnek a színes reklámok kaotikus fényeiben. Te megállás nélkül csak beszélsz, beszélsz... Fél szemmel hevesen szökdécselő kezedet lesem és várom a megfelelő pillanatot, amikor elkaphatom és megsimogathatom. Sőt megengeded, hogy megcsókoljam. Imádom a meleg tenyeredet Ez a rituális vadászat mindig érzéki izgalomba ringat. Különösen, ha nagy a forgalom. Mint ma este. Következnek a behavazott, meredek utcácskáink, megérkezünk. Egy látszólag semmitmondó jelenetet: a beágyazás. Kinn még mindig havazik. A rádióból halkan Adamo hangja szól: „Tombé la neige...” Mint a moziban... Nem! Mint a mesében. Te az ágyon térdelsz és feltehetően ügyes mozdulatokkal a frissen mosott lepedőkkel viaskodsz. Ezért írom, „feltehetően”, mert nem a lepedőket nézem, hanem a libidót fokozó, erotikus köröket rajzoló, gömbölyű popsídat. Félénken megsimogatom: Félénken, mert máris felcsattan az ismerős korholás:

- Kérlek, hagyj békén! Csak azon jár az eszed. Nem látod, hogy mit csinálók?

- Én, bevallom, nem látok semmit. Mint egy napsütésbe tévedt denevér. Az eszem pedig... Megint ugrok egy nagyot, nem mert édektelen ez együttlétünk, hanem mert minél előbb szeretnék választ adni a leveledben feltett kérdésre. Azt írod: „A nyakamra lehelt csók leírása csodálatos. Mesés, de azt is közlöd: »a csókHzápor csigavonalban lefelé iramodik«. Milyen csigavonal? És tudni akarod, hova iramodnak a csókók?”

Íme a válaszom:

- Oda, D. Sz. Sz.! De nagyon lassan, mert gyönyörkődni akarok ennek az égis érd útnak minden megtett centiméterében. Oda, egyre közelebb és közelebb hozzá... Nagyon lassan, mert vég nélkül érezni akarom a fügek illatát, és megtalálni a legérettebbet közülük. Az öregség nem gyors, inkább alapos. Az állati ösztön és az emberi bujaság furcsa keveréke, ugye? Melyik az elsődleges? Nincs válasz. Talány. Talán holnap, amikor kivilágosodik kiderítjük. Érdemes? Különben amikor veled vagyok, éjjelek és nappalok egybefolynak. Alig tudom megkülönböztetni egymástól.

Most mellettem vagy. Alszol. Fáradtan, mint mindig. Odakinn megállás nélkül havazik. A hópelyhek hangtalanul tovább fehérítik a táját. Hangtalanul. Nehogy felébredsenek. Tudják ők, hogy ezért haragszol. Kibomlott hajadat csókolgatom. Vigyázok az álmaidra. A hópelyhektől tanulok, és hideg kezemmel gyengéden simogatlak. Aludnék, de nem megy. Az ujjaink egymásba fonódnak. Álmodban milyen odaadó tudsz lenni! Így is boldog vagyok. Nagyon. Ezután számolom a megmaradt éjszakák számát. Nekem csak a számolás marad, mert a repülőjegyed és az úti programod döntenek. együttlétünk fölött. Az éjszakáink és napjaink fölött, amelyek oly rövidek. Válaszvonalaik tépettek, rongyosak a bizonytalan kérdések és kusza válaszok marakodásától. Mindig vagy mégy vagy jössz valahonnan. Most is. Mint a mesékben. Kinn szakad a hó. Az autóbuszok megakadtak. A kocsim - hatalmas hóbucka. Remek, itthon töltjük a napot. Az első nap. Az első kávé aprósüteménnyel. Az első mondatok, amelyekben alany és állítmány is van. Megszakítva türelmetlen, oktalan, hirtelen csókokkal. Minden indok nélkül. Boldogsággal telített első nap. De egy éjszakával kevesebb. Gyorsan olvadt el. Mint a karácsonyi gyertya. A nappalok szintén. Mint karácsonyi gyertyák... Akár a hópelyhek. Akár az életünk.

Csókol: t@

From: T
To: D. Sz. Sz.
Subject: Re: jó reggelt D. Sz. Sz.
Cc: x.
Date: 1999. 12. 24.

Második mese

D. Sz. Sz.!
(Drága, Szépséges Szerelmem)

Rettenetesen sajnálom, hogy ilyen pocsék állapotban vagy. Ki kell bírnod! Tudom, egyszerűbb részvétet nyilvánítani, mint a fogfájást elviselni. Én aztán tudom. Megtörtént már a diagnózis? Mit mondtak? Azt írod, folytassam az elkezdett mesét rólad, rólam és a hópelyhekről. Rendben van, megpróbálom.

Mese rólad, rólam és a hópelyhekről.

Az égbolt - oxidálódott ólomtömb. Nehéz és szürke. Hihetetlen, hogy egy ilyen sötét szürkesség képes világra hozni ezeket, vakítóan fehér, tiszta lelkű jégcsillagokat. A fehér takaró alatt a világ kényelmes némáságba borul. A hangok eltompulnak, távolodnak, ahogy Adamo dalában: „Tombé la neige...” Mint az olcsó, csak felnőtteknek szóló filmekben. Mint a gyerekmesékben. Én az ágyon heverészek. Szemben ülsz velem. Egy könyvből olvasol. A hangod távoli, valószínűtlen. Poncosan olyan, mint a behavazott, csúszós utcácskában eltévedett mentőautó szirénáját. Biztosan most ő szorul segítségre. A lábad a mellemen. Félrehúzom fehér zoknid szárát, és megcsókolom a bokádat. Még egyszer... és még egyszer, újra és újra, vég nélkül... Titokban a könyvet mustrálom. Vastagnak tűnik. Vajon hány oldalon keresztül érezhetem még a tested melegét? Hány napig és hány éjszakán át? Néhány. Csak néhány? Az egyik kezemen is meg tudom számolni. Holnap már annyi sem marad. Ne siess! Olvass lassabban. Az el nem olvasott oldalak egyre fogynak, fogynak, fogynak... és vége. Mint minden mesének. Elmosolyodsz, és becsukod a könyvet.

- Tetszett? - fordulsz hozzám.

- Romantikus, egy kissé hihetetlen történet, agyonzsúfolt fölösleges metaforákkal; virágzó gótika, és... túl szomorú a vége.

Belefeledkeztél saját hangodba, te észre sem veszed, hogy a szereplők és az írók ugyanazok a személyek. Olvastál egy mesét, amely mi írtunk meg és rólunk szól. Egy bolondos, ábrándozó öregemberről, akinek ősz a haja és reszketnek az ujjai, aki egy szál piros rozsával a hideg, zsibbadt kezében a repülőtéren vár valakire. És egy számtalan arc mögött bujkáló arctalanul fiatal lányról. Őt várja az öreg.

Szenteste. Az utolsó előtti ebben az évezredben. Legalábbis az emberiség nagy része számára. És ki tudja, talán az utolsó az öregember múltó részszegségében is.

A váróterem kiürül. Az utolsó repülőgép már rég megérkezett. A hangszórók, már háromszor, három nyelven boldog és kellemes ünnepeket kívánnak, meg hitet Krisztus születésében. Még hozzátesszük, hogy a mai napon több repülő nem landol. Több utas sem lesz.

- Boldog ünnepeket! - már csak neki kívánnak a hangszórók, és idegesen recsegni kezdenek. A hatalmas terem teljesen üres. Csak egy öregember, piros rózsával a kezében tétován forgolódik, majd az arcához emeli a virágot, és kifelé csoszog. A piros rózsza, ahogy ez a mesékben is van, segíteni akar. A könnyeit törli. Megpróbálja illatával kitölteni a tátongó, keserű ürességet az öreg meg nem valósult álmában. Késő. Az öreg keze széles mozdulattal, utolsó sóhajtás kirepíti az éjszakába.

Kinn hópelyhek szállingóznak. Karácsonyfadíszekhez hasonlóan meg-megcsillannak, tisztasággal és áhítatos csenddel betakarják a végtelen pusztaságot - az öreg szívét.

Valahol ott a határtalan szűzies fehérségen tűnékeny szerelem fekszik - egy szál hervadó, magányos piros rózsza.

Egy csepp vér.

Csókol: t@

U. i.: Nem írok neked több mesét, mert fáj. Rosszabb, mint a fogfájás.

Bármi lenne is a látszat, a szerző igazi belső önmértéke a szerénység, világnézete pedig nem is titkoltan pesszimista. Bizton mondható: Radevski Teodor voltaképp igen szerencsés, mert ami a legtöbb ember számára álom, az ő életében valóság lett. Ez szakmája kiváltságából adódik: dokumentumfilmek rendezője. Megörökítendő témák nyomában négy földrészen is járt - Európában, Ázsiában, Afrikában és Amerikában. Nemcsak filmszalagokkal, hanem új élményekkel gazdagodva, világszemléletén alakítva érkezett vissza mindenünnen. Sokasodó jegyzettömbjei: megannyi feljegyzés, emlékkép. Naplói tartalmasabbak, mint ama sok hajóé, amelyeken utazott. Seregnyi újat látott és tapasztalt, a noteszoldalakon azonban emellett lassan egy újszerű filozófia is formálódni kezdett. Elbeszéléseinek főszereplője - melyeket évek múltán fogalmazott meg - éppen ez a szokatlan életszemlélet. Stílusa és nézőpontja mindig direkt és provokatív, olykor már a cinizmussal határos. De ez sohasem öncélú nála, hanem egy kifinomult emberi érzékenység s az élet álságai miatti csalódás művészi megjelenítése. A gyermeki lelkület, a cinikus nyelvezet s a szkeptikusokra jellemző komisz borúlátás bonyolult keveréke arra készíti az olvasót, hogy az általánosan elfogadott értékek fala mögé lessen.

Hogy Radevski Teodor szerencsés csillagzat alatt született, azt még valami bizonyítja. Sokak vágya, ami nála megint csak megélt valóság, a szabadságérzés. Lelke mélyéről fakad ez, normákat és illemszabályokat, rangot és rendet, alázatot s mohóságot, karriervágyat és dicsőség-szomjat nem ismerő szabad lelkéből. A bölcsék birtokolják ezt az érzést... s a szerencse ritka kegyeltjei.

Elég erősnek és bátornak érezte magát, hogy életét néhányszor újrakezdje. Hisz a szerelem és a természet erejében. Radevski Teodor mai Don Quijoteként vívja szélmalomharcát: hajtja a vágy, hogy megváltoztassa a világot, amelyben él.

S meg is változtatta - az elbeszéléseiben.

Diana Dinolova